

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Nuclevs Coppensteinivs Conceptvvm Prædicabilivm In
Dominicas Festaqve omnia per Annum**

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1624

De F. Corporis Christi Evcharisticvm Ad Vndenas Redactvm Conciones de
Eucharistiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51556](#)

Iegique valeat. Nam ante Incarnationem Deus stylo angeli scribebat prophetice; at post humano more Deus homo iam factus: ut quod ante per obscurum, iam cunctis sic obuium intellectu perfectæ vitæ genus, quod Deus assumit & exhibuit, præsertim in cruce; vbi se, ut librum, oculis aperuit. 4. Gal. 3. O insensati: &c. ante quorum oculos Iesus Christus prescriptus est, & in vobis crucifixus: prescriptus stylo hominis ut legi possit quoad virtutes omnes. 5. Legit Apostolus & profecit. Hinc 1. Cor. 5. Non iudicauis me scire aliquid inter vos, nisi Iesum Christum, & hunc crucifixum.

*Crux est
prodigiū.*

*2. Est por-
tentum.*

*3. Miracu-
lum.*

III. Quicquid id est; sane in cruce, Psal. 70. Tanquam prodigium factus sum multis: his ut fugiant à me, istis ut mirentur & venerentur me. Sic Hier. Vel tanquam portentum, verrit Hier. Isa. 20. Sicut ambulauit seruus meus nudus & discalceatus trium annorum signum & portentum erit super AEGYPTUM, & super AETHIOPIAM. Ezechielem, cap. 10. iubet ita ambulare Deus sine domo per urbem, designans captiuitatis transmigrationem. Quia portentum dedit de domui Israel. Et quem portentosiorum, quam crucifixum.

3. Vel, Ut miraculum factus sum: dignum admiratione seu figuris, seu factum species. Ita Caietanus. Quare cum Elia cum hoc iuniperò quiescamus, cumque Iona, c. 1. Hoc ligno amaras aquas dulcoremus. 4. Reg. 4. Sub hac idola defodiemus, &c.

* *

DE F. CORPORIS CHRISTI
EVCHARISTICVM
AD VNDENAS REDA-
CTVM CONCIONES
de Eucharistiae

1. ET SACRAMENTO,
2. ET SACRIFICIO,
3. ET VSV SVB VNA VEL
Vtraque Specie.

Dispersionum Beissæ Conceptuum collectio mea in iustum excreuit libellum. Reortamen, ordine collecta malle te habere; quam dispersa diu querere.
En accipe in Nucleo.

CONCIO PRIMA.

De Excellentia Sanctissimi huius Sacramenti.

MIRABILE PRIMVM.

Memoriam fecit Mirabilem suorum misericors & miserator Dominus: Escam dedit timentibus se. Ps. 110..

R ebecca, Gen. 24. quæ ab Eleazero, sponsi nomine Isaaci, cimelia in futuri connubij arrham accepérat: eadem exultabunda vicinis spectanda exhibebat. Ecclesia CORPVS CHRISTI. pignus amoris, acceptum à Sponso Iesu, adorandum dat spectaculum, & circumfert pompa solenni: Qualis Salomon, 3. Reg. 8. cum Clero, omnique populo Arcam in Templum inferebat. Iultior hodie nobis cum Arca Dei viua triumphus est.

Super

Super quo nos:

- I. Mysterium hic credendum: non scrutandum.
- II. De varia V. Sacramenti excellentia.
- III. De Titulis nonnullis Panis Eucharistici.
- IV. De Figuris eiusdem nonnullis.
- V. De amore sedantis in cibum, ac potum.
- VI. De pacto fædere amoris.
- VII. De redhibitione amoris mutui.

P A R S I.

Mysterium hoc credendum: non scrutandum esse.

I. *T*imide, inquit Cic. lib. de nat. Deor. de potestate Deorum, & pauca dicenda sunt. Confiscit Seneca in laudibus Aristot. Nū. quam nos verecundiores esse debere, quam cum diis agitur. Hem. tal' a ethnici de Idolis? Qualia nos ergo de Deo? 1. Solum Angelus in ardente rubo inerat; Exod. 3. Et proprius inspecturus Moyses, quasi temeritatis arguitur: Ne appropies huc: Solue caltementum de pedibus tuis. Nos, quo animo, & oculo vel aspectabimus, quem Angeli desiderant aspicere? 2. Metu trepidarint Hebrei ad Dei vocem, in monte auditam duntaxat, dicentes: Exo. 19. Ne loquatur nobis Dominus, ne forte moriamur. At nos præ veneratione solliciti sumus coram Deo, Angelorum imitatores, adoratores Dei absconditi in publico.

Venerare, inquam: nō scrutare. Quin, quo in re maiore, eo metue magis, quam Hebrei, de quibus ad Mosen Deus: Exo. 19. Contestare populum, ne forte velit transcedere terminos ad videndum Dominum: & pereat ex eis plurima multitudo.

3. Clero est Quo rectius ita ordinatum: Num. 4. **4. Credidū.** Aaron, & filii eius intrabunt tabernaculum fœderis ipsique disponent opera singulorum: & dividunt, quid portare quisque debeat. Terribile, & iustum, quod subditum: Alij nulla curiositate videant, qua sunt in San-

ctario, priusquam inuoluantur: Alioquin moriantur. At quanto diuiniora in Eucharistia inuoluit Deus? Et homo curiositate euoluerit? Væ! Cauē, Sin': Prou. 25. Sicut, qui mel multum comedit, non est ei bonum; sic, qui scrutator est Maiestatis, opprimitur à gloria.

II. An forsideo, uti Vulgata legit, Pf. ⁴ Silendū est.

64. Se decet hymnus Deus in Sion; Hieronymus vertit, Te decet silentium Deus?

Crede: & file; quæ ecclari ne quis dignes: 1. In symbolum, Romani Angerham Deam finxere cum ore obuoluto: 2. Harpocratem Deum Aegypti: cum dígito compescente labellum. Ergo in diuinis homines fauete linguis. Aut nihil, aut parce; aut diuine loquitur. In quibus etiam Theologi se Andabatas magis, quam lynces fateri malunt, plusq; venerari admirabundi, quam se ostentare Magistros, quorum nunquam satis esse discipulos posse contentur.

3. Verum est hic Iobianum istud: cap.

37. Non audēbunt contemplari omnes, qui sibi videntur esse sapientes. In hac enim Oceani abysso Sapientia eorum deuorata est Pf. 106.

Diuine igitur S. Gregorius libr. 27. Mor. cap. 25. Homo, inquit, si de Deo loqui cœperit: illico, quam sit Nihil, ostendit. Quia magnitudo nisi illius immensitate deuoratur, & quasi in profundum raptus absconditur. Loquitur enim caro de spiritu, creatura de Creatore,

temporalis de æterno, mortalis de Immortalit: *In quo sciētia deficit*. & quasi cœlus de luce loquitur. Quo magis in hoc Mysterio omnis succumbit scientia, ac deficit: *Sufficit Fides*. Sola fides sufficit. Hæc est vna, des. & summa ex Magistris tribus vita huius rerumque omnium: Nam Sensus, sensibilium: Ratio, intelligibilium: Fides, magistra est cœlestium.

2. Caligantem senio Iacobum, Gen. 27. *Fallit sensus.* Tactus decepit: Auditus, verum dixit, Non tam ē Vnde ait: Vox quidem vox Iacob: manus au- *Auditus.* tem Esau. Hoc certius & hic crede; quo

Vuu 3 mi-

minus intelligis. Ideo Fides ex auditu est. Rom. 10. Et Rom. 1. Iustus ex fide viuit. Adeo, quod; ut Augustinus ait: *Fides non habet meritum, ubi ratio humana prebeat experimentum.*

Ratio ca-
entis.

Memoria
commen-
datur.

3. Quare vsu venit rationi, quod ha-
morrhoides, Math. 9. cuius malum in-
grauescebat, quam diu humana seque-
batur: at secuta Deum fide, & prece ta-
cita: confanatur. 4. Ita Magi, Matth. 2. re-
cto calle procul inde processere, stella
duce: at hanc perdunt ex oculis, vt pri-
mum humana captant consilia Ierosoly-
mis. Fuge ergo habere scientiam præ Fi-
de, in mysterio tam paradoxico; vt nul-
lum ei simile. Nec enim scientiam, sed
Memoriam fecit Mirabilem suorum &c.

PARS II.

De varia V. Sac. excellentia.

Mirabile
Sacramen-
tum.

I. DE Manna sic, Ps. 43. Deus, auribus no-
stris audiuiimus. Patres nostri annuncia-
uerunt nobis, OPVS. quod operatus es in diebus
antiquis, Mirabile. Hinc eo viso exclama-
runt. Man hu? Sic isti de figura. At de Ve-
ritate hodie vel Angeli ipsi: Quid hoc? vi-
dere Accidentia sine subiecto? Corpus;
nec tamen visibile? Quod variis sit in lo-
cis; nullum tamen occupet locum. Esse
quantum, sine dimensione. 1. Abac. 1.
Admiramini & obstupefcitis: quia Opus factum
est in diebus vestris, quod nemo credit, cum nar-
rabitur. 2. Ideo S. Dionyius 1. de cœl. Hie-
ron. cap. 3. id appellat, Miraculorum mira-
culum, Sacramentorum Sacramentum, &
consummationem.

Finis id est
omnium.

Simile.

1. Ut Sol in
planetis,

Quia, ait S. Thomas, est finis & perfe-
ctio ceterorum, Vnde Concil. Trid. Sess.
13. c. 3. Sacramentum hoc aliorum finis est, &
perfectio. Quia cetera Sacra menta ordinantur
ad ipsum, ut finem.

II. Declarant id Figuræ, & Exempla.
1. A Planetis 7. inferiora dependent o-
mnia: at in ipsis Sol rex est, ac medium:

vnde tamen omnes sex cæteri lucem
mutuantur. Talis Eucharistia: in qua
in sole posuit tabernaculum suum Altissimus;
Deus in medio eius non commouebitur.

2. Vtque in nuptiis Canaanæis, Ioann. 2. 1. Ut Vinum
Vinum ex aqua factum sex repleuit hy-
drias: ita Eucharistia sex reliqua Sacra-
menta. Quippe, quæ omnem ex Corpo-
re & Christi Sanguine gratiam accipiunt.
Vnde Vasa gratia dicuntur: at Fons eorum
est Eucharistia.

3. Pharao, Gen. 41. vidit, & ait: Septem
Spice pullulabunt in culmo uno plena, atq. for-
mosæ. Ex Christo septem Sacramenta, qui-
bus Ecclesiæ horrea complentur: Vnde
Adipe frumenti satiat te, Christiane. Ps. 147.

III. Omnibus in rebus naturalibus v-
num aliquod eminet: In astris sol; au-
rum in metallis; in brutis leo, homino
animalibus. 1. Axioma est Philosophis:
In omnigenere datur vnum primum. 2. Ita (vt
ait August.) Reliqua Sacra menta, quæ in Ec-
clisia tenentur: stupenda sunt, & veneranda:
Sed istud tuum Domine Sacramentum pre-
cellit vniuersa. 3. Prædictum in figura Iacob;
Gen. 27. Frumento, & Vino, & Oleo stabili-
ui eum: & tibi poshabet, fili mi, quid faciam?
Tria haec in Eucharistia sunt: oleo Vn-
ctionem significante Ministri Mystæ.
Quare, quod Salomon moraliter; tu
mystice accipe: Proverb. 23. Quando sede-
ris, vt comedas cum Principe; diligenter atten-
de, quæ apposita sunt antefaciem tuam. Alia
Versio legit: in mensa Potentia? At Eucha-
ristia est opus eximium Omnipotentis
Dei. Ideo memoria fecit Mirabilem in hoc
vno. Attende, quod appositum est.

IV. Promisit Israëlitis Deus. Exod. 3. Esteria
Educam eos de terra illa in terram bonam &
spatiösam; in terram, quæ fluit lacte, & melle,
Anagogice terra hoc Sacramentum est.
De quo Psalm. 67. Parasti in dulcedinetua
pauperi Deus. De quo Iobel. 3. In illa die stilla-
bunt montes dulcedinem; & colles fluent lac-
O al-

O altitudo collium Humanitatis; ac mōtium Diuinitatis in Sacramento! Quippe in quo illa Hanc etiam præcedat, Primo enim, aint Theologi, per verba Conſeruationis producitur Corpus Christi cum tam enī in Incarnatione secus sit factum; Diuinitate præcedente Humanitatem.

*thesau.
mabson.
dum.* Quid intelligas per istud: Matth. 13. Simile est regnum cœlorum Thesauro abſcondito in agro. An Verbum dei sub ænigmate? vt Ambros. Augustin. Hieron. An Sapientiam? vt Orig. An Deum in Humanitate? vt Hilar. An Christum in Sacramento? Hoc existimo. O thesaurum! Nihil ad hunc ille, è Dauidis erutus sepulcro; quo de Iosephus lib. 13. Antiq. cap. 15. qui tribus millibus talentorum aestimatus est: millies millenis, & octingenties milenis millibus coronatorum. Adeo Thesaurum Deus in Sacramento habitat: Col. 2. In quo thesauri sapientia & scientia Dei reconditi sunt. Liquet ex titulis eiusdem.

P A R S III.

De Titulis huius Panis.

1. **P**anis dicitur Ioann. 5. Hic Panis, quide cœlo descendit. Et Psalm. 104. Panem cœli dedit eis in aere formatum: At illius è ſūmo cœlo egressio. Nam, Psalm. 31 facta est, Ecclesia, quasi nouis iſſitoris, Christi, de longe porrans panem Sacramenti. Quod est, ut panis nauticus, bis coctum & genitum aeternaliter in ſinu Patris: temporaliter in utero Virginis.

II. **P**anis Vitæ. Ioan. 6. Ego sum Panus vitæ: Qui manducat ex hoc pane, viuet in eternum. Docet hoc etiam, quid hunc inter, & profanum cibum interficit. Qui est mortuorum, & laborum. 1. Gen. 4. In iudore vultus tui rēficeris pane tuo. 2. Psalm. 79. Cibabis nos pane lacrymarum. 3. Psalm. 126. Manduca panem doloris. 4. Ah, Proverb. 23. Ne desideres de cibis eius, in quo est panis Mendacij. At vero ifste

Panis, quem, Ego dabo, Caro mea est pro mundi vita. Joan. 5.

III. **P**anis Angelorum. 1. Ps. 77. Panem Angelorum manducauit homo. O honorem! Hominem à paſtu bestiarum ad mensam adhiberi Angelorum? 2. Vereigitur, Matthæus, cap. 7. Non est bonum sumere Panem filiorum, & dare canibis: id est ad literam: doctrinam sumere Iudeis, & dare ethniciis: At horum similes sunt flagitosi fideles: & hi Doctorem ipsum sumserint?

3. Abacuc, Daniel, decimoquarto, id est Lector Christus, coxerat prandium messoriis suis, id est, Angelis. Matthæi decimo-octavo. Sed miseratus Danielem in lacu leonum Angelus: id est, hominem in mundo Deus, stitit isthic Christam, & dixit: Daniel, serue Dei: Tolle prandium, quod tulit tibi Deus. Atqui inde quidam, proh! Psalm. 16. Suscepserunt me, sicut Leo paratus ad predam, & sicut catus leonis habitans in abditis. O Danieles nos simus; non leones, in Christum Domini.

IV. **P**anis superfluentialis. 1. Luc. 11. Panem nostrum quotidianum: Matthæus ait, superfluentiale: id est, ait Sanctus Cyprianus de Expos. Dominicæ Orat. Eucharistum. Sic & Augustinus libro secundo de sermon. Dominic. in monte. 2. Et græce legitur τὸ περιστοῦ. Quare is omnes Categories & substancias transcendit. 3. Itaque bene Cassianus Coll. 3. Ex. 18. dicitur quia super omnes substancias est, omnesque creaturas Magnificencia eius, & sanctitas eius, sublimitas excedit. Idem & Ambrosius. 4. Augustinus ait sic dictum Panem superfluentiam; quod animas cibet, quæ super omnia creata sunt.

P A R S IV.

De Figuris eiusdem nonnullis.

I. **I** Am, quantam non excellentiam Figura. guræ testantur? 1. Arbori Vitæ, Ge- nes. 3. quid par in paradiso: 2. Quid Sacri-

Sacrificio Melchisedechano sanctius?
Genes. 14.3. Quid sanctius in aurea mensa
Panibus Propositionis? Leuit. 14. 4. A-
gno Paschali, Exod. 12. quid religiosius?
Cetera sileo.

*Est manna
Viuiscans.*

5. Manna, par Legiac Virgæ Aaroni-
cæ, in Arca æternans; maximierat: Atta-
mē, Ioan. 6. Patres vestri māduauerunt mā-
na, & mortui sunt: Qui manducat hunc panem,
vivet in æternum

*Abscondi-
tum.*

Ilud Apoc. 2. Vincenti dabo edere manna
absconditum: & dabo illi calculum candidum:
Patres omnes de Eucharistia intelligent
cum Apostolo ad Corinthios. Nam abscondita
sub speciebus est: vt illud in Arcæ
vrna aurea, Num. 11.

*Et mortifi-
cans.*

Quam Oza lapsantem irreuerentius
atrectans: & Bethsamitanus curiosius ad-
spectantes, 1. Reg. 6. morte luunt subita.
Credo Domine, quia Vere tu es Deus ab-
sconditus, Isa. 45. Absconditus in Trinitate;
in Incarnatione; in Sacramento. Hocq
admirabilior.

*In manna
quaruor si-
milis.*

II. Porro Exod. 16. Manna pluebat 1.
inque Eu-
nocte, 2. Tantum in castra Israel: 3. In
charistia
aere per Angelos confectum dabatur
quaruor si-
milis. peregrinis in deserto: ingressis vero in
terram promissionis itemque sabbatinis
diebus dari defuit. 4. Cum Manna ros te-
nuis descendebat. Ita Eucharistia 1. ob-
scurum ænigma est rationi; 2. Tantum
reperitur in Ecclesia, per veros Angelos
sacerdotes. Nam, Ose. 4. Separatum est
conuinuum eorum, hæreticorum, Et Ose. 9.
Sacrificia eorum, quasi panis lugentius: Omnes,
qui comedunt illum, contaminabuntur, hære-
tici: ait Cyprianus, l.1. Epif. 4. & 6. Hier. in
Comment. 3. Panis ab Angelis Sacerdotib.
confectus est viatorum. Sabato beatifi-
cationis non datur; sed tota vita hebdo-
mada. 4. Interim cum eo descendit ad
nos ros gratiae. Quis memoriam fecit mira-
bilium suorum? Niñ Misericors, &c.

*Institutio-
niratio.*

III. Mirabile hoc institutum est, ait

Hieronymus, ac tum institutum, Cum
exisset Israël de Aegypto peccatorū: Cū Agnus
Dei, qui tollit peccata mundi, immolatus es-
set. Cum occisa primogenita Luciferia-
na dæmonum; & super liminaria fron-
tium Christianarum essent Sanguine A-
gni consignata Christi iam immolati.

1. Ideo Christus, (ait August. Tract. 10. in
Ioan.) cum Salomonæum intrasset, Matt. 21.
mensas euerit nummulatiorum,
propositionis, thymiamatis, victimarum,
ceremoniarum, &c. O euersio felix!

2. Immolato Agno, tinctisque posti-
bus, finis plagarum est factus; Exod. 12.
reliquit à tergo Aegyptum Israël: seque
ad anteriora extendit progrediens in
manu fortis: Ita, hoc instituto Sacramen-
to, deserta fuit infidelitas; progressa est
Christianitas, &c. Statque adhuc; Stabit
autem.

PARS. V.

De amore sedantis in cibum, ac
potum.

1. **M**Agnum amor Dei, quod Philip. 2
accipiens, & habitu inuentus ut homo. Atma-
ior: quod se glorificatum dedit in escam
incantimentibus se. 1. Augustinus Conc. 1. in Ps. 1. Incanta-
tionis ante. 33. & sermon. 27. de Temp. exclamat: Vi-
tate ergo humilitatem! Quia panem Angelo-
rum manducavit homo: id est; Verbum illud,
quopascibantur Angeli sempiternum, quod est
æquale Patri, manducavit homo.

2. David, 2. Reg. 9. rarus quendam a-
morem in Miphileseth claudum, ac
mancum testatus est istis: Tu comedes pa-
nem in mensa mea semper. At maiorē Deus
in magis claudum, mancum, cæcum,
miserrimumque hominem. Psal. 22. Pa-
rasti in conspectu meo mensam Quod de Eu-
charistia accipit Cyprianus 5. l. Epif. Au-
gustinus 22. Ciu. 20.

Procorum mos habet, & ingenium.
ad

ad corsuis emolliendum mittere & ci-
milia; & eduliorum apophoreta. De cli-
nodiis. Gen. 24. Eleezer Isaaci protulit in-
aures aureas, & armillas. Cā. 1. Murenas au-
reas faciemus tibi. De edulis patarius amo-
rum Vagao, Iud. cap. 12. ait. Nō vereatur in-
troire bona puella ad Dominum meum, ut ho-
norificetur ante faciem eius: & manducet cum
eo, & bibat vinum cum iucunditate. Ita Do-
minus, cordium pertractator, adspirans
ad matrimonium cum Ecclesia, peractis
in Incarnatione Sponsalibus; demum
hunc cibum delicatissimum transmittit
Sponsa. De quo Ps. 30. Quam magna multi-
tudo dulcedinis tua Domine, quam abscondisti
timentibus te, sub speciebus Eucharisticis. O
Amorem; hocque maiorem, quo magis
absconditum.

*l. Patria.
iustitia V.
magnitudo.*
Hic Chrysostomus ait: Ut Pater suum
testatus amorem est dono dato Filij.
Nam Ioann. 3. Sic Deus dilexit mundum, vt
Filiū suū Vnigenitū daret. Ita & Iesus
suum testatur amorem dono sui Cor-
poris & Sanguinis. Nam Ioan. 13. Cum di-
lexisset suos, in finem dilexit eos, dans pignus
amoris.

*l. Amatis
muculam.*
II. Nathan; Dauidem exacerbaturus
contra peccatum, & ipsum peccatorem;
eductus à Deo parabolam ficti, instar fa-
eti proponit ei de ouicula: hero vnicā, &
charissimā: 2. Reg. 12. quod fuit et de Pane
illius comedens, & de Calice eius bibens, & in
finu illius dormiens: eratque illi sicut filia. Ta-
lis quæque est anima Christo. Psalm. 79.
Nos autem populus eius, & oves pascua eius.
Pane & Calice eius viuimus, vt Oves, vt
Filij, &c.

l. Ionathæ.
Celebris est amor Ionathæ, & Daui-
dis. Nam 1. Re. 18. Conglutinata erat anima
Ionathæ, anima David: & dilexit eum Iona-
thas quasi animam suam. Idque facto testa-
tus, dum expolitavit setunica sua, ipsum cō-
uestiens. At Christus Corpore & Sangui-
ne suo se exuit, deditq; nobis: vt corpus,

cor & anima essemus vna.

III. Ambrosius & Augustinus in suo *Quo te, te*
Cantico, Incarnati amorem extollunt *amor quo*
inde: quod Tu non exhorruisti Virginis yterū: agi?
At quanto maius est, quod sic cibis, qui
homo factus; & non exhorreat cuiusque
hominis ventrem foricolum?

Quid iam obiectatis Domino, Phari-
sei; quod cum peccatoribus comedat;
qui etiam se ipsum ipsis propinat in ci-
bum & potum? Sique illud magni sca-
moris opus; quanto maioris isthuc? Ec-
ce, Joseph ante, quam à se fratres dimi-
teret domum, cibum eis in viam dabat;
amoris indicium. At Dominus inimicis
etiam, ac seipsum dedit cibum prius,
quam hinc abscederet.

PAR S VI.

Depacto sedere amoris.

I. PRæsensit amorem hunc amore *x- Redamare*
stuans reciproco sponsa, cum ait; *oporet.*
Cant.: 1. Osculetur me osculo oris sui, quasi di-
cat; os de ossibus meis, & corpus corpo-
re tangat meum ipse suo; osque ore su-
mam. Ambrosius libr. 5. de Sacramentoca.
2. id sic accipit; Ecclesia mirabatur, & ait: o-
sculetur me osculo oris sui. O amorem, Deū
homines batiare! & sumere?

Bene Augustine, & Thoma Aqu. di-
xistis: Eucharistia est *Sacramentum recon- Fadus pa-*
cilationis; adde etiam *Vnionis Dei cum*
hominibus. Sicut fetus inituri Romani
Panem sumebant simul; signum recon-
ciliationis: Vnde Pythagoricum hoc;
Panem nefrangito. id est. pacem. Hinc et
iam Romæ, Sulla Dictatore, fractus in
mensa panis quod Sanguine flueret, por-
tentum erat Sullana & Marianæ sedicio-
nis sanguinolentissimæ. At noster Panis
est mera pacis, stillans Sanguine Diuo;
vt prædictum, Psalm. 71. Orietur in diebus
eius iustitia, & abundantia pacis. Quomo-
do? Addit: Et erit firmamentum in summis
montium.

XXX montium.

to nos maiora à Christo, quam is ab An-
gelo acceperat?

3. Quid ergo retribues sic amanti? *Ioseph*
Redama. Ioseph heræ pellacem ardo-
rem retudit, obiecto Domini in fese a-
moris vmbone. Genes. 39. Ecce, ait, Domi-
nus meus omnibus mihi traditis, ignorat quid
habeat in domo sua: Et non est quicquam, quod
non sit in mea potestate. Eodem utere cly-
peo aduersus mundum. An non enim
cum Filio donauit nobis omnia? Et adhuc
tantis beneficiis malefacta repones? 4. *Miph*
beth
Quin dic cum Miphobeth, Daudicx *jux*
mensæ admoto; 2 Regum 9. Quis ergo
sum seruus tuus, qui a respexit super canem
mortuum similem mei? Et quid illa est men-
sa ad hanc diuinam?

5. Aman in primis hoc ponens glo-
riabatur; Esth. 5. Reginæ nullum diuum ad
coniuinium cum Rege vocavit, præter me. Tuid
quanti facies; factus coniuia Dei? Heu,
Psal. 18. Homo, cum in honore esset, non intel-
lexit: comparatus est iumentis insipientibus.
Quo quid vel infelicius; vel deplora-
bilis; aut detestabilius? &c.

P E R O R A T I O.

E la redamate: quid dulciss? Comedi-
te: quid salutarius? Bibite: quid pollu-
cibilis? Aeternum Christo conuuite:
quid beatius? Ei conregnate: quid glo-
riosus? Psalm. 33. Accedite ad Eum, & illu-
minamini, & facies vestre non confundentur.
Fuit vna Christi cruenta mensa in Cru-
ce, Aaronico similis sacrificio; quod san-
guine conspergendum erat: Exod. 25. At
altera iam perpetua est incruenta,
secundum ordinem Melchise-
dech. Accedite
&c.

CON-

montium. Vbi Hebræi legunt: Erit placen-
ta frumenti in capitibus Sacerdotum. Id est,
ait Galatinus; S. Hostia ab Sacerdotibus ultra
verticem eleuabitur, in reconciliationem amo-
ris perpetui.

Per sanguinem.

II. Initio fœdere amorem testabantur
Scythæ & Caramanes, educto è venis sâ-
guine, & poto. Medi & Lydij sub axilla
sanguinem exugebant; Alij cæforum a-
nimallum sanguinem sibi propinabant,
interque diuisas carnes medij pertransi-
bant; indicio, sic dissecandum amoris
violatorem. Sic & Gen. 15. pacto fœdere
Dei cum Abraha, viëtimarum sanguine
tellus respersa est, diuisaq; caro & lampas
ignis transiens inter diuisiones illas ibat. Ita in
Exod. cap. 24. Moses holocaustorum san-
guine populum conspergens ait: Hic est
sanguis fœderis, quod pepigit Dominus vobis-
cum. Quanto istic excellentius est symbo-
lum pacti amoris ipsa Eucharistia?

O amoris mysterium, & amica con-
iunctio! Cogita, qualis si insignitus honore, ait
Chrysost. hom. 60. ad pop. Antioch. quali
mensa fruari? Quod Angeli videntes exhor-
escant; neg. libere audent intueri; propter emi-
cantem inde splendorem; Hoc nos pascimur;
huic nos vnumur; & facti sumus vnum Corpus
Christi, & vna Caro.

P A R S VII.

D e redibitione amoris mutui.

*Exemplum
Iacobii.*

1. **I** Am nos quid retribuimus Domino
pro omnibus quæ retribuit nobis! 1.
O si, quod Iacob, Genes. 28. Si dederit mihi
Dominus panem ad vescendum, erit mihi Do-
minus in Deum, & toto vite meæ tempore ser-
uiam illi. Exul ibat ille patria, nos paradi-
so: Et nobis iam dedit Panem Dominus,
actalem. 2. Per ipsum omnibus bonis repleti
sumus: quid ergo poterimus ad hoc illi dignum
dare? Aiebat gratus Tobias, cap. 12. Et quā-

Tobias.

CONCIO SECUNDA.

De vera, & reali Existentia Corpo-
ris Christi in Euchari-
stia.

MIRABILE SECUNDUM.

Memoriam fecit Mirabilium
suorum, &c.

Ps. 110.

Aron, Num. 4. occludebat Sanctuarium; vas sacra inuoluebat: sarcinā filii Caath portandam dabat, quam diu motis castris populus procedebat. Ne faserat mortis, ea retegere. Ita Iesus Sanctorum Ecclesiae eum suis obfirmasset sigillis doctrinæ, miraculorum, &c. & Vasa gratiæ Sacramenta, inuoluit et Symboles; dedit ea filiis Fidei portanda, quādiu caltra Ecclesiae in hac vita procederent. Vetusque euolui ratione, & tangi sensu: mandauit solum credi, ac coli. Quia tamen temerarij sunt Ozani & Bethsamitæ: 1. Reg. 6. qui Arcam Eucharistie irreuerteret tangunt, & aspiciunt: nec Veritatis Manna illi inesse credunt; dicuntq; cum Capharnaitis: Durus hic est sermo. Ioa. 6. Idcirco inuolutum Vas Eucharistie euoluā, per dispensationem: quantum fas, debita cum reverentia.

Atque de ea in præsens

- I. *Quod sit Mysterium Fidei.*
- II. *Heresim de reali existentia enumeratio.*
- III. *Calviniani Symboli eleuatio per Figuras.*
- IV. *Cœna figurantis è Verbis Dominirefutatio.*
- V. *Fides Catholica de Præsentia astruitur Scrupulis.*
- VI. *Veritas Eucharistica docetur Figuris, & rationibus.*

PARS I.

*Quod Eucharistia sit Mysterium
Fidei.*

I. **T**empli Salomonæ lapides, ad ean- *Sacramen-*
tem secti mensuram, pares erant: *ta equalia*
sed non æquæ omnes pretiosi, 3. Regum *sunt & in-*
7. Fundamenta erant de lapidibus pretiosis, ma- *equalia,*
gnis, decens, siue olio cubitorum; & de super la- *&c.*
pides pretiosi *equalis mensura* sectierant. Ita
Sacraenta æqualiter ab una mensura,
diuina Potestate Excellentia, sunt insti-
tuta, & pro fundamento posita super La-
pidem Angularem Christum: æqualiter
sunt eadem fide credenda: sed non sunt
æqualia pretio, vel modo intelligendi.

Alia n. aliis sunt obscuriora. Ac ideo *Credenda*
hoc magis Christiana ac vera; quo ma- *hoc magis,*
gis credi debet, & min⁹ intelligi possunt. *quo obscu-*
1. Atque (vt August. aiebat:) *Ibi præcipue riora.*
fides habet meritum, ubi ratio humana non
præbet experimentum. 2. Et Ioh. 20. *Credidi-*
sti, quia vidisti. Beati, qui non viderunt, & cre-
diderunt.

3. *Adulterinæ religiones ac spuriæ cre-*
doxie dunt, quod ratione naturali vident. Sic *creant,*
Turcae, ac Barbari Deum unum credunt; *quod vi-*
conditorem omnium: sed non trinum; dent.
non passum; non datum in cibum co-
poraliter. Quia hic fatiscens ratio id non
capit, nec docet.

Eoque sublimior est Fidei, & Ortho- *Hoc diu.*
doxorum dignitas, quo altius omnem *nior fides*
superreditur rationem percalcatam. *est: in pri-*
Idque cum in aliis; tum vero imprimis mis Eucha-
in Eucharistia: *que antonomastice Sacra-*
rifica.
menum appellari meretur; velut Caput,
finisque ceterorum: *Vtq; ultimum insti-*
tutione; ita summum mysterio; præstâ-
tia; fide; & adoratione. Vr quo in re-
rum usu Christianarum nullum sit prius,
nec par; nec diuinus.

II. Id est, inter inuenta Dei præcipuum:
ad quæ, reuelante Spiritu, Isaias stetit ob-

Xxx 2 Stupe-

Inuentum stupefactus: Vt exclamaret; non intelligens Dei est gite; sed predicate, & Notas facite Adinuentio- admirabi- lissimum eis. Isa. 12. Et vere in Eucharistia qua- les sunt adinuentiones Dei? 2. Obstupuit sa- piensissimus, 2. Par. 9. Ergone credibile est, quod Deus habitet cum hominibus super ter- ram? Imo, quod & in cibum detur? quod amplius est. 3. Fallimini Magi Babylonij, ac fallitis Nabuchodonosorem, cum as- feritis, Deorum non est cum hominibus conser- fatio. Dan. 2. Quin est & coniuatio. Testis Eucharistia.. Eaq; talis hodie; qualis ante nec vñquam, nec vsquam.

4. Admirans, & vere affirmabat olim Moses, Deut. 4. Non est alia natio tam gran- dis, quæ habeat Deos appropinquantes sibi, sic ut Israel. At magis Christiana. Quanto magis hæc diligit, colatque Deum am- plius; quam ibidem Moses exigit ab Is- raelitis?

Id quod est sumnum bonum: Ecclesia militan- tia. III. Ezechiel, cap. 38. ciuitatem ab omni bono ac parte beatam vt descripsit, de- dum ita concludit: & nomen ciuitatis illius ex illa die, Dominus ibidem, quasi dicat, incola est. Ecclesia omnis hæc summa bonorum est, & honorum, habere Deum præ- sentem ipsum in Eucharistia. 1. Merito i- gitur Psal. 86. Gloriosæ dictæ sunt de teciuitas Dei. 2. Id eminus præsagiens Isaías, fore fortunatam sic ominatur, cap. 60. Pro eo, quod derelicta fuisti, & odio habita, ponam te in superbiam saclorum gaudium in genera- tione, & generationem. Dictum factum in Ecclesia. 3. Iohannes, post multa, magna, mira subiicit, quod omnia super: Et Ver- bum caro factum est; & habitauit in nobis. Nō ait nobiscum: Hoc enim in Incarnatione factum est: sed in nobis: quod fit in Sacra- mento charitatis ac fidei Eucharistico. Iuxta illud: in memanet, & ego in eo.

Impii sunt IV. Auerroes, impius ~~et~~, reli- giones omnes auerstus despuebat: Iu- daicam, vt puerilem in ceremoniis: remalunt. Turcicam & Saracenicam, vt immun-

dam patinam sordibus: Christianam, vt in Eucharistia fatuam; et si cætera bo- nam: ideoque aiebat, velle se amplecti nullam; sed philosophico more dege- re. De similibus i. Corinth. 1. Nos autem predicamus Christum Crucifixum: Iudaïs qui- dem scandalum, gentibus autem stultitiam. Et quidem rationi soli stultitia sunt my- steria Fidei.

V. At sequendus est Psaltes 115. Credidi; Credo, & propter quod locutus sum: Ego autem humili- sat inulta- lexir. fatus sum nimis. Ego dixi in excessu meo. Fidei; omnis homo mendax, qui sola nititur ra- tione. Ecce primo credit: de impropositur locutus: interim humiliat captiuum intelle- ctum; sed & humiliatur ipse per sciolo- rum despectum: At denique arguitos mendacijs.

Et ego dico in excessu fidei, Berenga- Credo & rius impostor est, Lutherus mendax, Zwinglius calumniator, Caluinus bla- sphemus, in Veritate Eucharistia. In ea epitomen omnium, & Memoriam fecit Mi- rabilium suorum misericors, & miserator Do- minus. In quibus est Existentia Christi realis in V. Sacramento.

P A R S II.

Heretum de reali Existentiæ enu- meratio.

I. M os pictorum est, carbone prius Propositio- madumbrare: dein suis quidque co- 1. Deum branda- loribus reddere. Ita hæreticorum erro- res manu prima atro carbone notabo; rebus. dein orthodoxos colores adhibiturus: sic demum Praesentia Eucharistia ima- ginem expressero.

1. Atque vt Deus, Iudic. 3, suscitauit eis, 1. De ih- Iudæis, Saluatorem vocabulo Aod, inclytum pugnans, filium Gera, filij Iemini, qui vrraque manu pro dextera vtebatur. Ita sinistra hæreticos fer- riā: dextera Catholicos constabiliam. Idq. verbo vita.

2. Apocal. 19. Decreeius, Angeli, gladius Verbo De- ytraque

vtraque parte acutus exibat. Cum similis gladius viuis est Sermo Dei, & efficax, & penetrabilior omni gladio acuto: Act. 4. eo hic vtar ambidexter. 3. Reborque dictum mihi, Ierem. 1. Ecce confitui te hodie super gentes & super regna, vt euellas, & destruas & disperdas, & disipes, & adfices, & plantes. Et hoc agam, cum Deo: quantum licuerit, 4. Utque excitatus a Deo Spiritus Danielis coaguit Veteratores duos, castæ Susannæ accusatores: Dan. 13. ita Lutherum contra, & Caluinum stabo ho-die pro Ecclesia.

Quarto. Nestorius negauit carnem Verbo vnitam sumi. Quem Conc. Ephesi-norum condemnauit.

Quinto. Sub annum DCCC. Ioannes Scotus Benedictinus, Caroli Magni preceptor eundem ex inferis reuocauit erorem. Sed Conc. Vercellense damnauit.

Sexto. Sub annum M. Berengarius foliam contineri figuram in hoc Sacramento perulgabat. Et hic plerum exagitatus bylo ac voce, in Turonensi demum Conc. conuictus errorem eiurauit. Relapsusque, rursus in Concil. Romano, cum iterata erroris abiuratione, scripta sua concremauit.

De eo refert Malmesburiensis 1.3. de Vaticinio. gestus Anglorum. S. Fulbertum, mortiproxi-mum, viso ad lectum assistere Berengario pueru, iussisse eum eiuci conclavi: quod videret eius haerere lateri cacodæmonem, olim ei instigatorem ad Ecclesiam magnas clades futurum.

Septimo. Sub annum M. CCC. LXXX. 7. Hus, & Wiceli. sopia diu pestem VViclef. & Hus re-fuscitarunt. Idque tempore erroribus percommodo, quo schismate scissa Ecclesia ab Papis tribus simul distraheba-tur. At ea coalescente, ac ad unum Nico-laum V. redeunte legitimum, vel ex se-pulcris iidem eruti haeretici, flammis sunt traditi.

Ottavo. Demum aeo hoc nostro, ab 8. Hodier-norum. haeresibus infelice, innumeri eam in haeresim irruerunt, & in hac verba: Hoc est Corpus meum: plusquam octoginta ex-positiones commenti sunt. Sed plus cenc-ties confutati, & in Concilio Trid. con-degnati vniuerfi.

Lutherus Realitatem credens, sed ab-negans Transubstantiationem, indu-cebat Impanationem: explodebatque Significatiuos, Figuratiuos, Energicos, Metamorphositas, &c. similiatq porten-ta. Tract. de part. Cœne Domini.

Xxx 3 PARS

PARS III.

Caluinianus symboli refutatio per figuratas.

*Caluinis
mia explica.
tio.*

Hugonotarum Caluinisticorum opinio est. Tametsi *tu exortus & votus* Christus non existat sub symbolis specierum; sed tantum in celo: vere tamen inibi recipi Christum: Sed tantum. 1. Spiritualiter, per fidem, & ardentam animam cum Christo coniunctionem. 2. Sacramentaliter, per symbolorum ore factam sumptionem: sub quibus, velat sigillis, sui nos Christus efficiat participes, ut promisit.

*Refutatio
per figuratas.*

At Psalm. 118. Narrauerunt mihi iniqui fabulationes: sed non vt Lex tua. Omnia tandem tu a veritas. Ita est falsitas, & impietas maxima vna e multis Caluiniana.

*1. Suppositio
in statua
ist.*

1. Similis Michol: quae, Dauide ad necem quæfito, sed a fæse clam dimisso, 1. Reg. 19. tulit statuam, & posuit eam super lectum: & pellem pilosam caprarum posuit ad caput eius, & operuit eam v. stimenti. Talem Caluinistæ larvam in cœnæ sua lecto supponunt, ablata Christi veritate: & conuertriunt eam propudis figmentoram.

*2. Babylo-
nica mereti-
trix.*

2. Similis Babylonica meretrici: Apoc. 17. Vidi mulierem 1. sedentem super bestiam coccineam, 2. plenam nominibus blasphemie, 3. habentem capita septem, 4. & cornua 10. 5. Et mulier erat circumdata a purpura & coccino, & inaurata auro, & lapide pretioso, & margaritis, 6. habens poculum aureum in manu sua plenum abominationibus, & immunditia fornicacioni eius. Sic Caluinismus 1. bestiali cum ignorantia fidei, & sensu de SS. hoc Sacramento decernit 2. Blasphemati cetera horrendum. 3. Discissus inter suos plusquam septiceps, 4. Technis instructus, ut cornibus, ad animalium euersionem, 5. Fastuosus, 6. Poculo aureo propinat manias, figuratas, ac abominationes; plurimosque inebriat. Vah!

II. Olla similiis herbis refertæ agree- 3. Olla
stibus, qua de 4. Reg. 4. Cumque gusi assent 4. Gobio.
decoctione, clamauerunt dicentes: Mors in olla,
vir Dei: Et non potuerunt comedere. Ita erro-
ribus suffarta nefandis olla Caluiniana
iam inde ab illius exordio audiit in sece
conclamari: Mors in Olla! Olla Vulcanæ,
Circæa, Medæa est reformati Euange-
lij scilicet Eucharistia. Et illi par, digna-
que est eiusdem cænatica mensa. Psalm.
68. Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum,
& in retributiones, & in scandalum. Ita fiat:
ni resipiscant.

Sicut suus panis mucidus Gabaoni- 4. Gebet.
tis, Ios. 9. Ut enim hi: ita Caluinistæ, ex o-
letis le conuestierunt hæresibus, & con-
centonatis: asinosq; suos Ministros pane
mucidio, ac vino acido cœnæ onustarunt,
ac è longinqua se antiquitate primæ
doctrinæ adesse configunt; et si heri, in-
terque nos nati. Castrineunt Ecclesiæ,
pacem reformationis prætendent; fe-
dus pacisci optant simulatores; Fidei, V-
nionis, Communionis que peruersores.
Quid enim peruersius, quam pro Re Ver-
a meram umbram ingerere Symboli-
cam? Ita Symbolistæ. Nimirum

Qualem Heliogabalus Imperator Ro- 5. Prædicta
manis mensam apparabat. Populum v-
niterum inuitarat: Iamque in palatio
discubenti pistos, si & osque ciborum
missus apponebat, oculos pascens, non
ventres: denique dimisit inanæ, ac delu-
fos. Tali cœna suos luditi iam diu Calui-
nus veterator nouus.

III. Per Deum, perque salutem tuam,
mi Christiane, Prou. 23. Ne desideres de cibis
eius, in quo est panis mendacij. Hic, si vñquam,
vera hæc, & propheticæ monitio est, pla-
neque necessaria.

Porro, quale apud Hebreos sacrifi- 7. Arains
ciorū erat altare, Exo. 27. Non solidum, sed nus & va-
inane & cauam intrinsecus facies illud, ac
Mosi Deus: Indicio: quod omnia in figura
contin-

contingebant eis, 1. Cor. 10. nec enim inania gratiae gratiam villam conferabant elementa mortua. Talis mensa est Caluiniana, vacua, & inaniter mendaciterque figurata, id est, ficta. Haec similia dic claudicare: at doce minus apte quadrare. Dico Symbolum Caluini esse asymbolum. Tesseram fregit: Apage sit.

P A R S IV.

Cana figurantis ex verbis Domini refutatio.

Dicitur Cal. I. Am vnum omnibus obiicio consenserunt. *Cōfessus* qui omnes scribunt: *Hoc est*: at nullus: *hoc Euangeli* significat *Corpus meum*: cum tamen diuersorum linguis, locis, ac temporibus sua conscriperint singuli.

Figurari 2. Cui fas credere, in re tanta, apud obtusiores tum Apostolos, Dominum figurare loqui voluisse? 1. Cum in Lege Veteri figura tam diserte, & clare edixerit, ac mandarit? 2. Is, qui venit figurastollere & umbras; nouis earum in uolucris mentes fidelium rursum obfuscasset, perque gryphum talem tali in re contorisset?

Testamēti formalis ratio. 3. Iussisti Domine, Ioann. 3. *Ipsum audite.* Sed quid audiam, quem non intelligam? Ut volunt Caluinistæ.

1. Idque in re una maxima omnium? 2. Idque in Testamento; cuius ratio est & forma, *Liquere*: Non ludere & equiuocatiunculis, aliisve logographis. 3. Isparens audiret Impostor; qui gemmas legaret scripto, & mente pictas eas destinaret. Et de Veritate Summa Christo tale credas? Heu infandum! 4. Enimuero ille, Psalm.

144. *Fidelis Dominus in omnibus verbis suis: & Sanctus in omnibus operibus suis;* qui fecit mirabilia magna solus.

Et Novi Testamenti quidem. 4. In figuris fari, mosaicum spirat, redolent Iudaicum; sapit vetera veterum. At qui dixit; *Ecce noua facio omnia;* is & fecit.

Dixit. *Hic est calix Noui Testamenti.* Matt. 26. Ergo nolnuit figurate per umbram, aut Mosaice per nebulam, perque velamen, sed reuelate per ipsam Veritatem vera, certa, liquidaque fari.

5. Absens cum absente se despōsaturs, sui mittere effigie assolet: inter praesentes in tantum frustra pictura est, quantum natura superat fictum. Ita sub lege Mosaica, sui umbram misit Dominus Synagogæ absens: & præsens non solum rebus, sed & verbis deluderet figuratis?

1. *Hebræorum* est, cap. 10. *Umbram habens lex futurorum bonorum, non ipsam imaginem rerum:* quam Noua Lex continet Christianorum. 2. *Et Hebrai* cap. 11. *Hebr. Iuxta fidem defuncti sunt omnes, non ACCEPTIS Repromissionibus:* se a longe eas aspicientes. At nos scimus, quod Veritatem à Veritate Christo accepimus.

II. Iam illud *Hoc* cūm sit demonstratum rei; iniuria sit Christo idem velle ad inanias detortum interpretari. 1. Cur nō item & illud Patris & que liceret: Matth. 17. *Hic est filius meus dilectus;* sic accipere: hic figuratus significat filium meum? Aut hic Elias, vel Moses, nam & ipsi aderent.

2. Quid? quod ista prævidens Dominus figuratis Glossematis cunctis præuenit, Ioann. 6. dicendo: *Caro mea vere est cibus.* Quæ hic tropologia? quasi dicat: Multa de me dicta sunt, lapis, lex, agnus, &c. sed per similitudinem: at hic Veritatem dico vobis. Quare ergo non creditis mihi? Quia Figuristæ estis Caluinistæ, & fici p. atque Christiani.

III. Sed quid Iudaizantes figuris vestris Caluinistæ, nos idololatras calumniātini imaginum cultores; cum vos esse contendatis idolophagi, seu votatores imaginum? id est, imaginati, seu imaginarij Christi vel tro in Sym-

sponsa-
liorum in-
ter praes-
tes contrac-
dus.

6. *Vocis*
Hoc de-
monstratio

7. *Idolophagia Calu-*
nistica.

8. *Theolo-*
gia Ortho-
doxa.

1. Semper illa Maxima Theologis obtinuit:

tinuit: In Sacramentorum verbū nulla figura inest.

2. Item: *Vbi in verbis necessarium fidei mysterium continetur; inde tropi absunt.* Per hoc prisci Patres confutarunt Manichaeos: Qui istud Ioannis i. Verbum caro factum est, & Arianos qui istud: *Ego, & pater vnum sumus, & Nestorianus qui studi.* Hi c' est filius meus dilectus; tropice interpretabantur: tanquam de carne symbolica: de vniione non substantiali: de filiatione adoptiva, non substantiali. At contraria omnia Sancti Patres.

9. Christi
protestatio
professa.

Quis furor, & viri dicere, figurate locutum Dominum: qui iam ante edixerat: Iam non in proverbiis loquar vobis? Si filius lucis sitis; quid umbras queritis? Sed Lux Veritatis in tenebris Iudaicis & haereticis luet, & tenebrae tenebrionum eam non comprehendenterunt. Si Veritas vos liberavit; quid ad iniuria & elementare deditis, & figuratis in aperta Veritate, absentiam in praesentia, in luce tenebras comminiscimini? O peruersi viarum, redite ad cor.

P A R S V.

Fides Catholicade Presentia astruitur Scripturis.

Dicit S. Synodus Tridentina sess. cap. i. *Ac simpliciter profiteretur, in almo S. Eucharistie Sacramento post panis & vini consecrationem, Dominum nostrum Iesum Christum, verum Deum atque hominem, vere realiter, & substantialiter sub specie illarum rerum sensibilium contineri: qualis natus, passus, surrexit, & ascendit.*

Cibus ado-
ratur. Ergo
divinus
est.

1. Quia Hoc est corpus meum. Ergo Verum. Hinc Psalm. 21. Apud te laus mea in Ecclesia magna: quasi dicat: Adhuc ea parua in paruula Synagoga fuit: At nunc edent pauperes, & saturabuntur, & laudabunt Dominum. Quo genere laudis? Manducauerunt, (prophetico ritu, praeteritum pro futuro ponit:) & adorauerunt omnes pin-

gues: Atqui formalis adoratio debetur soli Deo: & tam pauperes tenetes, quam pueri incarnatus proceres, manducauerunt: Ergo omnes conuenient adorauerunt, in esca Deum: Alioquin commisissent idolatriam.

2. Psalm. 1. Apprehendite disciplinam, ne presens id quando irascatur Dominus. Hebrei legunt per transosculatum filium: Alij: Adorate Panem, substance. Quod solidi filio Dei conuenit. Nam is nobis natus, est cum adoratione osculatus, ergo idem datus sub specie panis est quoque adorandus. Ait enim, Ioh. 6. Ego sum panis viuus, qui de celo descendit. Et eum tu, qui de aula est, colis, non eum adores, qui de celo descendit, adest praesens, cum Verbum Caro factum est, pane transubstantiatum?

3. Quicunque, 1. Corinth. 11. Manducae- 3. Indigne-
rit & liberit Calicem Domini indigne, reuerit summis corporis & Sanguinis Domini: At si meritis manu: ergo foret panis, qui posset manducatio eius non cum peccato aliud mortiferum inducere. manus.
re delictum? Dices: ideo, quia panis ille imago Dei est, ob quam peccatur. At contra: Et Agnus fuit representatio Christi; neque tamen ob id edentes eum in statu peccati, peccabant amplius.

4. Hebr. 13. Habemus Altare, (continet:) de quo edere non habent potestatem, qui Tabernaculo deseruntur; ut Iudei: quibus data figura tantum: at non est illa Veritas, & solis reseruata nobis. Nam olim, Leu. 16. & Hebr. 13. quorum animalium infertur sanguis in Sancta propopulo per Pontificem: horum corpora remanent extra castra: Idque in signum primo, C H R I S T U M extra urbem passum, & eius sanguine fidèles sanctificandos. Secundo, Iudeis carnem eius dandam fore ad manducandum. Qua causa, vt ab esu Agni arcebantur seruita hodie ab Eucharistia Iudei. Iam nimirum suo altari Apostolus non maius quid nos uisset, quam in altari Iudaico; quoniam se auda-

audacter Iudaicis Sacerdotibus præposuisset?

5. Dominus astruens Sacramenti Veducant, hi ritatem, sic ait, Ioann. 6. *Sicut misit me Vi-*
er Corpus uens Pater, & ego viuo propter Patrem: & qui
Christi manducat me, ipse viuet propter me, id est: E-
viuit: ergo viuo ex Patre; & vos ex Corpore
meo. Sed Christus non viuit ob solasym
bola Patris, vel accidentia; sed vera sub-
stantia eius participatione ab æterno.
Quippe *Apud te est fons vita.* Ergo & man-
ducans viuit perinde de vera Corporis
Christi substantia; non de mera symbo-
lica imaginatione.

6. *March. 26. Hoc est Corpus meum quod pro*
vobis tradetur. Rursus. Qui pro vobis effundet
Sanguis: Atqui verum Corpus fuit
traditum, effususque Sanguis; non figura. Ergo verum datur in Eucharistia. Ite
nunc Symbolista, & hunc sumite Chri-
stum, qui factum abnegatis: & de imagi-
nato vos pascite, qui à transubstantiatio
abhorretis. Bene de vobis Apostolus:
Speciem pietatis habentes, ipsam autem Veri-
tatem abnegantes. At hic vos nec speciem
quidem realem, sed mere imaginatum
ex sensu vestro, non Domini spiritu.

P A R S VI.

Veritas docetur Figuris & rationibus.

I. *P. Aschias Abbas. l. de Corp. & Sang.*
Dominii, cap. secundo, ait quod permixtam allegoriam reddo strictim; In paradiſi Ecclesiæ medio fuisse arborem vitæ, Eucharistiæ, inter arbores fructiferas Sacramentorum constitutam medium: quæ sola vim habebat immortalitatem conserendi; at cæteris suam fuisse cuique particularem efficaciam. Hinc Dominus, Iohannis 6. *Qui manducat me, viuet propter me. Et Qui manducat ex hoc pane, viuet in æternum.* Quia *Apud te est fons vita:* Et *In Ipsi vita erat.* Ergo succedens fugauit Vmbram Veritas.

2. *Cypr. Epist. 3. August. 17. Ciuit. c. 30. a. 2. Domus iunt: Sapientia adificauit sibi domum, Propterea sapientia.*
9. Eccleſiam è Iudeis, & Gentibus; excidit columnas septem: Sacramentorum, aut supremum donorum Spiritus: & proposuit mensam Eucharistica. De qua Ps. 22. *Parashi in conspectu meo mensam aduersus eos, qui tribulant me. Atqui nec domus ea esse potuit inuisibilis; nec Mensa figurata: ergo & figurarunt rem visibilem ac Veram.*

3. *Agnus paschalis figura extirbit hu-*
ius Sacramenti: Atqui ille & per familias
comedebat; & à Sacerdotibus immo-
labatur. Ita & Eucharistia est Esca po-
pulo; & Sacrificium Deo per Sacerdo-
tes pro populo. Agni sanguine asperiti
postes ab exterminatore seruabant. Sic
Christi sanguis animas seruat ab caco-
dænone. Sane, post realia, realiora sunt
secuta.

4. *Manna, Eucharistia figura, cibus*
erat angelicus: omnē reddebat gustum
ad cuiusque libitum: *Vixumque, mox*
stuporem pariebat dicētibus: Manhu! Ita
Eucharistia cibus est etiam diuinus, om-
ni plenus gratia, & stupendus. Ergo fugat
vmbra veritas.

II. Hisce rationes subiicio. Prima. Nisi Ratio
vera realitas; vmbra fuerunt nobiliores. *Quia si-*
Veritate. Quia melius significabant Chri-
sti innocentiam, mortem, &c. Ut Agnus,
&c. quam Panis & vinum. Atqui Domini-
nus ab vmbbris ad perfectiora progressus
est, ergo ad realia. Nā hæc proxima sunt
abeunti ab vmbriticis. Ni malis dicere,
Nouum Testam. esse Veteri imperfecti-
us: Christum Mose inferiorem. Turci-
cum hoc, Iudaicum, Atheum.

Secunda. Christus Legem Mosaicam
impleuit. Non veni soluere Legem, sed impleare. ^{2. Non es-}
Et factum: Nam Matt. 27. *Consummatum sent adim-*
plere. At si ab Sacramento hoc Veritas ab-
esse, Christus figuræ nondum impletæ.
Quia Iudaorum ad instar figuris

Yyy pasce-

pasceremur ac symbolis. Id quod pertendunt Figuristæ, & Symbolistæ.

3. Fides nisi addit' rei credite. Tertia. Dicunt: Fide hic subsistit Christi Corpus. At fides non dat rei existentiam; sed existentem supponit, & credit. Ergo symbola Calu. Ut fides non facit, Dominum resurr ex se, sed credit factum. Quare inibi non potest fide apprehendi, ubi nec per se est, nec per fidem. Ergo falsa est fides eadē, qua credit esse, quod non subsistit. Est que figmentum atheum, quod Deum negat adesse in Sacramento hoc.

4. Non fide rit unio nec Communio.

Quarta Ratio. In Synaxi fit hominis cū Deo unio; vnde dicitur Communio. At si fide sola inibi apprehendi fingatur, nil fieret aliud, quam quod in baptismo; spiritualis coniunctio scilicet. Atqui coniunctio in carne fieri debet. Nam Eph. 5. Erunt duo in carne nostra: Ego autem dico in Christo, & Ecclesia. Hac vero nusquam in carne cum Iesu unitur, nisi per Eucharistiam: Ergo in hac vera esse debet Caro IESV: non imago solum imaginata in fide filia.

1. Ratio cedit succedit oratio.

III. Sed quid ratione pugnem londet oratio, gius? I. Hic ratio succubit, sensus non postulans capit, oratio non exprimit. Quid ergo? Sola fides sufficit. Hac animosa capit. At ora, Isa. 38. Domine vim patior, rationibus oppugnatus in re, quæ supra rationem, respondere pro me. Nam natura fatiscit, nescit. Tu adauge nobis fidem, Sine hac, in re hac, causa cadam necesse est. Sed Fide stamus, ut Christiani: Rationem non spernimus, ut homines. Væ, quos & fides deficit & ratio, in suo sensu abundantes?

2. Caneantur Syrenes heretica.

2. Vlysses præter Syrenum scopulos nauigans, metuens illicia cantuum, mandat se malo alligari: neu pellectus se precipitet; aut omissa gubernatione nauis feratur in rupes. Tu te orationis ac fidei malo adstringito, mundi mare nauigans, inter cantus hereticos, neu fascinatus, naufragium facias integratis in Fide.

3. Imitare quoque Job in arcana descendenter animo; sed ita dicente: ca qui flenda. 3. Canet. 39. Manum posui super os meum; ne quid extra rem loquerer.

Vas carens operculo, immundum erat Deo, Lenit. 19. Sic os patulum ad elaboranda Diuina, quæ mens nec capit, nec sapit. 2. Os opprime; oculos aduerte: ut apud Iсаiam, cap. 6. Seraphini ad Propitiatorium: Sed oculos fidei admoue.

Et sic Agni Paschalalis, Exod. 12. Caput Etmanum cum pedibus verabitis, id est, Diuinitatem cabindicum Humanitatem Christi sumetis. Caput 2^{ne}. enim Christi Deus. 1. Cor. 9. Daniel. cap. 14. non curiose in cibos, ad lacum leonum allatos, inquisiuit; tamen vnde ferrentur sciscitatus est. Ita tu, &c.

CONTIO TERTIA

De admirabili transubstantiatione.

MIRABILE TERTIVM.

Memoriam fecit Mirabilium suorum, &c.

Ps. 110.

MAGnum! Exod. 4. & 7. Virgam contueri in serpentem, in sanguinem flumina, ad unum barbarum seu mitigandum, seu perterritendum. At maius: ab orbis assertore, vi propria Verbi, panem ac vinum conuerti in Corpus & Sanguinem Ipsi. Quis credit auditu nostro? Et est mirabile in oculis vestris; quin & angelorum. Factum admirari licet, ac venerari: estari minime sine Numine.

Ergo cum Deo nos

- I. De Miranda Fide Eucharistica.
- II. De peroso hereticis vocabulo Transubstantiatio.
- III. Objectiones hereticorum contra idem.
- IV. Credit a docetur Transubstantiatio.
- V. Rationes pro eadem.

PARS

PARS I.

De admiranda Fide Eucharistica.

I. *H*eb. 11. *Fides est sperandarum substantiarum argumentum non apparentium. Indicat vox hic, fidem esse basim ac fundamentum. Quare, vt, Iud. 16. Samsonem columnas atrii collidente subtractas, ruina domus & oppressio omnium est consecuta: ita & Ecclesia rueret, fide sublata per Satanam. Substat igitur Fides cunctis rebus spiritualibus ipsi vni superstructis, quas accepimus de Deo: Sacra menta, mysteria sunt, fidesque om̄e quantorum montium balis! 5. Qua quassa, quati & illos necesse sit. Namque potens est montes etiam transferre Satanam. Quin & abstulit iam Nouatoribus montes sacramentorum plerosque, basimque montium fidem euulsa. Infelices!*

Ea calig. Sole per Passionem obtenebrato, Mat. ualigant th. 27. tenebris squalebant omnia: indicat & cetera. cito; Dei Filium occidisse. Fide animae extincta; cælestium nil cernitur: cymmerie vndique tenebrae. Signum; pulsum abesse Deum, nec ibi vivere. Iam, Matth. 6. Si Lumen, quod in te est, tenebrae sunt; ipsa tenebrae quanta erunt Tenebrionum?

Quod fuit. Antiochus, i. Mach. i. intravit in Sanctuarium Satan. ficationem cum superbia, & accepit altare aureum, & candelabrum luminis. Hæc est prima cura Satanæ, Deum ac fidem tollere animæ. Proinde, Psal. 142. Collocauit me in obscuris, sicut mortuos: dicere quilibet Nuator potest.

Eisquepl. Legimus Apocal. 16. Quartus Angelus effudit phialam suam, / in ire diuinæ minister: in solem; & datum est illi astu affl. gere homines, & igni: &c. Ita Satan hoc studet: vt phialam hæresios in animæ fidem effundat, quo rabie exasperante animi blasphemii in Deum, ac Sacra menta.

Fides Eu. II. In primis in S. Eucharistia fidei.

Quæ sol quidem in se clarissimus; at intellectui perobscurus. 1. Ut de ea dicas ^{charistica} est clara, & obscura. ^{est clara, & obscura.}

est: Fides credita, non intellecta me docet. 2. Atque ita, Psal. 18. Non fidei noctilignorantia indicat scientiam.

Fides est, vt Lya, Gen. 29. 1. lippa oculis intellectus, filia Labani Dei. 2. Atque ^{est & fructuosa.} cuncta meritis operum. Nam Fides sine oculis mortua est. Iaco. 2. 3. Et eam natu maiorem par est enubere priorem: Tu deinformosa sequare Rachel Visio diuina. Credo: & sic in carne mea Videbo. 4. Sed sterilis illa. Reete. Nec enim in visione beatæ tempus merendi est. 5. Ergo prius necesse illud, Ose. 2 Sponsabo temibi in fide, id est, in Lyalippa fructuosa, deinde in Rachele gloria. Vtq; Lya lippiat, certatamen est, nec fructu fallit.

Feramus igitur nostram, circa Eucharistiam, lippitudinem; cum infallibilem fidem tenemus eiusdem certitudinem. Et haec Fides mea requiescit in sinu meo.

III. Fidem sic veteres pinxerunt: Virgo est subiungebatur, aurea vincitum catena Regem gatrix Retenere, turbamque populorum subiectam pedibus: in aurem ore mordicus; sensuum calicemq; cum hostia manu ferre. Ita Virgo fides incorrupta, captiuat intellectum in obsequium fidei: sensus proculat: reuelat aurem. Fides enim ex auditu est. Rom. 10. Cirque Eucharistiam exercita præcepue elucescit.

Hocque magis, quo scientia minus accedit. Nam ait Aristot. 2. de anim. Omnis per sensum erit scientia: at in Eucharistia sensus accidentium aduersatur, ac negat foris quod fides intus affirmat. Sic & debet abnegare suum scientia ministrum sensum, & cæca assentiri iubenti: Crede. Et hoc agere. Neu dubita. Fides sum quæ iubeo.

Fide age: & Abraham certato: Rom. 4. Minor. A pari, autem Yyy 2 Qui

Qui contra spem in spem credidit, ut fieret pater multarum gentium. Videbat sterilitatem; & credebat fœcunditatem. Nullam suscepserat prolem; & credebat innumeras ex se gentes orituras. Talis Sara est Eucharistia: Tu Abraham es, Cætera mitte Deo. Crede.

*Mira mi-
rorum.*

Credis in ea; quod audis de ea: *Hoc est Corpus meum: non quod cernis in ea. Cernis accidentia panis; ac credis substantiam abesse panis, adesse Dei & hominis; ac illus in huius substantiam transisse: Idque Verbo, sed omnipotentiæ: proferente Ministro; sed transubstantiante Deo.*

Deus dixit, & facta sunt: Sacerdos hic dicit, & Facit. Quia Ego dixi. Dixi estis: nempe per Deum dicentes consecrando, & facientes transubstantiando. Atque horum Memoriam fecit Mirabilem suorum Misericors, &c.

P A R S II.

*Devocabulo: Transubstantiatio: hæ-
reticis exoso.*

*Hæreticis
est i. Exosa.*

I. *V*tinam vox *Transubstantiatio & Res* Catholicis esset in honore pari: quo in odio est hæreticis. *Hi, ut ad Nomē Iesu dæmones; sic ad id auditum percel- luntur & efferascent.* **2.** *Tigris, anima- lium ferociissimum, & velocissimum, rubeo colore viso rabit: Elephas sanguine conspecto ferocit, inque prælia ardet.* **3.** *Mach. 6. Sic Nouatores ad vocem San- guinerubentem, Transubstantiationis, rin- guntur, & excandescunt.*

*Exosa-
bilis.*

Hebræi, male sibi concisci, & obmu- murationibus insueti, Exod. 20. Non lo- quatur, aiunt, nobis Dominus: ne forte moria- mur. Tales hæretici murmuratores eam- fugiunt diuinam vocem: ut ipsam mor- tem: mortalium miserrimi.

Irripi.

Tamen si alii; ceu Athenienses, Act. 17. cum audissent resurrectionem mortuorum, qui-

dam irridebant: Ita isti audita *Transubstan- tiatione*, Nouam esse vociferantur; pri- scis inauditam; ignoratam Scripturis; barbaram latinis; piis auribus inimicam. An, quia vox ea se & ipsorum fulmen est, ac ruina? At quid se & porro?

II. *Hinc scilicet hæresis, ut Antiochus, ^{Eam exi- minare.} 1. Mach. 1. accepit, id est, sustulit, altare att- reum, Missæ Sacrificium; & candelabrum eius Fidem & vniuersa eius una cum voce hac Transubstantiationis; & mensam pro- positionis diuinæ, supposita sua abomina- tionis Satanicæ: omnia, in quam illa absti- lit hæresis V. Sacramento.*

Nam 1. Caluinus lib. 4. Instit. passim ^{Blasphem.} *eam appellat incantationem, diabolicam* ^{mani.} *illusionem: Quod actionem eam nec* ^{1. Vi fa- nationem.} *sensus, nec ratio capiat. Ita ne vero? At nec* *factam in baptismo animæ mutationem* ^{Bla- phem.} *capit. Imo nec cibi in stomacho conuer- sionem sentit. Ergo non fit? Ergo fasci- nationis fuerit? Quis sensus capit ouï con- uersionem in auem, sub putamine fa- stam? Et tamen fit.*

2. *Vviclef alio vsustelo, apud Thom. 1. vi. Deu- vvaldensem tom. 2. ca. 68. & ifto. Si vera sit malignum.* *Transubstantiatio; ergo Christus foret Deus ille malignus; quem Manichæi fin- xerunt. Bona creata annihilantem.*

III. *Ardraco es Vviclef, Apoc. 12. ne-* ^{Refusa-} *quicquam annitens stellam hanc è firma- mento Ecclesiæ diripere. 2. Blasphemus es Rapsaces, 4. Reg. 18. Transubstantia- ^{mr.} *tio- nis appellans monstrum, magiam, chi- meram. 3. Noctua es: noctas ad lucem ^{Canadæ.}* *hanc, & cæcitus Elymas vel patentibus oculis. Nempe Ioann. 11. Lux Eucharisti- ca in tenebris lucet ceu humanæ ignoran- tiæ, seu hæreticæ obstinaciæ: & tenebre eam non comprehendenterunt intellectu suo hæretico.**

*Et Lux ea vocis huiusce *Transubstan- tiationis* uno flatu omnes hæreticorum ne- ^{vis voca- bula est.} bulas obiectas difflat. Hinc odium. Au- dio*

*atio Transsubstantiationem, continuo statuo: ergo non est hic, quod fuit: estq; virtute non naturali, sed diuina: Et nū amplius naturale; sed mere diuinum: adeoq; adorandum. Hæc, similiaque vna in voce hac. Et ista hæreticis infesta omnia. 1. Sic Arianis olim vox *ouoso* *Consubstantialis* odium erat ac mucro: Eaque in Nic. Conc. recens seu nata, seu publicata. 2. Ita Nestorio vox *theoton*, *Deipara*, intollerabilis videbatur; quia hæreti ipsius exitialis. Et ipsa id temporis noua erat: Neutra que in Scripturis: ut neque hæc: *Trinitas*. Num idcirco eliminanda? Absit.*

IV. Quin tessera esto Fideliū: vox illa: qualis vox. *Schibboleth* fuerat Iepheanis, iud. 12. ad fusos fugatosque prælio Ephrata os, lordanem transmittere cupientes, dignoscendos ab Iudeis. E quibus qui respondebat *Sibboleth*; statim rugulabatur in ipso Iordanis transitu.

Isaac. Isaac, Gen. 27, è voce agnoscebat Iacobum, et si habitu ementitum. *Vox* quidem *Iacob*: manus autem *Esa*u. Ita Ecclesia Patriarcha Papa Romanus, Senex sexcentarius supra millenarium, per vocem istam discernit fideles inter & infideles: quam ideo gens *praua* & *adultera* refugit, & auersatur.

Egyptum. In Aegypto, Exterminator primogenitorum diaboli, Israelitas ab Sanguine in superliminaribus internoscet: Et pertransibat. Sic fideles ex hoc vocis signo rubeo Satan agnoscit credentes in idem: & fugit ab eis.

P A R S III.

Obiectiones hereticorum.

De eius antiquitate. 1. Lutherus lib. de *nuptiis* Cap. Bab. ca. 1. fingit eam sub annum quidbare. 1224. ab Innocentio III. ac D. Thoma cōficiam fuisse. 2. Calvinus inflit. li. 4. cap. 16. §. 15. tempore ait S. Bernardi fuisse ignoratam. 3. Kemnitius, tempore

Petri Lōbardi de *Transsubstantiatione* nil adhuc certe constitisse decretum.

Sed quid interest; vetus sit, an vox noua? Cum Res sit peruetus ipsa. 1. Dixerit quis, India occidentalis annis abhinc cētum inuenta est, dictaque America; ergo ante non fuit; ergo nomen est execrandum: lures exhibabitur. 2. Dixerit: vox *ouoso* sub annum à Christo nato trecentesimum noua fuit: ergo & Res? Occlamabitur Blasphemia hæc est.

Sed duoshic obiiciunt Achilles: At fulneos ego ostendam.

Primus. Panis esse non definit; quin annihiletur: sed annihilatum, non fit transsubstantiatum: ergo panis non fit transsubstantiatus, ac proinde transsubstantatio nulla est. *Respondeo.* Negando maiorem. Nam panis esse dum definit, hoc ipso incipit esse Sacramenti; sive non annihilatio, sed transsubstantatio: id est: Panis non fit Nihil; sed Aliud. Nam panis dum suum esse amittit, aliud accipit. Sic aqua vinum facta transmutata fuit; non annihilata; licet esse aquæ desierit. Nam non desit in nihil; Sed in aliud.

Secundus Achilles; scilicet. Sensus circa propria obiecta falli non queunt: at in Eucharistia fallerentur posita transsubstantiatione. Quare sicut S. Patres docebant contra Manichæos, Christum verum esse hominem; quod comedetur, dormiret, &c. Ita dicendum, in Eucharistia verum esse panem: quod fit albus, sapidus, &c. Ita se iactat Vviclef, vt insuperabili vallo: Apud Thom. Vvald. to. 2. cap. 45. *Respondeo.* 1. Sensus non falluntur circa obiecta per se; vt sunt accidentia. At circa obiecta per accidens falluntur. Sicut substantia videtur per accidens. 2. *Deinde*, Non falluntur in obiecto proprio; at in contrario, vel alieno. Ut in stellarum magnitudine: in baculo aquis semimerso: in arboribus visis

Y y 3 moue.

moueri dum nauigatur. 3. Non falluntur, cum medium; & organum bene disposita sunt. Alioquin trans medium viride alba videntur viridia. Quare in Sacramento sensus falluntur in obiecto accidentario, quod est substantia; non in proprio, quod sunt accidentia.

P A R S IV.

Credita docetur Transsubstantiatio.

Fidei dicti. I. Credit; docetque Ecclesia, fieri in Eucharistia conuersionem totius substancialis in totam; sine annihilatione, corruptione, vnione Christi ad panem, &c. Sic Fides docet. Sicut viso manna populus attonitus ait, *Manhu?* Interueniensque Moses docebat ipsum; Exod. 16. & Num. 11. *Hic est panis, quem dedit nobis Dominus ad vesendum.* Videbant, tangebant, gustabant: nec tamen, quid esset, agnoscere poterant, sine docente. Ita sensus, ad Sacram Hostiam hesitantes, informat Ecclesia. Cuius Fidei acquiescendū fidelibus: Sicut Mosi populus credebat.

Sed nota: Ad veram conuersionem quatuor esse necessaria. 1. Ut aliquid desinat esse. 2. Ut incipiat aliud. 3. Ut inter esse desinentis ultimum, & primum incipientis esse; sit connexio sic, ut desitionis virtute fiat successio. 4. Ut ambo termini à quo, & in quem sint positivi. Atqui hęc quatuor in hac Sacramentali Conuerione conueniunt. Ergo est vera conuersio; & quidem substancialis in substanciali. *Ob prium non est delusio:* Ut virginæ Magorum in serpentes putatios vertebarunt, eratque falsa Conuercio, ceu ait: *Auguſt. 18. Ciuit. cap. 18.* Per secundum, non est corruptio, nec annihilation. *Ob tertium,* non sunt duas actiones; sed una. *Ob quartum,* non est corruptio unius, generatio alterius: ut in naturalibus conuerzionibus accidit.

*Requisita
quatuor
ad transubstantiationem.*

Atqui istam Transsubstantiationem Graciorum prisci Patres Graeci variis, efficacibusque vocabula verbis signanter expresserunt. Orig. lib. *reverent.* 8. cont. Celsum. *ιοθάμαν ἀγέλοντο οὐδεις γνωρίζει.* id est, comedimus panes Corpus factos. Gregorij Niss. vox est, *μετατρεπόμενοι εστιν, id est, transformari.* Theophylacti est *vox, μετατρεπόμενοι εστιν, id est, transelementari, &c.* S. Patres Latini iisdem verbis inhaerunt; que idem sunt, quod *transsubstantiari.* Ethoc sex Concilia vniuersalia confirmarunt, Vercellense, Turon. Lateran. Romanum, Basile. Tridentinum.

Quare, rumpantur utilia Codro heretico; negent Transsubstantiationem; quod impossibile esse credant; At nos cum S. Gregorio credimus, esse factū possibile Deo; quod intellectū impossibile nobis; sed creditū facile. Neque tamen eiusdem defunt rationes.

P A R S V.

Rationes pro eadem.

I. *Ratio prima.* Ni vera fieret transsubstantiatio, sed Christi in panem infinitatio; periculum esset ab artolatria simplicibus, qui parum distinguunt: foretque eius gratia dicendum, *Sub hoc est Corpus meum.*

Secunda. Augustinus *Epist. 117. cap. 6.* ait: *Nec in Apostolicas Constitutiones vetare, ne ab iudeo in iudeo communicetur.* At si Corpus mundi Domini esset sub pane manente; non posset iudeo sumi. Neque ter iudeo sacrificaretur in nocte Natalis Domini. Qui tamen mos durat inde ab annis plus milie, teste *Greg. hom. 8. In Euangelia.*

Tertia. Difficilis est ex nihilo creare; *Quis* quam ex uno aliud facere: sed illud Deo possibilis fuit possibile verbo: ergo & hoc. Sic Hieron. tom. 2. Serm. de Eucharistia, *Chrysostomus* in 26. Matth. *Ambrosius* libr. 4. de Sacramentis. *Damascus.* libr. 4. cap. idem sic confirmat: *Sicutum valuit sermo Eliae, ut ignem*

ignem de celo deponeret : non valebit Christi sermo, vt species mutet elementorum.

i. Omnipotens Christus te faver. **Quarta.** Deus hoc Mirabile persuasurus hominibus, non solum in V. T. miracula præmisit ; vt conuersationem virgæ in serpentem ; solis stationem fixam in cœlo ad iussum Iosuæ : sed & in Nouo iam mira patrarat : Ut suscitationem Lazari : saturationem quinque millium panibus quinis. Et Institutioni Eucharistia sic præfatus est S. Spiritus de eo : Matth. 16. *Sciens, quia omnia dedit ei Pater in manu.* Et ipse fidei de se professionem à Petro omnium nomine repetit : *Nimirum nentia rei institutio possit ulli patere diffidentia.*

*e. Huius. 4. incertus Diuinitatis Iesu, ex isto periculum de eo facit: Dic, vt lapides isti panes fiant. Id quod sine transsubstantiatione fieri nequivat. Dubitabat Satan : at hæretici pernagent: Hocque Satana deteriores sunt. Ideo Dominus de Iuda , cum Capharnaitis non credente realent præsentiam, ait: Ioan. 6. *Nunquid ex vobis unus diabolus est?* Pares in hoc Iuda Martinistæ sunt & Caluinistæ. *Vos ex patre diabolo estis, qui cum Iuda & Capharnaitis Realem Christi præsentiam in Eucharistia abnegatis, non creditis, blasphematis.**

6. Argentoratienses reprobat à Patriar. dha. **Sexta.** Argentines Lutherani ortu nos inter & ipsos de Transsubstantiatione controversiae diremtores Græcos delegerunt. Simul alegarunt ad Constantiopolitanum Patriarcham, spe, fore eum secundum ipsos pronunciaturum. At is reprobavit eosdem ; tanto ferocius intremiscentes. Vah pudor, & furor.

PERORATIO.

Verum, vt Ierichuntini obfessi dede-re se obstinate non statuebant : (Ar-
cam interea Israelitis felta cum pompa circumferentibus) demum tamen Illius

reuerentia vel ipsi muri cessere collapsi, aditumque dedere : Ita quem obstinati cultum Eucharistia neganthæretici ; eū nos Illi tanto magnificentius deferimus ; vt ipsi quoque vici campique applaudere videantur. Quo illi impotentius aduersus Eam insaniunt gygantomachiam molientes. Sed in capita sua.

At vero tu Isaia, quid iussum tibi ? ca. 6. *Sume tibi librum gyandem : & scribe in eo styllo hominis: Velociter spolia detrahe ; cito predare.* Grandis liber Sacramentum est : in quo foliaria : Corporis, Animæ, Dei : in uolucrum sunt Species: stylus scripturæ est Præsentia hominis Christi Dei. Scriptura ipsa est ; velociter post consecrationem detrahe substantiam panis & vini ; cito deprendare quantitatem extensione, &c.

Ettu, ô homo, iam demum ad Cibum hunc acquiesce. Nunquid, ait Iob, 6. rugiet onager, cum habuerit herbam ; aut mugiet bos, cum ante præsepe sterterit? Nec Angelis ea ob-tigit ; quæ honiñibus, cibi felicitas.

Quo minus vel Deo, vel proximo ob-murmuremus, ad instar psychorū He-bræorum : quorum vox ista , Num. 11. *Animæ nostra arida est : quis dabit nobis ad yescendum carnes?*

Quin potius læti inuicem , grati Deo concinamus : Ps. 103. *Quā magnificata sunt operatua Domine? Omnia ate expectant, vt des illis escam in tempore. Quis similius tui? Magnificus in sanctitate? Nullus : Nam impletus omne animal benedictione Eucharistica.*

CONCIO QVARTA.
De admirabili epulo, quod in Eucha-
ristia apparatur.

MIRABILE QVARTVM.

Homo quidam fecit cænam magnam, & vocavit multos. Luc. 4.

Mirabile ; Ioan. 6. IESVM : in monte Hermon hominum quinque millia panibus

panibus quinis hordeaceis exatasse sic,
vt XII. cophini fragmentorū superarent.
At mirabilius, quod ex uno Pane sumit
vnuſ ſumunt mille, tantum iſte, quantum ille,
nec ſumtuſ conſumitur: ſemperque tantum
ſuperat; quantum ante erat.

Quo ſuper nos

- I. Quod ſumma Dei liberalitas: & in hac Cœna præcipue.
- II. Quis quoſ vocet ad Cœnam: & cur ſic dictam.
- III. Cœna cur Magna dicatur?
- IV. De inuitatis generatiſ.
- V. De negligentib. Cœnam, cumque Munda-
do prandentib.
- VI. De recordia negligentium Cœnam
hanc.

P A R S I.

Quod ſumma Deiſit Liberalitas: & in hac Cœ-
na præcipue.

Dei Virtu-
tes in exceſſoſ
ſuſunt..

I. **V**irtus in mediocritate conſiftit: ait Arist. Id verum in hominibus: at in Deo virtutes ſunt in exceſſo. Ideo dicitur, Ps. 23. Dominus Virtutum, ipſeſt Rex glorie. Et in Thabor cum eo Elias ac Moysē de ſtupendis eius Virtutibus agentes, de exceſſo loquebantur. Mat. 17.

Vit libera-
lis eius.

Iſtarum vna iphiſis liberalitas eſt, quæ medium nescit, ſed omne extreum transgreditur. Hinc Eccl. 43. Admirabilis magnificenția eius. 2. Pl. 67. Magnificenția eius, & virtus in nubib. 3. Nimirum quod in pie- beis prodigalitas; id in magnatibus Li- beralitas eſt: In Deo maxime. 4. Vnde tanta eius in creatis rebus ac beneficijs profuſio, & Magnificenția prædicatur, Pl. 8. Domine Dominus noſter, quam admirabile eſt Nomen tuum in ymuerſa terra? Quo- niā eleuata eſt Magnificenția tua ſuper celos.

Ea præci-
pue, quae ho-
minem e-
nutrit cor-
poraliter.

Ea velin foliis hominis conſeruati- one ſat eluſcitur. 1. Quam hominem iam à quinque millibus annorum enu- triuit magnifice? Horrea, penuaria eius,

&c. redundant: Aer auibus, aqua pifeit, terra brutis, & frugibus. De his viuit o- minibus vnuſ homo. O mensam! 2. Stupori eſt Salomonis expenſa quotidiana, 3. Reg. 4. Erat autem cibus eius per dies ſingulos XXX. coriſmilæ, LX. farinæ, X. boues pingues, & XX. boues paſcuales, & C. arietes ex- cepta venatione ceruorum, capraruſ, & bubaloruſ, & omnium altiliū. Et Oeconomia hæc neceſſaria mensa Regis præbebat tempo- re ſuo. At mirabilior in Domo Dei eſt œ- conomia vinearum, agrorum, ſyluarum, &c. quæ omnia dant fructum in tempore ſuo.

II. In ſignum gratitudinis pro diſpen- ſatione tali, iuſſit in Tabernaculo me- ſam ſtatui XII. panum propositioſis, qui omni Sabbato recentibus mutarentur. Leui. 24. 1. Reg. 21. Id quod etiam figura eſt Euchariftie.

De cuius mensa iuſtius dixerit Eccle- ſia; quam de hortis ſuis Sponſa: Cant. 7. In hortis noſtriſ omnia pomanoua, & vetera, Dilecte mi jeruaui tibi: Nam Eccleſiatam Figuratum Testamentum Vetus conſer- uat, quam Nouum veritatis.

Vidit Ioannes, Apocal. 22. In medio pla- Gimax, teæ eius, & vira que parte fluminis, Lignum vi. ſeu grada- tæ, afferens fructus XII. per menſe ſingulos red- tio libra, dens fructum ſuum: & folia ſalubritatem aegris afferebant. Iſta tametiſi alij de Chrifto, Apoftolis, & doctrina eorum interpretentur: quin tamen & de ma- gniſcenția Dei, hominem enutrientis, accipientur, nil obſtat. Dei enim pro ho- mine cura cum orbe condito coepit, & perſeuerat.

1. Gen. 2. Dixitque Deus: Ecce dedi vobis o- mnem herbam afferentem ſemen ſuper terram: & vnuersa ligna terre, qua habent in ſemeti- pſiſ ſementem generis ſui, vt ſint vobis in eſcam. 2. Nequedum ſatis. Siab frugibus forte nauſeaturus foret, adiecit, Gen. 8. Omne, quod mouetur, & viuit, erit vobis in cibum. 3. Neque

Neq; hic stetit liberalitas eius. Etiam Parem Angelorum manducauit homo Manna. 4. Parum adhuc. Addit maximum: Seipsum dat in cibum: Ecce Hoc est Corpus meum. Atq; ideo Memoriam fecit Mirabilium suorum. Id quod ista docet parabola ipse: Homo quidam fecit Cœnam magnam.

P A R S II.

Quis quis vocet ad Cœnam: & cur sic dictam.

I. **O**Mnino tet Maximum est epulum, Eucharistiae Sacramentum. Ad quod Ipse vocat, Matth. 11. Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & Ego reficiam vos, quasi dicat: Solus sum, qui animas pascere queam. Nam mundus reddit esurientes. Testis Psalm. 16. Satiabor cum apparuerit gloria, q. d. esuriens ex mundi surgo mensa: ad aliam adspiro.

2. Vocantur non otiosi; sed laboriosi, & patientes. Nam multi in mundo labrant: sed Christi Cruce onerati non sunt.

1. Quo item in uitat Dominus, Matth. 11. Iugum enim meum suave est, & onus meum leue.

2. Neque hoc solum. Adde & istud à proximo: Gal. 6. Alter alterius onera portate: & sic adimplebitis Legem Christi.

3. Quid Ecclesia? O Sacrum Cœniuum: in quo Christus sumitur: & recolitur memoria Passionis eius. Sacrum est, & magnum 1. ob cibum Christum: 2. ob Passionem, cuius pretium infinitum est. 1. Sicut Aegyptij, teste Herodoto. libr. 6. & Plut. in conui. sap. cranium mortui mensis suis inferebant; vt mortis, ac temperantia meminissent; qui cibum vita tolerande sumerent. Simile hic Christus instituit. 2. Huc iussit, Exod. 12. superliminaria sanguine Agni conspergi, in quibus in domibus comedebatur: vt remaneret mymosi non mortis, & occisi. Ita Dominus voluit ani-

mas nostras tingi memoria Passionis in Synaxibus.

II. Cœna autem dicitur Sacramentum Eucharistie: quia sic & Paulus 1. Corinth. 11. Iam sita cur non est Dominicam Cœnam manducare. Cœna di- fa. 1. Quod id Dominus pridie Passionis eatur. post cœnam instituit, sero vespere. 2. Quod magna conuicia ad vesperum in- stituta prodantur. Vt 3. Esdr. 3. Rex Darius fecit cœnam magnam. Iud. 6. Tunc Ozias Pontifex suscepit eum, Achiorem, in domum suam, & fecit ei cœnam magnam.

3. Quod, vt cœna est ultima die i refe- ctio: ita Eucharistia in sæculorum est da- ta. 1. Trina per diem refecto fit. Ienta- culum mane dedit Deus tempore Natu- ræ, in pane Melchisedech, & sacrificio Abelis, & Abrahæ. Prandiu in Lege, lau- toribus missibus, sed Figurarum, appa- ratum. Cœnam in Euangeliô gratia: quæ ultima, & optima refectio est. 2. In nu- ptiis Canæ, Ioann. 2. laudem commeruit Architriclinus, quod seruari bonum vi- num vñq; ad hoc, & ad ultimum. Ita Domi- nus fecit.

P A R S III.

Cœna cur magna ducatur.

Ecit Cœnam Magnam. 1. Quia Psal. 144. *Cœna Mag- nus Dominus, & laudabilis nimis, & gnat* magnitudinis eius non est finis 2. Quia nunc Ob Cibum rus in uitatorum est magnus. Venite ad me 1. *Vnicum omnes, qui &c.* 3. Quia fercula sunt magna: in orbe. Vt Christi Diuinitas, Corpus, Anima, merita, gloria. 1. Magna foret cœna, in qua vñica orbis Phœnix, Arabica avis, inferretur. At cœlica Phœnix est Domi- nus. 2. Finge, cibum esse saporum o- 2. *Saper- mnium, deliciarumque;* & hunc cœna queo- missum fore: quid ea præ cœna foret lau- de, pretio, honore? Hinc de manna qua parlaus? Ps. 77. Pluit illis manna, ad mandu- candum: panem cœli dedit eis, cibaria misit eis in abundantia, Cibaria. Vnicum manna erat

Zzz erat

erat. At in vno omnia. Recte igitur attoniti Manhu? Et Psalm. 16. Panem de cœlo præstisti eis, omne delectamentum in se habentem, & omnem saporem suavitatis. 3. Iam præ hoc vilis est cœna Cleopatrae, quæ Antonio suo quos apposuit vñiones, qui singuli plus quam centum millibus coronatorum estimabantur. Nam Diuinitas Christi, & Humanitas Vniones quanti sunt? Atqui eas ut emas, suaderidem omnia diuendas. Matt. 13.

3. In quo
Deus &
Homo in
est.

4. Omnesq;
gratia.

5. Et omne
pretium.

6. Quin &
omne vi-
uens.

7. Item or-
dinata o.
mnia diui-
nitatis.

4. Missus fuit priscis Porcus Troianus dictus: Suffartiebatur is porcus omni genere auium, animalculorum, & eduliorum. Ex quo in mensam illato, ea prodibant, velut milites ex equo troiano: Cuius in memoriam is luxus coepit. Teste Athen. l. 1. & Macrob. Saturn. l. 3. c. 12. Refert Chiliaates in Adagiis, priscos etiam in Principum epulis bouem, aut camelum similiter suffartum inferre consueisse. Sed insanæ istæ. At salus ipsa Coena nostra est. In hac Christi Corpus quantis plenum gratiis est? Ex eo prodeunt robora Martyrum, sapientiæ Confessorum, &c. Denique quid non! O magnam cœnam! Ei quæ par?

5. C. Caligula Imp. epulum instituit, & stimatum 300000. coronatorum: quique etiam ex auro panes, & obsonia apposuit, ait Agellius. Quid istud vel ad pretium Christi, vel ad aurum Charitatis Eucharistice? Nugæ?

6. Deus, Gen. 8. Quale dedit epulum? Oinnequod mouetur, & viuit, erit vobis in escam. Nil tamen & hoc ad Christi escam. 7. Regina Saba cibos, mensam, ministrosque Salomonis intuita, non habebat omnia diuini. ultra spiritum, 3. Reg. 10. & 2. Par. 9. Exclamat: Beati viri tui, & beati serui tui hi, qui flant cor in te semper, & audiunt sapientiam tuam! Sed ecce plus quam Salomon hic.

P A R S IV.

De inuitatis generatim.

I. A Sfuerus, 127. prouinciarum Rex. In uitatis Eſh. 1. Principibus suis epulum de- mnes ac- dit, continuis 180. diebus anno regni sui cum bunt ex- tertio. Cumq; implerentur dies conuiui inuitauitq; omnem populum, qui inuenitus est in Su- fan, a maximo, vsque ad minimum. Atqui ea duntaxat figura fuit Eucharistia: quæ ter- tio p̄dicationis sua anno instituit Iesus. Vbi primum belli triumphatores Duces tra- ctauit; dein orbem inuitauit. De eo, Isa. 28. Facit Dominus exercitum omnib. populus in mōte hoc conuictū pinguiū, conuictū Vnde- mite, pinguium medullatorum, pingue defæ- cate. Idque sub vltimum vitæ Actum.

Sicut David, morti proximus, successor filio de filii Berzellai Galaaditis ita Testamen- mandat: 3. Reg. 2. Reddes illis gratiam; erūt. Ita que comedentes in mensa tua. Ita Iesus con- futu suo Vicerege Petro, & ceteris Principibus super omnem terram, quo me- more essent Nominis sui, dicit: Hoc facite in mei memoriam omnibus credituris in me. Beata nostri commendatio?

II. Sed agitur nobiscum, vt Abraham Sed circa cum filio agebat. Nascebatur is; lacteba- annos dif- tur: demum ablectatur, Gen. 21. Fecitque cretensis. Abraham grande conuictum in die ablactatio- nū. Ita in Baptismo renascimur: ab Eccles- ia informamur: demū sub annos discre- tionis Pane cœli pascimur, simul Dei Ma- gnificantiam memoramus.

In nuptiis Canenisibus, facto ex aqua Verena- vino, Ioann. 2. Fecit hoc initium signorum le- ptiales. sus, & manifestauit gloriam suam. Et vero multo maximum tum, cum aquam fi- gurarum vertit in vatum Veritatis: imo panem & vinum in Corpus verum & Sanguinem. Quare & maximum illud miraculorum est.

III. Daniel 5. Balthasar Rex fecit grande conuictum Optimatibus suis mille: & vnuſ- quisque

quisque secundum suam bibebat etatem, ac
merita. Maius, planeque diuinum Domini-
nus suis, ac nobis. Ergo Bibite amici, & ine-
briamini charissimi omnes, excluso nemini-
ne; nisi qui se se excluderit ipse.

Apud Athenienses, prodit A. Gellius,
l. 5. Genial. dier. c. 21. in celebri epulo, quod
Systiam vocant, tenuiores cum ditoribus una
conuentunt; & aequalem obsoniorum partem
ferunt. Idem ibidem ait. Spartanis commu-
nia erant conuiua, pauperes cum ditoribus eo-
dem vesuntur obsonio. Ita ut in hymno
Sanct. Thomas. O res mirabilis? Manducat
dominum seruus pauper, & humilis.

P A R S V.

Denegligentibus Cenam, cumque Mundo
prandientibus.

I. **V**illam emi, Ambitiosus. **I**ugaboum
emi, Avarus. **V**xorem duxi, Luxuri-
sus. Tria sunt omnia: Et ista genus omne
peccantium significant, qui cœnam re-
spuunt: sed suo malo. I. Ita Assueri Regi-
na Vashti, Esth. i. renuit, & ad Regis impe-
rium, quod per Eunuchos mandauerat, venire
contempsit. Vnde iratus Rex, & nimio furore
succensus, &c. eam repudiauit. Vxores, renuen-
tibus digne comparere.

2. **A**dulteri.
marci.
guntur.
I. **V**ulni.
mare.
ignor.
z. Infamia.
tempore no-
torum 11. Recordamur piseum, quos comedie-
bamus in Aegypto gratias. In mentem nobis re-
niunt cucumeres; porrique, & cœpi, & allia.
Animam nostra arida est: nil aliud respiciunt o-
culi nostri, nisi Man. Infelices etiam erunt,

quicunque Panem vitæ aspernabuntur:
præ opibus, honoribus, voluptatibus:
præque mundi prandiis: Et his tam no-
xiis, funestis, feralibus.

II. Prandia mundus habet; non cœ-
nas: Quia illa raptim brevia sunt. Iob. 22. breue mā-
Ducunt in bonis dies suos; & in punto ad in-
fernū descendunt. Hem! Sic mundus pran-
det; ut eodem punto apud inferos cœ-
net. Testis Epulo; Luc. 16. Et sepultus est in
inferno.

Leonides Dux Spartanorum, præfum ^{Sed cœnæ}
periculumque adituros milites horta- ^{in orco,}
tus militari oco, ait: Forti animo prandete præcipua-
viri; quasi apud inferos cœnaturi. Idem suis ^{166.}
mundus occinit, heu in quanta irruenti-
bus vltro pericula? At è diuerso: Ioan.
6. Qui manducauerit ex hoc pane viuet in e-
ternum.

Aman mirifice placebat sibi, quod ab ^{Aut allam}
Rege, Reginaque solus ad prandium ^{in crucem}
fuisset adhibitus. Esth. septimo. At nesciit
infelix, quid exitij serus illi vesper ve-
heret. Adeo recta ex triclinio abiit in ma-
lam crucem, litera longa factus suspen-
diarius. Agite cosmophili, genialiter vi-
uite deliciati cum regina veltra Carne,
Mundoque rege: certa vos pœna, nec se-
ra, manet.

III. Hanc discite in exemplo Adoni ^{Schema,}
bezech tyranni: Iudicum 11. Septuaginta ^{& Scena}
Reges, amputatis manuum, ac pedum summi-
tatibus colligebant sub mensa illius ciborum
reliquias. Is Mundus est: Hi, vos esse con-
tenditis. Et vere nati, renatique Reges
veri estis: at quis vos manusque, pedes-
que truncat? Cur? Ob micilegium; id-
que sub mensa. Cum regifice, ac diuine
ad Christiarum tractari possetis. **Quis fu-**
ror o ciues: que vos dementia vertit ab Ara ad
haram?

Cogitate, qualia in Ara? Cant. 5. Come- ^{Contra:}
dis fatum cum melle meo, bibi vinum cum lache Cœna bea-
meo: LXX. vertunt: Comedipanem. Qui ^{ta} Ars.
Zzz 2 bus

bus quid dulcior? Psalm. 30. Quam magna
multitudo dulcedinis tuae Domine; quam abs-
condisti, in Eucharistia, timentibus te!

PARS VI.

De Vesania negligentium Cenam.

1. Agasones I. Et præ hac Ara quisquam se habitur
sunt tales. Eharas? Quam brutus Saul erat, 1. Reg.
19. quod asinas patris queritaret, cursi-
tando per montes, ac saltus tum, cum ab
Samuele in Regem vngendus querere-
tur? At brutissimus suisset, si vngerti eum
Samueli sese præbere detrectasset. Et
vos filii hominum usque quo graui corde? Ut
quid diligitis vanitatem, & queritis menda-
cium? Pl. 4.

2. Sunt Cy-
nomolgi. Cæsar, ait, Plut in vita Periclis, visis Ro-
mæ exterarum gentiū obambulare Le-
gatis, ac militæos gestare, & demulcere;
quererebat. Parvum ne apud vos mulieres et-
iam liberos? Sugillabat ineptiam: quod de-
bitum liberis amorem canibus præsta-
rent. Peruersius est, debita Deo præstare
mundo: ob lutulentam villam perdere
auream Ierusalem: ob lenticulam diuen-
dere primogenitaram. Vah Esauitas!

3. Sunt ter-
ra filii lu-
xulenti. II. Quæ vero dementia, villam emere
mundi nec visam prius? Quæstantæ is sit
fidei: extraque omnem suspicionem. For-
mosa, & famosa Lais, vile scortum ex for-
ma, & corpore questum faciebat. Cum
ab Demosthene, pro corporis usum mille
drachmas atticas postulasset, is ait: Tanti
pœnitere non emam. A Gell. J. i. cap. 8. Maio-
ris stat usus mundi, eiusque pœnitere, i-
mo æternum cruciari.

4. Sunt bru-
ta subiuga-
ta mundo. Ad hæc, quinque iugæ bouem emi: Misera-
mancipia! Vnū est iugum Christi: quin'q;
mundi. Et hæc intolerabilia subeuntur:
suaue illud excutitur. Digni brutorum
iugæ subeentes, quibus, quod Nabucho-
donosori, eueniatur: Dan. 4. Ejicient te ab ho-
minibus, & cum bestiis, ferisque erit habitatio-

tua & fœnum ut bos comedes, Juste, Quia, ps.
48. Homo, cum in honore esset non intellexit;
comparatus est iumentis insipientibus, & si
milia factus est illis. Qui noluit honorem
diuinæ mensæ, meretur horrorem ge-
hennæ.

III. Deniq; sunt, quos caro putida abf.
tinet ab hac Cœna. Quo quid foedius? 1. Suntpl.
Fieri autem, Abimelech docet: 1. Reg. 25.
Non habeo laicos panes, sed tantum panem san-
ctum. Si mundi sunt pueri, maxime a mulieri-
bus, manducent, quasi dicat: Venus profa-
na Sacramentis est indigna. Absorbetan-
tim in fœdum sensum, ut exurgere
sat nequeat in Deum.

2. Hieronymus to. 2. Epist. l. i. cont. Iouin. 6. Inhabi-
refert, Hirtum sororem suam obtulisse les deuin.
Ciceroni in coniugem, post repudiata m.
Terentiam: Sed Ciceronem respondit-
se: Non possum philosophia simul, & vxori va-
care. At sublimis philosophia est deuotio,
& vxori fera, caro: Vtriq; vacare valet ne-
mo. Ecce, cæteri dicebant: Non possum ve-
nire, rogo te habe me excusatum: At vxorius
præfracte ait: Non possum venire.

O exæcans libido! Quantum ratio-
7. Excer-
nem ex homine exuit, tantum brutum
induit, Vere Ose. 4. Fornicatio, & ebrietas
auserrunt cor. Ut hæc cerebrum rotat, so-
pitque animum: sic & illa.

Phidias, nobilis sculptor, Venerem
finxit hirco insidentem, ut foetidam, &
insidentem testudini, ut excordem. Nam
Aristot. ait hoc animal vnum omnium
corde carere. Dauidi adulteranti num
quod fuerat cor? Quia excors erat, iccir-
co orabat Psal. 50. Cor mundum creain me.

Deus. Heu! quo ex quanto vir reci-
dit tantus? Et per rem male
vxoriam.

CON-

CONCIO QVINTA.

De admirabilis ratione, qua Christus in
hoc Sacramento continetur.

MIRABILE QVINTVM.

*Memoriam fecit Mirabilem suorum,
misericors & miserator Dominus,
&c. Psal. 110.*

B Ethsamitæ, 1. Reg. 6. Arcam curiosius,
Bac irreuerentius inspectantes; pœnas
mortæ dedere. Idem foret metuendum
mihi, interiora V. Sacramenti indagatu-
ro; nicordium Scrutator nosset abef-
se animo curiositatem meo, & irreue-
rentiam.

Quare Deo fatus nunc ista

- I. Quarum rerum monumentum sit hoc Sacramentum?
- II. De Existentiæ modo, & Quantitatis loco.
- III. De Contento quando, & diuiso.
- IV. De existentiæ eiusdem pluribus in locis, sine loco tamen proprio.
- V. De existentiæ Accidentium.
- VI. Regiuntur sensus in hac causa iudices.

PARS I.

Quarum rerum monumentum sit hoc Sacramentum?

Sacramen-
tum est
monimen-
ta
l. Glorie.
1. Oste, belloque debellato; republ.
constituta; stabilita pace, victores
tropæa, arcus, pyramidesque statuunt,
gloria causa, & memoria. Ita IESVS Lege
stabili gratia, deuicto peccato, orco,
&c. Mirabile Colossum statuit V. Sa-
cramentum. Addiditque epigrapham:
Hoc quotiescumque feceritis, in mei memoriam
facietis. Matt. 26.

2. Et Ioseph quoque decezzurus man-
dabat: Gen. 50. Asportate ossa mea de loco i-
sto: quasi paternæ virtutis in mymosina, ac

monimenta posteris futura. IESVS au-
tem viuum Corpus ac Sanguinem tradi-
dit, vita, doctrinæ, mortisque monumen-
ta. Ideo, 1. Cor. 11. Mortem Domini annun-
ciabitis, donec veniat.

3. Eadem ex causa David, 1. Regum 17. & 3. Victoria.

21. gladium, Goliathæ obtruncatorem,
armaque eiusdem, in Tabernaculo sus-
pendit, in uolutus pallio. Christus victori-
cia Humanitatis suæ arma in Ecclesia de-
posuit, speciebus panis ac vini in uoluta.

II. 4. Ad memoriam rerum in deserto
gestarum, iussu Dei, manna Iudei asser-
uabant, & Arcam, Hebr. 9. circumiectam
ex omni parte auro: in qua Urna aurea, ha-
bens manna: & Virga Aaron, quæ fron-
duerat. Ita Iesu snum Corpus ac Sangui-
nem in aurea Eucharistia dat asseruan-
dum, & mandat; *Hoc facite in meam com-
memorationem.*

5. Iosias, ut verum Dei cultum stabili-
ret, 4. Reg. 13. contriuit statuas, & succidit
Lucos, repleuitque loca eorum ossibus mortuo-
rum. Ita Iesu eodem fine aras Synagogæ,
figuras, ceremonias, sacrificia aboleuit;
repleuitque eorum loca Corporis & San-
guinis sui Sacramento.

6. Artemisia, Regina Cariæ, teste Plinio 6. Amoris
libro 36. cap. 5. & Herodoto libr. 7. cineres ac honoris,
coniugis demortui vino mistas imbibit;
simil ei Mausolæum condidit, quod è
septem miraculis orbis vnum semper est
habitum. Ita Iesu se in cibum dedit, amo-
ristestem, Eucharistiam instituit, ut Mau-
solæum memoriæ sempiternæ, & mira-
culum miraculorum.

III. 7. Nabuchodonosor, Daniel 3. se 7. Adora-
Deum admiratus ita mandabat: *In hora, tunc,*
qua audieritis sonitum tubæ, adorate statuam
auream, quam statuit. Si quis autem non pro-
stratus adorauerit, eadem hora mittetur in for-
nacem ignis ardentis. Sic ille sacrilegus. At
Iesu Rex iustus non sui dantaxat sta-
tuam, sed Ipsum sese in Eucharistia pro-

Z Z Z 3 posuit

posuit adorandum. Iuxta Ps. 98. Adorate scabellum pedum eius.

8. Salutis ac Sanita-
tu.

8. Serpens æneus, Num. 21. erectus pri-
mum sanandis mortis, aspicientibus eū;
dein idem asseruatus fuit, & (licet male,)
latreuticas cultus. Ipsi non solum Crux,
& Crucifixus est similis; sed & Eucharis-
tia: in sanatione, asseruatione, cultuque
debito latræ.

9. Conditio-
ris ac Repla-
ratoris.

9. Orbis conditor, vt sui extet memo-
ria, se in Eucharistia, velut erecta statua
proponit, & eternaturus Rex, Regum, & Do-
minus Dominantium. Apoc. 19. Ipse fundavit
Eam Altissimus Ecclesiam Psalm. 86. & re-
gnum condidit, de quo Psalm. 144. Regnū
tuū, regnum omnīū seculorū: Vtq; eū se au-
torem testaretur perenniter, ideo in Eu-
charistia quoque se proposuit: & dictum
istud facto impletum: Ecce ego vobis sum
vsg; ad consummationem seculi. Atque ita Me-
moriā facit Mirabilium suorum, &c.

P A R S II.

De existentiæ modo, & quantita-
tis loco.

Corporis Christi
modus ef-
fendi est
conuersio.

I. Ter Sanctissimum Corpus Christi
incipit esse sub speciebus, non ge-
neratione, non motu locali; sed vera
conuersione. 1. Vt in augmentatione
hominis per cibum, in parte ad corpus
hominis accedente, anima incipit esse, &
informare: 2. Item in abscesso membro
desinit esse, & informare: Neq; tamen in-
psa vel augetur, vel trucatur. 3. Similiter,
quod in mundo nascitur, aut interit; in
eo Deus incipit (suo modo,) esse, aut desin-
it: Neque tamen mutatione est ulli ob-
noxius; nec motu locali accedit, vel re-
cedit.

Ita in Eucharistia Corpus Christi, pro-
latis Verbis Institutionis, non creatur; non
loco mouetur; non cœlum deserit, vt in
altari sit; sed esse incipit: S. Thom. p. 3. ait.

Corpora sunt in loco circumscriptiæ:
Angeli definitiæ: Deus vbi que indefi-
nite: Christus in Eucharistia neutro mo-
do; neque vel in loco est: at Species sunt
circumscriptæ. Mirum!

II. Mirum: In tantula Hostiola Tantum
Totum adesse; quantum qualisq; pepen-
dit in Cruce; sepultusq; resurrexit; &
dextra Patris alendet. Hic omnia. Quan-
titatis, situsq; axiomatica fallunt, iacent
que irrita. Quia hic noua omnia. 1. Cor-
pus est hic; sed non in loco. 2. Est ma-
gnum; sed non extensum. 3. Habet par-
tes; sed non extra partes, & in circumscri-
ptas, & indefinitas. 3. Simulque omnes;
tanquam rei substantia: quæ manet etiam
mutatis accidentibus quantitatis. Quia
per se subsistit, & diuidi nequit; nec par-
tem habet extra partem; nisi mediante
quantitate: cuius est extendi, & diuidi. 4.
Huic quantitatæ tamen substantia se at-
temperat coextendendo: (sicut anima)
vt sit tora in toto, & tota in partibus sin-
gulis.

Iam si aliquando quantitas substan-
tiam regat, eam ad se attrahendo, vt locū
occupet: Cur non & vicissim aliquando
substantia quantitatem cogat ad suam
naturam, vt eam in loco statuat, nec lo-
cum tamen occupet.

Ethoc in Eucharistia vñ venit, vbi
substantia est pars princeps; pars mini-
ma quantitas specierum. 1. Hinc cum
nulla sit extensio Substantiae; ideo Cor-
pus Christi, quantumvis magnum, po-
test esse totum in qualibet minimâ par-
ticula hostiolæ; nec locum occupare. 2. Ita nimurum Sanctum Corpus id clau-
so exiuit vtero Virginis: Claudio sepul-
chro: Clavis ianuis intravit, & Corpo-
re corpus penetravit; nec locum occu-
pauit. 3. Atque istud, vt sit mirabile; non
tamen Deo est impossibile, & nobis non
irrationabile.

3. Au-

Fallum 3. Audi ratio cinantem Dominum, cū
de sui Corporis Sumtione doceret, Ioan.
6. *Hoc pos scandalizat?* Si ergo viderit Filiū
hominis ascendentē, vbi erat prius, quasi di-
cat. Quo possum corpore super omnia e-
lementa vi propria ascendere : eodem
possum & me vescendum tradere. Par-
virobique Omnipotētia est.

4. Item Deo est possibile, vt camelus,
tantus quantus per foramen acus trans-
eat. Matt. 10. Luke 18. Ergo & Corpus suū
vt sit in qualibet particula hostiæ con-
secrata totum. Qui enim potest, quod ma-
ius, potest & quod minus: Sed minor est
proportio camelī ad foramē acus, quam
corporis humani ad particulam: Ergo.

PARS III.

De Contento quanto & Diuīso.

*Arteſ-
tua, mi-
tia ex
maximū
fida.* 1. Mirata sit antiquitas, Phidiam in cly-
peo Mineruæ totum orhem, cum
singulis partibus expressis, efformare
potuisse. 2. Mirmecidem quoque cur-
rum, & nauim cum omni instrumento
perficere, nec tamen maiorem, quam a-
lula musæ regeretur.

Figura. Sint admirati Hebræi, Exod. 16. hunc
minus illum plus mannae colligere, ne-
trum vero plus habere: factum tamenvi-
debat; fieri quod posse negassent, & cu-
ius facti modum nesciebant. Nos in re-
haud paulo diuiniore simile geri & sci-
mus, & credimus, & adoramus.

Simile. Primus homo morsu uno pomi vnius
peccauit tantum, tantumq; mortis hauit;
quantum si omnia poma deuorasset, te-
ste Ruperto in Exod. 17. Sic qui visu mini-
mam Sacré Hostiæ particulam sumse-
rit; tantum sumit, quantum, qui maxi-
mam, aut mille hostias.

*Aliud
fida.* Manna fuit ad instar seminis Corian-
dri: at de hoc, et si minimo, scribit Plinius,
si plures diuidatur in partes, hæc seran-
tur, singulas æque procrescere, fructuq;

multiplicari, sicut quodquæ totum. Ita,
si hoc diuīsum surgat integrum, & inte-
grum plus non habeat, quam diuīsum:
cur simile in Sacramento inficiabimur
posse Deum?

II. Porro, frangatur, corrumpatur
Sacra Hostia: non tamen Corpus Domi-
ni frangitur, vel corruptitur; sed spe-
cies. Adeo illud est incorruptibile eiusq;
substantia indiuīsibilis. Liquet ex anima
in corpore. 1. Hinc Diuus Thomas in
hymno:

*Nulla rei fit ſiſſura,
Signi tantum fit fractura
Quaneoſ ſtatus nec ſtatura
Signati minuitur: Et, Integer accipitur.*

2. Fregeris ſpeculum, in quo integro v-
nam obiectæ rei faciem vidisti, iam in
fracti partibus eandem videbis ſingulis
totam, totiesq; multiplicatam numero;
& tamen vnam ſpecie. Sic in particulis
Corpus Domini numeratur, vnum per-
manens.

3. Nimirum, vetuit Deus, Exod. 12. to-
tum comedи Agnum paſchalem; *Os non
commiuuetis ex eo.* Quod ibi figurans non
licuit frangi; id hic figuratum non potest
frangi. Ita nec in cruce frangi se voluit,
vel frangi potuit. Ioan. 16. *Ad Iesum autem
cum veniſſent, cum viderent eum iam mortuū;
nen fregerunt eius crura.*

4. Leuit. 1. Detur turibus, & pullis colum-
ba offeret Sacerdos ad altare, & retorto ad col-
lum capite; non præfecto, aut confracto.
Ita 1. is, cuius vox turris audita est in terra
noſtra, Cantic. 2. & offertur in Missa, &
ſumitur in Euchariftia integer. 2. Caput
Ecclesiæ CHRISTVS ab Ecclesia
nunquam separatur: quia est Emanuel,
id est, Nobiscum Deus: Estque præſens,
modo sacramentali: absens in
cœlis ſpecie pro-
pria.

PARS

PARS IV.

De existentia eiusdem pluribus in locis. In loco proprio.

Corpus Domini est simul eodem instanti pluribus in locis, locum non occupans. Isto humana ratio quidem percellitur: sed Christo possibile factu redditur.

1. *Simile.*

1. Liqueat similibus. Vnius vox una in auribus singulis audientium existit rotunda. Quod in accidente facit natura: id Deus in substantia, ut Corpus unum adsit pluribus in locis.

2. *Ratio.*

2. Fauet ratio. Si enim credere teneamur, in Nativitate, Resurrectione, Ascensione, ingressione ianuis clausis, duo corpora se penetrantia in eodem exitisse loco simul: cur non pariter & vicissim unum corpus in pluribus locis sistere se diuinitus nequeat?

3. *Facta similia.*

3. Dictis fauent facta Scriptura. 1. Christus sedet a dextris Patris. Psal. 109. Sede a dextris meis: Ettamen, 1. Cor. 13. nouissime omnium, tanquam abortiuo, visus est mihi Paulus in terris.

2. Paulus, in terra permanens viuus, raptus est in tertium cœlum, 2. Cor. 12.

Neque tamen anima fuit a corpore separata: quia haec mors ipsa fuisset. Ergo unus fuit simul duobus in locis, quo idcunque modo.

3. Adhæc major est repugnantia, Naturam unam in pluribus esse personis; vt in Deo: quam corpus unum in pluribus esse locis; vt in sacramento. Sed illud est, & credimus: ergo magis & hoc.

PARS V.

De existentia inuisibilitate.

I. **C**orpus Domini per se est in Sacramento inuisibile: visibile tamen per accidens in speciebus.

Contra; videri vult triumphare Cal-

Obiectio.

uinus hoc Achille: Ioan. 20. Palpate, & videte, quoniam spiritus carnem & ossa non habet. Ergo, si Corpus verum adesset, videri posset; sed non videtur: ergo nec adest.

Nego utramque sequelam. Quia et si *Resolutio*, vera sit enunciatio illa: Omne, quod cor-

pushabet, potest palpari & videri: Falsa tamen est illa: Omne, quod corpus ha-

bet, potest, vel debet semper actu palpa-

ri, & videri. 1. Nam corpus quoque Chri-

sti. *Luc. 24.* euannit ex oculis discipulorum, id est, inuisibile factum fuit. 2. Item *Ioan.*

8. Dominus præcipitandus ab Iudeis, se reddens inuisibilem, per medium illorum ibat. 3. Magi possunt sua corpora sistere coram oculis inuisibilis: Item & dæmo-

nes aliud procul allatum alteri inuisibili possunt substituere. Quare Deum plus posse fatere.

4. Quid, quod in rerum natura sint corpora: & ea tamen nobis inuisibilia: Ut aer, & ignis elementaris. Et idem in Cor-

pore Christi negabitur?

II. Parcite hic oculis: fauete Fide, ac a-

nimis piis. 1. Deumque adorate speciebus *Oculi falsi.*

lunt, non inuolutum in Sacramento: sicut *Magi pro-*

cidentes adorauerunt eum, pannis inuolutu

in præsepio, Matth. 2. Illos stella: nos fides

ducat, & Ecclesia. Faceisse sensus: pro-

cul ite profani. 2. Et boni Isaac caliga-

bant oculi: filium is palpatum non agno-

sciebat: sed auditum: Gen. 17. Vox quidem

Iacob; manus autem *Esaui*. Ita & hic de Sa-

cramento fides ex auditu est, non visu.

Qualis ergo, *Genes. 24. deambulabat* *Isaac per viam*, quæ ducit ad patrum, cuius no-

men est *Videntis*, & *Videntis*: Tales nos ad

hoc, quo quis puto profundius, Sacra-

mentum *Videntis*: *Ioan. 14. Ego sum Via, Ve-*

ritas, & Vita: Itemque *Videntis* ex eo o-

mnia, vt ex cœlo: sed velati & additi.

Nam, *Cantic. 2. Stat post parietem nostrum,*

proficiens per cancellos specierum visibi-

lium inuisibilis.

PARS

PARS V.

De existentia accidentium.

I. **A**ccidentia specierum in hoc Sacramento sunt sine subiecto. Nam eorum proprium subiectum substantia panis, defit; & substantia Christi eis non seruit. Mirum? Cum accidentium esse sit alterius esse; hic autem nulli insunt: & tamen sunt.

Istud Lutherus, & Calvinus ipsi etiam Deo negant possibile esse. Ea de causa, ne Omnipotentiam Dei infringant, scilicet: *Lutherus* quidem, cum permanente panis substantia iungit & Christi substantiam. *Calvinus* autem, hanc realem adesse pernegas. Prius tamen hanc concedere vult, quam assentiri, quod accidentia sunt absque subiecto.

At bis infideles sunt. Nam & infideles Christiani, & imperiti Philosophi. 1. Imperiti: Quia *Physe* docet: *Quicquid potest causa secunda; id potest quoque prima;* & eo amplius. Sed Deus est Causa omnium prima. *Ioann.* 1. *Omnia per ipsum facta sunt.* Ergo quod potest per creaturas, id potest etiam sine iisdem solus. At qui per Subiectum conseruat accidentia in eo: ergo potest haec etiam sine illo conseruare separata.

2. *Infideles Christiani*: 2. Deinde infideles sunt. 1. Quia Substantia potest subsistere, non in se, vel in sua substantia: Ut Humanitas Christi non in sua, sed Verbi substantia: Et hoc credunt illi. Ergo multo magis possunt accidentia subsistere sine suo subiecto. Et hoc tamen non credunt illi; quod creditu facilius est. Ergo infideles sunt.

II. Adhac nego de essentia Accidentum esse nisi in esse subiecto. Sic Patres ex Philosophis. 1. *Sanct. Basil. homil.* 2. & 6. *de hec xamer.* assertur, lumen, primo die creatum triduo fuisse sine subiecto proprio solis; qui die quarto postmodum creatus est;

tuncque illi lumen indicum fuisse. 2. *Thomas VValdenstom.* 2. c. 76. plura adducit talia. 3. Et *Arist. 3. de Anim.* c. 6. ait, aliud esse magnitudinem, & aliud magnitudinis esse. Si ergo accidentis Existentia est distincta ab Essentia eiusdem, multo magis distincta est Inherentia illius: quæ tantum est modus Existentiæ, non Essentiæ. 4. Quid, quod *Aristoteles* 1. 9. *Phys.* c. 58. querat; An, si daretur Vacuum ab omni corpore, esse in eo sonus, aut color, id est, accidens possit? Quod frustra quæreret, si Accidens sine subiecto, hoc est, in Vacuo, subsistere posse naturæ duceret impossibile.

II. Quapropter ita statuimus. In accidentibus duo sunt, *Essere* suum, & *Inherere*. In Sacramento illud esse, ipsis permanent, hoc inherere, Deus eis aufert. Ideo sunt, & non inherent. 1. Ut in igne duo sunt. Luce, & Vrere: ignis tamen Babylonicus non vsit. Quia Deus id suspendit. Id tamen esse fateor supra naturæ cursum ac ordinem, non contra eum. 2. Et Dei vox, quæ substantiis & accidentibus esse dedit, potest circa eorundem existere, ut vuln. disponere.

3. Audi Ambrosiu libro de Initian. ca. 10. *Dixit & facta sunt. Sermo ergo Christi ex nihilo faciens quod nouerat, non potest ea que sunt, mutare in id, quod significant?*

PARS VI.

Reperiuntur sensus in hac causa
indices.

I. **A**brahæ, ac Saræ sterilibus prolem *Nicendus*
Deus promittens, ut fidem eis faceret, de omnipotencia quasi protestatur, *hic Dei oportet.*
sic præfatus. *Ego sum Deus omnipotens;* Gen. 17. q. d. *Srationem consulueris, impossibile videbitur.* Ita hic sensus errat, & nil videt: Ratio aliquid: Fides totum. Et ea de Omnipotencia est basis Symboli: *Credo in Deum Patrem omnipotentem.*

Aaaa Omni-

*Sensus fal-
luntur &
fallunt.*

Omnino sensus tuto cœlo errant. 1. Ut Iacob, vestib. indurus Esau, Esau esse putabatur; qui tamen ideo non erat, Gen. 27. Ita hic sensui putatur esse panis; sed non Fidei & Veritati. 2. Euenit sensibus, quod, 1. Reg. 19. satellitibus Saul. Hi quærebant Dauidem in leto; & inueniebant solam eius statuam; quana Michol supposuerat, pellibus obiectam hædinis. Ita sola hic accidentia sensus inueniunt, ablata panis substantia.

Ioseph, ab hera appellatus, relicto palio fugit, & egressus est, Ge. 39. Ita panis substantia, ab Mystra Consecratione pronunciata, fugit ex ictis accidentibus in manu illius. Ne illa scilicet in Dominum peccet; qui eam vult id esse, quod dicit, *Hoc est corpus.*

Judices esse

II. In suo se foro sensus iudices infernequeunt. Eorum est iudicare de naturali accidentium, & actuali inherentia: non de eorum supernaturali separatione. In hac à iudice sensu appellatur ad Fidem iudicem proprium: Ut Paulus quondam à Festo appellavit ad Cæsarem, Act. 25. *Quis te, Sensus, constituit iudicem talium articulorum fidei?* Exod. 2. Ratieni oportet obedias; hocque magis Fidei. Tuum scire hic nolo: volo rere credere Fidei.

*Aduersarii
tur Fidei.*

In Rebeccæ vtero pax nulla erat Gen. 25. quod in eo essent aduersarij duo. Ita nec in anima; quam diu sensus cum fide pugnauerit. Idcirco Dauid in Spiritu prius, ait Ps. 115. *Credidi propter quod locutus sum.* Ac tum deinde sensum refutans ait. *Ego dixi in excessu meo fidei: omnis homo medax.* Ita Christiani animam ac linguam, quoad Sacramentum hoc; regat Fides; non sensus. Quia Deus memoriam fecit Mirabilem suorum, &c.

Et vero quid mirabilius; quam ad Verbum hominis mox adesse Deum? Magna vis verborum Iesu, solemnina-

xesistantium. Iof. 10. At maior sacerdos, verbo dicta mirabilia patrantis Psal. 103. *Quam magnifica sunt opera tua Domine: Omnia in Sapientia fecisti. &c.*

CONCIO SEXTA.

De admirandis SS. Eucharistia effectibus.

MIRABILE SEXTVM.

Memoriam fecit Mirabilem suorum misericors, &c.

Pl. 110.

D Omus, 2. Reg. 6. Obed Edom Leuit. multis ac magnis felicitatibus gratiarum abs Deo mactabatur; quod paucos in ea menses Arca fuisset commorata. Si potuit id prototypon in domum: quid non viua, & Diua, & Veritas in animam conferre poterit?

Quare nos in præsens

- I. *Quod Dei beneficia nutrientis nos obligant.*
- II. *De effectibus Eucharistiae in anima quo ad peccata, & operam mortificata.*
- III. *Effectus aly spiritalis.*
- IV. *Quod communionis vis maxima sit ad charitatem.*
- V. *Communio valet ad corroborandum cor.*
- VI. *De effectibus Eucharistiae corporalibus.*
- VII. *Miscellaneum effectuum Eucharistico-rum.*

P A R S I.

Dei nutritoris beneficia alumnos obligant.

I. *C*um cætera Dei beneficia; tum illa nos alentis alumnos sic obligant; ut animam Deo debeamus Altori. 1. Exemplum, & argumentum est Iacob; qui factus olim volunt exul, & egens; & peiora

peiora metuens: sic orat. Gen. 28. Si fuerit Dominus mecum, & dederit mihi panem ad versendum, & vestem ad induendum: erit mihi Dominus in Deum &c. Promissum hoc, immo Votum est: seu potuit professio debiti, iam voto accedente plus debiti.

Dicitur. 2. Illius monuit Israelitas Deus, Deut. 8. Recorderis cuncti itineris, per quod adduxit te Dominus Deus tuus 40. annis per desertum: & dedit tibi cibam manna: quod ignorabas tu, & patres tui. quasi dicat: Multum debes, quod sim Creator tuus: at plus, quod benefactor.

Item. 3. Agnouithoc, & estimauit debitum turba, ab Domino satiata panibus quinque, & pesciculis duob. Quibus ita se deuinctos reabantur, Ioh. 6. vt etiam venturi essent, ut raperent eum, & sacerdant Regem.

Nisi fuisse. II. Nimumne hoc? Ego amplius prouincio. Deus vel hoc uno me etur adorari; quia nos enutrire dignatur, & corpora pascere: fileo animas.

Ad dubia. 1. Quid? Joseph, Gen. 41. quod Aegypti frumentator esset prouidus primum; dein par dispensator prudens & xquus; meruit secundas à Rege, ac nomen Saluatoris mundi: idque Regis edicto, & omnium consensu. At quanto maiora Deus orbivniuerso? totq; seculis? 2. Nā si sponsa in maximis id beneficis numerat, quod prædicat, Cant. 1. introduxit me in celum sua: recreando corpori: in quantis erit reponendum quotidie ad Sacramenta ad admitti; pascendæ animæ?

Item. III. Quo detestabilior immemoris beneficiorum est animi vitium; dicam, flagitium. 1. Quo de ita Deus; Isa. 19. Filios enutrit: ipsi vero speruerunt me. Atqui Christianis dedit potestitem filios Dei fieri: & eos enutrit in coeli, terræque deliciis. Et adhuc illi pro bonis mala retribuens? 2. Iuste queritur, & exprobrat, Deut. 32. In crastinatus, dilatatus, impinguatus postea recalitrat. Iplius autem Corpore cibatos

recalcitrare, hoc demum minime ferendum est. 3. Si inimicus maledicisset mihi, scilicet utrumque: tu vero homo uanamis, dux mens, & notus meus, qui simul tecum dulces capiebas cibos. Psalm. 54. At iam etiam diuinos capimus ad Afram: & maledicemus? Quæ hic erit ira metuenda Numinis? Litanie pia est, quam memoriam fecit mirabilem suorum Deus.

P A R S II.

De effectibus Eucharistie in Anima quoad peccata, & operam mortis facta.

I. Eucharistia pouissimum trinominis audit apud D. Th. p. 3. q. 75. Idq; ob tri-nam temporis differentiam. Hostia, ob præteritum Passionis: quod oblati Domini prono nobis memoriam refriceret. Cœmunio, ob præsens: quo Synaxes agimus, ut uenit cum Christo maneamus. Viatum, ob futurum: quo decessuri optamus prouideri.

1. Lutherus Conc. de præparat. ad Eu-
charistiam docet, primum effectum hu-
ius Sacramenti esse Remissionem pecca-
torum: Eoque dignius accedi, quo plu-
ribus & grauioribus quis onustatur pec-
catis: Nec præuia Confessione opus, fi-
dem sufficere solam. Sic & Kemnitius,
&c. **2.** Caluinus contra: præuiam poenitentiam
necessariam esse ad hominem
prius iustificandum: fidem & charitatem
ad coenandum

II. Conc. Trid. sess. 13. cap. 2. ait, Effectum V. Cœmu-
nione est ad nem animæ ad præseruandum à pecca-
to: Et præuia opus poenitentia. **1.** Doce-
nimam: nō tur Ioann. 6. Nusquam dicitur institutum ad peccato.
ad remissionem peccatorum: sed ad vi-
rum remis-
tam. **2.** Dominus ipse ait: Caro mea vere sionem, in-
est cibis: & sanguis meus vere est potus. Ergo sicutura.
est alimentum. Athoc datur viuis, non
mortuis in peccato. **3.** Figuris pateti-
dem. **1.** Agnus paschalis non nisi ab pu-

Aaaa 2. tri-

rificatis comedipotera: Num. 9. 2. Par. 30.

2. Ab impollutis Panes propositionis.

1. Reg. 21. 3. Vescens de Sacrificiis immun-
dus, reus mortis iudicatur: Leuit. 22.

4. Et Dominus prius abluit pedes A-
postolis: quam eos communicaret Ioan.

13. 5. Et Matth. 22. maleilli, qui sine ueste
nuptiali comparuit in nuptiis. 5. Demum

ita iubetur 1. Cor. 11. Probet se ipsum homo,
& sic de pane illo edat.

2. Reuinif. III. Istud tamen operatur Eucharistia.
et opera Peccata venialia direcete remittit: & ope-
mortifica ra per peccatum mortificata reuinif. 6. Passio-
ta.

1. Sicut Elisa, 4. Reg. 4. viduæ Sunamiti-
dis ingressus domum, reuocauit ad vi-
tam filium; oleumque illi ac farinam
multiplicauit: Ita hoc Sacramentum re-
fuscirat mortificata opera; & gratiam ex-
augerat ac meritorum farinam.

2. Sicut item 2. Matth. 1. abductis in Ba-
bylonicam capiuitatem Iudæis, ignis sa-
cer in puto abditus annis LXX. delituit:
Reducti eum requiescerunt, & non inue-
nerunt ignem, sed aquam crassam. Et tempus
erat quo Sol refulgit, qui prius erat in nubilo,
accensus est ignis magnus, ita ut omnes mirare-
tur. Ita abductis in peccati captiuitatem i-
gnis charitatis abditur, acquiescut opera
bona animæ. At hac è seruitute vindica-
ta, sol gratiae illa quoque reaccendit in
Eucharistia: 3. Ut radix ἀνεγέρτη proditur
taeta sole igniri: ita salutis nostræ radices
merita mortificata vbi luce fuerint af-
flata gratiae, redeunt ad vitam pristinam.
Atque hi forte, Ps. 17. Carbones succensi sunt
ab eo.

4. Retar- 4. Arca ad Iordanem perlata Iordanis
dat à pec- fere pandebat, stantibus aquis superio-
catis; ad- ribus, inque mortem cumulatis: ac infe-
missaque riорibus in mare mortuum delapsis, Ios.
absorbet o- 3. vsquequo omnino desicerent. Sic Eucha-
blissione. ristia ad animam pertingente, peccata vé-
tura retardantur; præterita desiciunt in
abyssō misericordia absorpta. Id mira-

tus, ait Ps. 113. Quid est tibi mare, quod fugisti?
Et tu Iordanis, quia conuersus es retrosum? At
in Eucharistia, iusta idem admiratione
dignus est. Ad eam habitus peccandi, &
affactus retracti retrocedunt; flammæ
desiriorum merguntur. &c.

PARS III.

Effectus alii spiritales.

I. Plane sicut in camino babylonico s. Concupi-
scens re-
singuit &
restringit.
Dan. 3. species quarti similis filio Dei appa-
bat. Ita in mundo, camino concupiscenti-
arum, Eucharistia sic flamas continet, vt
comunicatis animabus minus noceant.

Vidit Ezechiel currum trahi trium-
phalem ab animalibus 4. diuersis, c. 10. regit.
Sed quia spiritus Domini erat in rotis: &
superne similitudo vultus hominis; ideo
pacata omnia ferebantur. Currum vitæ
trahunt feræ quatuor passiones: ni im-
mineat eis auriga Dei filius, in Eucha-
ristia assumptus, Deique gratia; male nobis-
cum agetur.

Sed operantur in nobis Illa, quod in
Socrate philosophia. Hunc Sopyrophy 7. Naturæ
fiognomico salace ac mulerosum cen- corrigit-
fente: ac Alcibiade eum deridente, quod
virum nossuet castissimum; Socrates ait:
Vere; & bene expulsi de morbo iudi-
casti: talis eram naturæ virtus; sed corre-
xi philosophiæ beneficio. Hæc illam mu-
tauit in aliam: Ita Eucharistia corrigit na-
turæ corruptionem Deigratia. De hoc
vaticinatus est Psalm. 137. Multiplicabis in
anima mea virtutem. Id quod Ea non in
mortuis Deo præstat; sed in viventibus.
Nam Ioan. 10. Ego veni, ut vitam habeant, &
abundanter habeant.

II. Priscis hoc conuiiorum erat pri- 8. Painis
uilegium: Negare Nihil: quod petas honestū, imperat.
1. Ideo Esther, ca. 7. Iudæis, ab Amanā
neci deditis; petitura vitam ab Assuero
tempus captat mensæ: inter hæc supplex
orat,

orat, & salutem genti impetrat. 2. Herodias similiter inter conuiuandum Baptista caput petit, & auferit petatum Matth. 4. At in hoc Eucharistico conuiuio solenne est: quidquid petieritis, credite quia accipietis. Feste, & accipietis. Marc. 6. Munificentior est Dominus Herode: Qui iuravit illi quicquid petieris, dabo tibi, licet dimidium regni mei. At totum vult regnum peti; dareque Dominus, Nam Ioan. 1. Dedit eis potestatem filios Dei fieri, Imo, Psalm. 8. Ego dixi, Dixi, & filii excelsi omnes.

*Ac pene
dilectas a-
unam.*

III. Deridiculum narrat de Augusto Suetonius: Aliquando eum solemniter ac deifice conuiuari voluisse. Ergo vocat viros sex, honore & amicitia sibi pri- mostres Deorum, Dearum tres alios cul- tu induit, seque medium, ut Deum maxi- mum, collocat: & sic ecenat. Quanta haec recordia? At vera ista sapientia Diuorum accumbere mensa in Eucharistia: hacq; velut deificari.

*Dos simi-
li.*

Esto, lusifer olim ad arboris veritæ e- sum impostor, Gen. 3. Eritis sicut dij: iam illa falsitas facta est Synactica veritas. 1. Attestatur eam summa Veritas, Ioa 9. Sic ut misit me viuens pater, & Ego viuo propter Patrem: & qui manducat me, & ipse viuet propter me. Cibus attulit mortem: vitam cibus reddit. 2. Atque ut Christi caro est particeps Dei, sic & is. Eam qui partici- pat. Inde, Qui manducat meam Carnem, in memanet, & ego in eo. Ioa. 6. 3. Inde, ad Ga- lat. 2. Viuo iam non ego, viuis vero in me Christus. 4. Huc aspirabat Psal. 16. Et à te quid volui super terram? Mane in me, Domine; ut maneam in te; id est, conuertar in te, & requiescam.

*Quoingra-
tia.*

IV. Iam aestima sceleris immanitatem, tu est Dei ab Deo talis suo sciungi. Sic tyrannus o- ditor. mnen, quem, anno toto cibum come- difles, à tuo repeteret corpore; neceesse fo- ret, partem de oculis, capite, corde, pe- dibus, singulisque membris detraharet.

abrasam. Quo quid immanius? Attamen id peccator agis? Quo te cœli cibo an- num aliusti solidum, & hoc iam conuer- so in te ipsum; cum ab singulis animæ par- tibus auellis, dum peccas; simul Christo partem ab oculis, capite, &c. aufers. Cru- delis, & impius tyranus; Tollens membrū Christi facit membrum meretricis? 1. Cor. 15. Quin Christum iterato crucifigis.

PARS IV.

Communionis vis maxima ad Chari- tatem.

I. Anguet charitas? Sumta eam sic. Charitatē cendit Eucharistia. 1. Sicut, 4. Re- succendit gum 4. incubuit Elisa super puerum posuit Euhari- que os super os eius, & oculos suos super oculos eius. Ita animæ sele Christus applicat resuscitator in Eucharistia. 2. Quod si, Matth. 9. Luc. 8. so- lius fimbriæ contactu reualuit Hæmor- rhoissa: quanto virtutis erit diuinioris ipsa Caro Domini? Ipse Sanguis? & Amor Illius nostri?

Ignis illa sunt iste, quem venit de ce- lo mittere Dominus. Et Nunquid potest ho- emicare fa- mo abscondere ignem in sinu suo, ut vestimenta cit. sua non ardeant? Emicat flamma cœli, quantumuis pectore claudas.

Vinum optimum largius potatum Charitate non exhilarat mentem, aut inebriet? At inebriat. Psalm. 22. Calix meus inebrians quam pre- clarus est? Obene animæ, sic ebria! 1. Hæc deuotionem eructat; mentem in Deo absorbet; à sensibus, ab affectibus, à mundo abstrahit, &c. 2. Vnde Am- brosius, distinet. 2. de Consecr. lib. de Sa- cram. Calicem Domini bibis? Remissionem peccatorum (venialium) accipis, & inebriaris spiritu, non carne. 3. Huc monet Apostolus Eph. 5. Nolite inebriari vino, in quo est luxuria: sed inebriamini spiritu sancto, in Communione, in qua est satieras ple- na.

Aaaa 3 PARS

PARS V.

Communio valet ad corroborandum.

1. Corrobo-
rat forentu-
dinem spu-
ritus.

Factum animæ robur est? Succumbis eruminæ? Ecce, Psalm. 22. Paratus in conspectu meo mensam aduersus omnes, qui tribulant me, impingua sit in oleo caput meum. 2. Ad hanc ora mensam, Ps. 67. Exurgat Deus, & dissipentur inimici eius: fietque petitum. Nec citius exurgit, nec efficacius dissipat; quam in hoc Sacramento. Idecirco Chrysostomus, hom. 45. in Ioann. ait, ab eo nos recedere ut leones ignuos, dæmonibus terribiles.

2. Hostes
figat, &
persequi-
tur.

2. Dauide latrunculos persequente, sui, i. Reg. 30. inuenierunt virum Aegyptium in agro, & adduxerunt illum ad David: dederuntque illi panem, ut comedaret; & refocillatus est. Ita Concionatores inueniunt peccatorēs; perducunt ad Christum: communicant; corroborant exhaustum, cumque ipso persequuntur hostes.

3. Präser-
uat ab de-
fessione.

3. Ut myrrha naturam roborat, putifcentiamque prohibet: ita Eucharistia. Hinc Sponsa, Cant. 1. Fasculus myrræ. **D**ilectus meus mihi inter ubera commorabitur. O Sponse myrhee, in corde morare meo; & immoriar in te: dumque viuo, tu mihi sit memoria Myrræ: ut me præserues à peccatorum verminante putrefactione.

4. Radiatū
efficit.

II. Resplendisset vultus Mosis, quod 40. dies in Sinai coram Domino iejunans perseverarat; Exod. 29. & 34. Et non multo radiaret diuinus anima, domicilium facta Eucharistia? Ex hoc monte qui cumque ad quæcumque descenderit, effulget ibis, ad instar Mosaici vultus, charitate, pietate, castitate, humilitate, ac nulla non virtute. Heu! quod ad tales vultus oculi mundanorum nictent, inficeretq; eum fugient: ut sit persæpe obnubedus.

5. Verum ut pasta Deo fulget anima;

sic & impingue scit. Nam, Ps. 21. Edent pau- 5. Pingue-
peres, & saturabuntur, id est: humiles, ait Eu- facit.
feb. Cæl. lib. 10. cap. Quorum satiatur vo-
luntas charitate; intellectus, Dei notitia;
memoria, recordatione beneficiorum.
Atque ista de effectibus Eucharistiae, ina-
nimam redundantibus Feliciter.

Dam hi Te Panem; & satis est. Ab eo,
sicut ab leguminibus comestis triū puer-
orum apparuerunt vultus meliores pre om-
nibus pueris, qui recebantur cibo regio: Dan. 1.
Ita, inquit i. bidem Glossa: vultus eorum,
quos Panis satiat, qui de cœlo descendit; & ap-
parent meliores, quam quos delicijs suffar-
cit mundus.

PARS VI.

Effectus corporales Eucharistiae.

I. Am nunc quam in corpora transfun-
dit vim Eucharistia? Ut gloria merito-
rum non animæ soli; sed & corpori
reddetur in cœlis: ita quoque Euchari-
stia gratia sese hic in via communicat v-
trique.

1. In transfiguratione, animæ gloria in 1. Per Cor-
corpus, adeoque in uestes quoque sese ppi trans-
diffudit. Matth. 17. Et uestimenta eius facta cet.
sunt alba, sicut nix. Ita, in Communione ve-
tis animæ corpus socium communicat
de gratia.

2. Vt rectissime Cyril. Hieros. Myst. Catec. 2. Sandih-
cap. 4. dicat Sacramento hoc tum ani-
mam, tum corpus sanctificat. Et S. Greg.
Nyss. Orat. Catech. cap. 37. id vocat salutare
medicamentum, prauas corporis nostri
affectiones corrigens.

3. Addo, morbosque confanans. 1. ; Morbis
Nam, quod Psalm. 104. non erat in Tribu- confanat.
bus eorum infirmus, per annos 40, inter sex
centa millia armatorum, excepta imbel-
li turba, neque etiam inter greges Israe-
litarum; permagnum id miraculum fu-
it. At interpretes omnes id esui paschalis
Agni

Agni ferunt acceptum. Si potuit figura
tale; quid non veritas! Quid si & eesus
Mannæ id potuerit.

Namindi-
pa Com-
muni-
ficiat. Certe quod indigne multi protochri-
stiani communicabant, dicitur, 1. Cor. 11.
ideo inter vos multi infirmi, & imbecilles: &
dormient multi. Proin rite communicans
fiderenter dicat; Psalm. 22. Non timebo mala,
quoniam Tu mecum es.

4. An non id Panis vita dicitur? Ioan. 6.
Panis, quem ego dabo, Caro mea est pro mundi
vita, etiam temporali. 1. Quod si enim ad
nudam Ezechielis, cap. 37. vocem hanc:
ossa arida, osso arida, ad vitam ossa redie-
runt: 2. Si Hæmorrhœa, Matth. 8. sanita-
ti redditæ attacu fimbriæ: 3. Si Petri um-
bra sanauit morbos. Act. 5. 4. Si cum pallio
Eliæ spiritum prophetæ accepit Elisæus

4. Reg. 2. Non hisce plus omnibus poter-
rit Eucharistia mortalem ad vitam seu
prorogandam seu reddendam?

II. Neque à morbis solum; sed à quo-
cunque etiam casu præseruat corpus im-
mune. 1. Quius sit in simeto lob dice-
re, cap. 17. Ponem iuxta te: & cuiusvis ma-
nus pugnet contra me: quid desperet, qui
intra se posuit Potentissimum: Quid il-
lum euerterit? 2. Reguli fides, quamvis
infirma, sciebat tamen, quid Christi pos-
set præsentia Ioan. 11. Domine descendere,
priusquam moriatur filius meus. 3. Ita & Mar-
tha, Ioan. 4. Domine si fuisses hic, frater meus
non fuisset mortuus.

III. Quid, quod immortalitatem Eu-
charistia causet animæ? Sed beatam. 1.
Hinc S. Ignatius, Epist. 14. ad Ephes. eam
nuncupat pharmacum immortalitatis. 2.
Cyrillus Alexand. Cibum nutrientem ad
immortalitatem, & vitam eternam: 3. Et Do-
minus Ioan. 6. Qui manducat meam Carnem,
& bibit meum Sanguinem, habet vitam eternam.

Producitur, in Orientali India reperi-
ri aues carne incorruptibles; eo, quod
cinnamoni, cariophyllorum, muscicæ

flore, ac odoriferis arboribus vicitur.
Istorum vis quid ad Eucharistiam, Vitæ
ab ore? De ea, quacunque horacome-
deris, Non morieris.

Illa paradisiaca, Gen. 2. ad immortali-
tatem valebat. Atqui Eucharistie nostra
typus erat eadem. Quid ergo de hac sen-
tire, ac sperare par est? Si quam de illa,
minus; næ tu mihi sis in Eam in lignite
iniurius. Ergo qui manducat hunc Panem,
viuet in æternum. Ioan. 6. Omnem escam,
& ventrem destruet Deus, & vermis ex-
cedet: at non sic diam coeli Escam, piam-
que mentem eadem rite pastam.

Videbat aliquando Stratonicus Dux, Apophthe-
teste Plutarchi, ex præalto puteo incolas gma.
exantlare aquas: quærebatur, essent ne sapi-
dæ: affirmantibusque ait: At insalubres
inauguror, quod omnibus sit incolis (nā
vnicus) ea in regione puteus erat:)luri-
di coloris facies. Atqui videntes sunt ani-
mis, corporibus valentes, florentes yultu;
qui coeli Pane vescuntur.

IV. Sed & Resurrectionis quoque sym-
bolum ab Nyc. Conc. appellatur Euchari-
stia. 2. Hinc Iustinus Martyr, Cypr. Irenæus, causa.
& c. assertunt resurrectionis causam fo-
repræcipiam, perceptam Eucharistiam,

3. Quo illud accipi Isaïæ 26. poterit. Vi-
uent mortui tui: interfecti mei resurgent, &c.
Quia ros lucis, ros tuus: & terram gigantum
detrahens in ruinam. Vbi de surrectione lo-
catus est: nam Manna ros noctis erat: q
ex oriente sole liquefiebat. At nox præces-
tit, dies appropinquauit. Röm. 3. Quare Ros
luminis ille Eucharistiam præsignat.

4. Innuuit idem Ioannes, Apocalyp. 6.
Vidi sub altari Dei animas interfectorum, cla-
mantium usquequo Domine? Aegre quasi
patiebantur corporibus beatitudinem dif-
ferris; id que sub altari querebantur; quasi
proiure S. Eucharistie id poscerent, ef-
fentque & virtute, & merito eiusdem
resuscitanda.

5. Cla-

5. Clare Joannes cap. 6. *Qui manducat meam Carnem, & bibit meum Sanguinem, habet vitam eternam, & ego Resuscitabo eum in nouissimo die. Beatum factum! At ex Dia Eucharistia.*

PARS VII.

Miscellaneum effectuum Eucharistie corum.

1. Confert. I. **D**E more prisci, in solennibus Condonia innun-
dantur, apophoreta disperibant inuitatis, uiis, & in
nominata. secum ferenda domum. Quin & serui
mensa ministri quandoque libertate do-
nabantur: teste Tertull. O dona quanta
communicantibus dantur auferenda?
Quot serui peccatorum, manumittuntur?
Atque eiusdem virtute corpora è mortis
seruitio emancipantur? Imo Rom. 8. *Ipsa
creatural liberabitur à seruitute corruptionis fi-
liorum Dei per ipsum ipsum Eucharistie.*

Quocirca qualē nobis resurrectio-
nem optamus; talem in crebra ac digna
Synaxi præparemus.

2. Defectus. Exhaustus es qua pugna viribus, ac
reparas vi- pene defectus, ut Abraham? Gen. 14. Age,
res. cum eodem latus accipe panem ac vinum
de manu Melchisedechi; & reparaberis
in noua prælia vir nouus.

3. Vindicat. Sub peccati iugo captiuus agis? Ob-
à fernitu- nuncia seruituti pharaonicæ; Agnum ede
te. paschalem: iam te ita corroboratum sen-
tias; ut etiam despoliare valeas Aegy-
ptum, sive vel ouians exire. Exod. 10.
Nec est quod te antesperes dimitti; quam
in manu fortis huius educaris Agni. Nisi
enim manducaueritis Carnem filii hominis,
& biberitis eius Sanguinem; non habebitis vi-
tam in vobis.

4. Das ro- II. Cyprianus sane sermon. de pace lapsis
bur ad ho- danda. in persecutione hortatur fideles
stes debei- ad Synaxin; hinc sibi robur acquirant.
landos. 1. Inuitus enim est, qui Panem Angelo-

rum; alij vertunt, Panem fortē manduca-
uit homo.

2. Huc apte interpretatur illud Iudi-
cum 7. S. Ambrosius: Videbatur mihi quasi
subcinericeus panis ex hordeo volui, & in castra
Madian descendere: cumque peruenisset ad ta-
bernaculum, percusit illud, atque subuerit, &
terre & funditus coquauit. Cui socius attori-
tus: Non est hoc aliud nisi gladius Gedeonis.
Imo, inquam, est Panis fortis, quem man-
ducauit homo: Hic terror est hostium, &
euerio. 3. Hic est Deus refugium nostrum, &
virtus: adiutor in tribulationibus, que inuenie-
runt nos. Psalm. 45.

III. Sed quid est, quod, cum 4. Reg. 13. Hen!
quidam cadaver efferentes sepieliendum. Ab multis
infestatis ab latrunculis, id forte in Eliæ sine ipsa
coniicerent sepulcrum; quod tactis san-
salutari & ossibus redanimatum confisteret pe-
dibus? Quid, inquam, est; quod nonnulli
toties tangent plusquam Eliæ ossa, le-
sum in Eucharistia; nec tamen redani-
mentur? An, quod adhuc Deo mortui
sint, non virtus? Horum mors ubi regnat;
isthuc vita subire nequit.

Cœcos felle oculos inunxit Tobias
semel: continuoque reluminatus. Quid
est igitur, quod fellis ac Passionis Do-
minicæ memoria Eucharistica ani-
mæ tua non ad illuminationem profi-
ciat?

Daniel, cap. 14. Sacrificulis Beli insulta-
vit Iudea, quod Deo mortuo ferula appone-
rent. Dæmon illi, qui mortuæ animæ suæ moni-

Cibum tam diuinum apponit; ut pro
vita mortem sumens, ter &
amplius sit mortuus
idem. Infelici-
ter.

* *

CON-

CONCIO SEPTIMA.

De Præparatione ad Sacramentum
hoc necessaria.

MIRABILE SEPTIMVM.
Memoriam fecit Mirabilem suorum
misericors & mis. Dominus, E-
scam dedit timentibus se.

Pl. 110.

Dololatriæ Philistæi, 1. Reg. 6. quod Ar-
cam captiuan in eadem idolaria col-
locassent ; infami, pudendaque castiga-
tione penas expenderunt. Sic profane
communicantes grauiora sibi metuant
ab Iælo Numine.

Nos in præsens

- I. De honore mensæ Eucharistice.
- II. Sub una specie totum dari Sacra-
mentum.
- III. Præparatio communicaturo necessaria.
- IV. Expiantise, & expiato que necessaria.
- V. De indignis imitibus Eucharistiam.
- VI. Pars Epilogisat.

P A R S I.

De honore mensæ Eucharistice.

- Endeſte
mensa et.
i homini
confon-
tua.*
- : Honori-
ficiſſima.*
1. Duid tum aliis Deo se obstrictum
mille nominibus confitetur ; tum
isto in primis , quod sui agat nutricium
mensa singulari. Psalm. 22. *Parasti in con-*
spectu meo mensam aduersus omnes, qui tribu-
lant animam meam, q. d. Ex iis ad sum-
mam proœxisti; ac demum etiam abe-
scat brutorum ad mensam me Angelorum
admodum. Nam de Eucharistia pro-
phetabat. Tantum ipse præuisu delecta-
batur: tu quantum vnu ac fructu?
 2. Quanti aestimabat Aman, sibique
placebar gloriabundus, Esth. 5. quod, ait,
Regina Esther nullum alium vocauit ad conui-
uum cum Rege, præter me. Et illud conui-
uum, quæ & magnificantæ, & honori-

ficiæ Eucharistica pars esse poterat?
Nulla.

3. Memoratur honor eximus ab Da-
uide habitus Miphibosetho , Saulis ne-
poti, Cui Dauid, 2. Reg. 9. Faciens faciam
tecum misericordiam proprie Ionatham pa-
trem tuum : & tu comedes panem in mensa
mea semper. Ad quod ille, tametsi Reges fa-
tus, adorans ait, quis ego sum seruus tuus, quia
respxisti super canem mortuum? Ecquid ho-
noris ergo hominæ pastum Deo, Deo re-
ferre par est? Quinec quantum canis ad
Regem , tantum ad Deum ipse colla-
tus esse potest.

II. Quid agat igitur? 1. Id, quod Soly- Ergo debi-
mæos iubet Dauid; Psal. 147. *Lauda Ieru-*
salem Dominum , lauda Deum tuum Sion. laudes.

Cue? 1. Quoniam confortauit seras portarum
tuarum : 2. & benedixit filius tuus in te: 3. Qui
posuit fines tuos pacem , 4. & adipefrumenti
satiat te. Hæc, & ampliora Deus in cuiuscq
anima patrat communicantis. Confor-
mat. Benedicit. Pacificat. Satiat. Et illius
satiat adipefrumenti, quo de Ioan. 12. Nisi
granum Frumenti cadens in terram mortuum
fuerit; ipsum solum manet.

2. Dauid, vt mille se fœlicitatib. mactū
ac beatum prædicat ; Deum tamen po-
tius extollit: Ps. 22. *Dominus regit me, & ni-*
ihil mibi deerit: in loco pascua ibi me collocauit. *E grates,*
Qui com-
unicat.
Quam bene agitur cum eo ; cuius se Pa-
storem agit Deus: & ipse ouiculam se ge-
rit? Idq; in Eucharilitæ pascuis. Nam sic
ibidem Bellarminus intelligit.

III. Quare quavis ingratiæ bestia sit, *Ingrati,*
& fera saevior: qui tantum beneficium non, *qui con-*
bat, vel estimat, vel honorat, vel re-
metitur animi studio gratioris. 1. Verum-
tamen nimium in multis accidit illud Ps.
48. *Homo cum in honore mensæ talis esset, non*
intellexit: comparatus est iustum. nisi insipienti-
bus, & similes factus est illis.

2. Heu! quanta his inde tormenta pa- 2. *Damna-*
rantur? Exeniplo sit ueste nupciali desti-
biles.

B b b b tutus

tutus, Matt. 22. Amice, scilicet, quomodo hic intrasti, non habens vestem nuptialem? Continuo ligatis manibus ac pedibus ejicite eum in tenebras exteriores.

Ergo accedens ad Fœlix, quem faciunt aliena pericula causum!

Denim, præ para animam tuā sexus vter que.

1. Exemplū 1. Quo magis procul hinc, procul ite pro masculum fani: apagite laciniosi, scrutosi, rugosi, scabiosi, monstrosi: verbo; criminosi.

2. Fœminum.

2. Puellæ & Perſicæ non prius in Aſſueri Regis conspectum admittebātur, quam anno ſolido in formæ gratia concilianda ſtudiuſſent. Sex ex menses oleo myrrhino ſe perungebant: ſex alios pigmentis, varijsq; aromati bus dabant, colori vultus comparando. Quid Deo inngendus homo faciat? Quid, quod poſſit, omittat? Etenim neceſſe eſt ſicque vult Deus; vt homo digne communicans peragat, quā ipſe Memoriam fecit Mirabilium ſuorum. Nam Eſcam dedit tiſmentibus ſe.

PARS II.

Sub Vna Specie totum dari Sacramentum.

Mareſſis.

I. **V**therus I. de Capt. Bab. c. 1. contendit probare Sacerdotesteneri, cogiq; poſſe; vt ſub vtraque præbeant Eucharistiā. Laicis vero integrum eſſe, vnam malint, an vtramque. Ita & Brentius. Melanc. Kemnitius. Horum fundamentum eſt princeps iſtud, Ioan. 6. *Niſi manducaueritis Carnem Filij hominis, & biberitis eius Sanguinem, nō habebitis vitam in vobis.* Item que Mat. 26. *Omnis ex eo bibite. Causantur, dimidiari sacramentum, fine calice datum.*

At vero ſi ſub Vna contineri Rem Sacramentum totam crederent; iam querela caderet: & ipſi cauſa.

II. Quare ſub Vna totum eſſe doceatur. *Veritas mus. 1. Ioan. 6. Qui manducat me, viuet propter me. Atqui Christus, (qui diuidine. 1. Ratione quit:) māducatur ſub ſpecie panis. Ergo ex verbo ſub eatorū adeſt; vitamque conſert. 2. Ro. 6. Christus resurgens ex mortuis, iam non moritur. Atqui, ſi ſub panis ſpecie daretur exangue corpus; daretur & exanime. Hoc falſum. Ergo verum, dari Totum Viuum.*

Idem Figuræ etiū cuncte. 1. Manna, Exo. 16. & Panes propositionis, Exod. 15. præfigurabant Eucharistiā totam. At nulla circum iſta fit uſquā mentio potus. Ergo nec Calix in Sacramento neceſſarius. 2. In Sacrificiorum participatione tantum caro comedebatur; ſanguis Deo offerebatur. Exod. 15. 3. Similiter Dominus Iean. 6. quinque hordeaceis pascens 5000 repreſentabat futuram Communionem. Nec gry tamen depotu ibid. 4. Nec item Lu. 24. in cœna in Emaus: vbi in fractione Panis cognorunt Dominum. 5. Nec Act. 2. Cum erant perfeuerantes in doctrina Apoloſorum, & Communicatione fractionis Panis. Ubi mentio Calicis?

6. Demū, Nazaræi, caput intonſi, Deo-que ſacri, Christiani erant, & ex instituto vinum non guſtabant, & tamen communicaabant; Ergo ſub vna ſpecie, & totum ſumebant, vt Sacramentum.

Nam, (quod nota.) cum vt Sacrificiū ſumitur, tantum in Missa ſumi ab ſolis po-
tentia, ac debet Sacerdotibus. Quia in cruce paternā illud, cruentarū referens, eſt neceſſaria in cruce factam ſe mel: vbi ſanguis à Cor-
pore discretus fuit: Fuit tamen Christus in utroque totus: eſtque adhuc: Ideoque ſub vtraque in Sacrificio ſumendum.

PARS III.

Preparatio Communicaturo neceſſaria.

I. **A**d dignam Communionem digna mundum. Declina
debitaque opus præparatione eſt. 1. Teema.
Nam cul.

Nam si, Leu. 21. Omnis, qui habuerit maculam de semine Aaron Sacerdotis, non accederet offerre Hostias Domino, nec Panes Deo suo: Quanto minus ab anima, maculosus aut offeret Sacrificium Eucharisticum; aut sumet Sacramentum? Sin: Psal. 68. Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum.

2. Ergo prius, ut David, Ps. 50. ora sic, & allabora ad idem: Omnes iniquitates meas dele. Et Cor mundum creain me Deus. Tum deinde insta: Spiritum rectum innova in visceribus meis. At in Eucharistia datur nobis spiritus Dei, & Deus ipse. Ergo prius cor emaculetur.

3. Tum manna, non prius, est datum, cum exisset populus è captiuitate, & farina Aegyptiæ defecissent. Exod. 16. Exi de peccato, ac retus abiice fermentum, ut sis noua conspersio in Christo. 1. Cor. 5. Et sic fidenter adi Manna Dei.

4. Iac. sacrificare Deo nolbat, quam familiam conuocatam omnem idola ab ieiuniis fuisse. Gen. 31. Proiice auaritiam, quorum Deus venter est: Ambitionem, statuam Nabuchodonosoræam: Amorem canis, quo ipse tibi idolum es, &c. Lex erat, Exo. 30. Lauabunt Aaron, & filii eius pedes, ac manus, quando accesserit: sunt ad altare. Vbi Beda: Illud hic precipitur, ut, qui Sacra menta Domini participant, actus suos, & cogitationes prius discutiant.

II. In bonis.
1. Refulge.
2. Luna.
2. Heros.
milia.

II. Notat S. Greg. Nyss. Orat. 1. de Resurrectione. Agnum decima quarta Lunæ cœdi iustum ideo; quod tunc nullæ in orbe nostro sint tenebræ. Nam solem occidentem excipit continuo sublustris luna, quæ clarum relucet usque, dum sol reuertat oriens. In pari statu lucis anima esto communicaturi. Sic luceat lux tua lunaris, dum sol accedat Eucharisticus. Cæteroquin, quæ conuentio Lucis ad tenebras? 2. Cor. 6.

Prodit Herodotus lib. 4. Solenne Scythis epulum fuisse quotannis; cui intererant

soli, qui hostem aliquem in conflictu belli occidissent: cæteri, quasi indecori, arcebantur. Occide, & Comede. Sed dæmonem, Mundum, Carnem, Peccatum occide: Et sic macte Deo fruere.

C. Tacitus l. de moribus Germ. fit autor: 3. Indoem Germaniæ Principes non ante mensis moribus admisisse suis prolem, in Principatu sue declarata. cœssuram, quam posita iuuenili ineptia viros induissent compositos, & parem nobilitati præferrent moribus indoem. Ita degeneres indecoresque Deo: dignis vos Sacramento moribus comparete: & sic accedite ad Deum & illuminabit vos Christus: & facies vestra non confundentur.

III. Refert Philo l. de vita Theorica; Iu- 4. Candidæ ad nuptiale, aut solemine conuiuiū intrare non confusse, nisi toga candida conuestitos; (qua carebat nuptialis, Matt. 22.) Quo magis ad Eucharistiam venite candidi: pura cum ueste venite: Ego, mente, dico.

2. Mos idem & Romanis cultus. Ut ijs Pullatum pullatum, aut atratum inire epulas, nefas fuerit. Factum Vatinio dedit probro Cic. Epist. ad Att. Atque illud etiam scire cupio, quo consilio, aut qua mente feceris: ut in epulo C. Arcij familiariis mei cum togapulla accumbentes? Quis vñquam cœnauit atratus? Quare Eccl. 9. Omni tempore sint vestimenta tua candida: in primis Synaxin acturus.

3. Tertullianus prodit in lib. de pallio: Sacrificulos Bellonæ aut Martis facere victimas homines. solitos in atris; Saturno in puniceis. Cereri in Albis. Ita Bellonæ Carni qui deuorati sunt, ferale mortis symbolum gerunt atrata in anima. Saturno dediti, mundi Domino, pomposas amant purpuræ mollibus induiti. Cereales, Autori cereris Eucharisticae deuoti, iidem candidati operentur ad Aram.

4. Tertullianus lib. de resurr. carnis tradidit, seruos incedere atratos, & herili non accumbere mensæ, nisi ad pileum vocati, &

B b b b 2 ti, &

ti, & libertate donati incederent iam cā-didati. Nam ait, *Vestu alba nitore, & aurei annuli honore, ac patrū nomine, ac tribu, men-saque honorantur. Atri, mancipia sunt pec-cati. Aut igitur expientur ex homologe-si, aut abstemii fiant à mensa Domini.*

PARS IV.

Expiantise, & expiato, quæ ne-cessaria?

Manna a. mit māda. I. **A**nte tellus roris subtilis aspergine-
natur velut purgabatur, quam cœlo mā-naplueret. Exod. 16. Num. 11. O ros die la-crymæ pie! O aspergo pœnitentia! 2.
Quid, quod manna iuxta castra, & tento-
ria, (vbi hominum erant foricæ, & stabu-labantur pecora;) non descendebat? In-
dicio, quos esset subitura animos Eucha-
ristia: non foricosos, aut brutos.

*Sanctifica-
tioni conue-
niunt.* 3. Num. 11. Dicit Dominus: Sanctificamini;
cras comedetis carnes, auum, quamvis male
concupitarum. Quanto magis ad esum
1. *Lacrymae Agni?* Et nostri Agni?

Vide, age: Ioseph, Gen. 43. ante fleuit v-
bertim; quam cum fratribus accumbe-
ret: Communicaturus quid agas, recum
dispice. An quod David? Psal. 101. Potum
meum cum fletu miscebam? Quod Iob? ca. 3.
Antequam comedo, suspirare. Hoc age.

*2. Lotio
externa pec-
catorum.* Senex Iesus, Iud. 19. Leuitam cum
vxore peregrinantem hospitio exceptit:
Ac, postquam lauerunt pedes suos, recepit eos in
conussum. Idē vult Dominus utrumque.
Te Laua; & sic mandua.

*3. Et inter-
narā cogi-
tationum.* Lex erat Leu. 1. Vicitimæ intestina & pe-
des lauabunt aqua. Nec enim prius eam
placere sibi Deus voluit. Quare accubi-turus cū Iesu laua à malitia cor tuum. Ier. 4.

*4. Cognatio
cum Iesu
spiritualis.* Ab Agni communione arcebantur,
qui non erant de Abraham posteritate: aut
qui in unam cum hac Religionem non
concessissent. Sit hoc amplius in Christo
regeneratus; unitus illi charitate, qui ex-
torris esse noluerit ab eiusdem Commu-

nione, Nam Matt. 15. Non est bonum sumere
panem filiorum, & dare canibus. Et Matth. 7.
Nolite Sanctum dare canibus. Nam hi sto-
damnationem sibi acquirunt.

II. Nadab, & Abiu, filios Aaronis, (q. 1. Cauenda
alieno igne in Sacris vñi.) Leu. 10. egressus concupis-
cens à Domino deuorauit eos. At quis a Do-mino alienior ignis, quam concupis-
centia cordis? Et huius in flamas Christum
inieceris communicator indignus? Vx!

Iussit Mosen Deus cauere, neu quod a-
nimale tangeret montem Synai; Siñ, mo-
riturum. At Ps. 67. Mons coagulatus, mons
pinguis, mons Dei. in V. Sacramento. Dispe-
riit, hunc quisquis animalis homo tetigerit:
Nam 1. Cor. 2. hic non percipite ea, quæ sunt
spiritus Sed iudicium sibi manducat, & bibit:
1. Corinth. 11.

Nec Propositionis Panes Davidi dare
voluit Abiinelech, nisi à mulierib. mundi
comites fuissent, 1. Reg. 21. Si figuratales;
quales reposcat Veritas?

PARS V.

De indigne sumentibus Eucharistiam.

I. **D**ilecti grauitas indigne communi-
cantium estimetur è pœna. 1. Co-
rinth. 11. Reuerit corporis, & Sanguinis Do-
mini. 2. Ierem. 51. Caro mea super Babylonem,
dicit habitatio Syon; & Sanguis meus super ha-
bitatores Chaldaea, dicit Ierusalem. Id est, Ca-
ro mea, & Sanguis clamat vindictam su-
per habitatores istos.

3. Levita Ephræus, Iud. 19. Gabaonit-
arum libidine enectam vxorem suam
disssecuit in partes XII. & ad singulas Tribus
Israël transmisit, signum sceleris Ga-
baonitici. Ergo efferaatæ Tribus XI. in ar-
ma ruunt; Tribum Beniamin, tutaticem
Gabaæ, internecione delent. Talia si ob
vnius mulierculæ corpus; qualia ob SS.
Eucharistia abusum Deus?

Quod si sapienter Sapiens, Prou. 23.
Quando

In passim Quando sederis, vt comedas cum Principe, diligenter attende, quæ sunt apposita ante faciem tuam, & statue cultrum in gutture tuo. Id est, ait Hieronymus, sic loquere, vt si culter foret gutturi appositus. Quo ergo cum tremore mensa erit ad eundem Iudicis? Hoc humilioribus vitâ redime precibus: vt si malum inter & incudem versare.

De humili pietatis Imitare ganeonem prodigum: dic, Luc. 15. Peccavi in cœlum, & coram te: & iam non sum dignus vocari filius tuus. At deserta prius luxuria natione, paternam ad dominum reuertere per pœnitentiam.

Sedis- II. Zelotypus suspectam vxorem ducebat ad Sacerdotem: Num. 5. vt potum det mulieri aquas amarisimas. Quas cum bibet, si polluta est, & contemto viro adulterij ea pertransibunt eam aquæ maledictionis, & inflato ventre compurefetur femur. Ita indi- gno Panu fractionis, & Calix benedictionis vertunt in maledictionem; vt cum iuda iphius anima crepet, ferens in cauteriata conscientia damnationis sententiam.

timilia. 1. Manna erat quasi semen coriandri al- bum: Exod. 16. Vbi Berchorius ait: Corian- drum corroborare cerebrum homini: at canem, ab eo comedunt, efficere rabidum. Ita Manna absconditum iustis da- tum est saluti: in iustis exitio. Proin Nolite Sanulum dare canibus.

2. Eucharistiam canibus obiecerunt Vandali, in deuastatione Africæ: At iij in rabiem acti rabierunt in Dominos ipsos, discrertosque deuorarunt. Teste Optato Mil. lib. v. de Vandal persecution. Ita summo Bono sumto euadunt mali se- ipsis deteriores, suaque in animas des- uiant ter infelices.

3. Leæna, ab tigride imprægnata, ad leonem adire non audet; ni se abluerit ante. Sique leo senserit, eā frustatum dis- cerpit comparem. Ita mens cum peccato consuescens perire: ni se prius expiat, quā Leonem detribu iuda conuenerit.

III. Heu! ex vita mortem acquiri? Si Nam tibi- cui vita mors sit; mors ipsa qualis erit ei- vite est, non mortis dem? Cauit Deus, Exod. 23. Non coques hæ- dum in latte matris sue. Ecce illud? An quia, cum lac det vitâ hædo; idem mor- tis esse ministrum nolit Deus? Namque crudele nimis, idem esse vitæ, mortisque ministrum. At indigne communicantes, Mysterium vitæ sibi esse faciunt semina- rium mortis æternæ. Atque in illius latte, cuius meliora sunt ubera vino. Cant. 1. co- quunt hædum IESVM isti infandi Chri- sticidae.

Aegyptij Cereris Sacerdotibus fabas Ergo care edere sub mortis poena vetuerant. Quod mortis fa- fabam Dijs Manibus sacram esse duce- rent, vt mortis ac lacrymarum symbo- lum: Quodque ministri essent ipsi fru- gum Dex, inuentricis earum, queis panis conficitur. Et Christiani bibent, vt aqua, peccata, feralibusque scelerum fabis suf- ficiant ventres: & se adhuc Panis vitæ ministros profitebuntur?

IV. Inexpiable credebatur nefas o- lim, hospitalem qua cæde cruentasse mensam. Sic, 2. Regum 13. epulas inter Am- monem frater percusit Absalon: Ptolo- mæus, 1. Mach. 13. Simonem Sacerdotem duobus cum filiis obtruncavit: Vespasianus Imp. coniurationis suspectos in con- uiuio contrucidavit. Quæ, vt barbara: humana tamen; At plusquam Satanicum istud; diuinæ inter epulas Domini modiperatorem ab seruo prodi hospite: eademque pruditione hunc ad suam i-psiis abiuti internectionem. Quæ paristi execratio? Pars eius cū iuda. Atat chem! Etiam pro crucifixoribus suis oravit, & exoravit Dominus. Iste ergo peccatori- bus meliora Deus. Vel sero tandem ali- quando & isti in Syndone munda è cru- ce depositum inuoluerunt Iesum. Matth. 27. Nam, vt Seneca, inquit:

Est seranunquam ad pœnitentiam via.

B b b b 3 PARS

PARS VI.

Epilogizat.

Tarde cō- I. **E**st & alind malum, quod vidi sub sole; & mūcātes quidem frequens apud homines: Vir, cui aguntur Deus dedit diuitias, & substantiam, & honorem; nec tribuit ei potestatem Deus, ut comedat ex eo. Eccles. 6. Tales sunt fugientes Sacramenti: in quo omnes diuitias, a chonores possident iure ad rem; nec vtuntur iure in re. Quia nolunt. Vere hi miseris sunt Tantali, medias yndas inter siti morientes.

Synagisare monentur. Quare, vt mulier, 4. Reg. 6. obſidione cincta Samaria, stimulanteque fame, Regem adiit clamans: Saluame, domine mi Rex. Ita nos ad Regem nostrum: Panem nostrum iheret nobis. Dare namque Regis est. Ideo is apud Isaiam electus, cap. 3. esse Rex noluit, causatus: Non sum medicus: in domo mea non est panis, nec vestimentum, quasi dicat; subditos curare nequeo. At ista Iesu adsunt omnia. Tantum postula: sed animam præpara: nesis velut tentans Dominum.

Fidenter adi: non is est modo, qui Moysi fuit, Deus Zelot, & ylitionum: sed Gustate; & videte, quoniam Suavis est Dominus. Beatus vir, qui sperat in eo. Pſal. 33. Videte magnitudinem: videte necessariam præparationem.

Seque pre- parare. II. Sed quanta sit hæc oportet? 1. Si. 3. Regum 6. ipsum septennium in Templo conſtruendo posuit Salomon; cui Arca, legisque tabulae erant inferenda, 2. Si, Gen. 6. Noachus centum annos in Arcæ ſtructura molitus est, in qua cum paucis ipfe, brutisque seruaretur. 3. Si Exod. 16. Manna erat in Tabernaculo aureæ incluſum arcae aſſerandum: quid communicaturis facto opus fore existimabimus? Quod Salomonæum Authori Legis parere queat? Qualis igitur arca nostra animæ ſit oportet, quæ ab æternæ damna-

tionis diluio nos ereptos efferat? Quod aurum charitatis ſat dignum in arcam pro cœlestis Manna aſſeruatione? At omnia tibi confecerit unum hoc, ſi parueris monenti: Fili, prebe mihi cortuum.

CONCIO OCTAVA.

De Veritate Corporis Christi in Euchariftia.

MIRABILE IDEM CVM
Secundo ſuperius.*Caro mea vere eſt cibus, & Sanguis
meus vere eſt potus.*

Ioan:6.

Israelitis, Exod. 16. ſeruituti subtractis, & per desertatentibus Manna pluit cœlum, quod omne in ſe delectamen- tum continebat. Nobis C H R I S T V S eſt Panis viuu, qui de cœlo descendit: proficitque ad ſalutem per deserta mundi peregrinantibus: ſi tamen prius in mari rubro peccantia actus Aegyptiacos obruerunt.

Nos perpaucis

- I. Fide in hoc ytendum Mysterio, non ſenſu, vel Ratione.
- II. Quid Fides hic, quid Heresis?
- III. De Causa Fidei tutissima.
- IV. De Hereticorum obgannitionibus.

PARS I.

Fide in hoc ytendum Mysterio; non ſenſu,
vel Ratione.

Abrabs
*I. A*braham, Gen. 21. pariturus Deo, folius cum Iſaaco gnato, relictis sub ignis, & gladiis. ascendit, dextra gladium, ignem finistra præferens. Ita concensu in altum Ecclesiæ; (quatenus Dan. 2. montem appellauit:) vt inde Sacramentum contineamus; ſinas ſenſuum, ac ratiocinationum ſeruos omittamus oportet:
Sed

Sed Fide comitante, hinc humilitatem, inde charitatem præferentes gradum ad altiora securi moliamur.

Littera Diogenes clara luce cum lucerna in forum prodibat, hominem quæritans. Tu cum Fide in Eucharistia Hominem Deum quæfieris.

Motivum Stella antecedebat eos Magos ad præsepe Domini, panniculis inuolutuli. Et procedentes adorauerunt eum. Mat. 2. Nobis fides præeat viam ad Eucharistiam adorandā: quando Sensus, Ratioque refragantur.

Contra, Sensus, & eadem duo; & quod Mysterij profunditatem nequeant attingere.. Sicut Dan. 13. veteratores duo læsa castitatis Susanna peragebant rēam; ctius potiri corpore nequibant. Causantur illa inextensam quantitatē & indiuisibilem; & inuisibile Quantum: Locatum fine loco; Accidētia sine subiecto: & alia talia admiranda iuxta ac veneranda. Verumen imuero

*Quod non capis, quod non vides,
Animosa firmat Fides,
Preter rerum ordinem.*

Oratio dif. suspiria. 2. Plane agunt Sensus & Ratio, sicut Num. 13. exploratores è terra promissio- nis perlustrata reuersti. Ne quaquam, aiunt, ad hunc populum valēmus ascendere: quia fortior nobis est. Terra, quam lustrauimus, deuorat habitatores suos. Ibi vidimus monstra quadam filiorum Enach, de gente gigantea, quibus compari quas locustæ videbamur. At contra sic Caleb. Ascendimus, & posseamus terram, quoniam poterimus obtinere eam. Ita Fides non multa argumētatur aduersum istos exploratores errores. Fretā Deo fidenter credit, adorat feruenter, audacter sumit; & sperat nihil hæfitans. Ipse dixit:

*Hoc est Corpus meum. Cedat sensus,
Ratio succumbat, quia Ver-
bum Dei manet in
eternum.*

PARS II.

Quid Fides hic; quid Heres?

I. *E*st hic, si vsquam, dicendum: *Credo Fidei hic in Deum Patrem Omnipotentem. Et cū regula.* Apostolo, O altitudo sapientiae, & scientie Dei! Cum angelo, Luc. 1. Non erit impossibile apud Deum omne verbum. Hic sola lequa Fides est. Absq; ea pessum ierunt Capharnaitæ, Berengariani, Lutherani blasphemant; Caluinistæ umbras captant.

At Fides orthodoxa confitetur, qui in *Et doctrina* vtero Virginis, in Cruce, ad dexteram *ns.* Patris; Idem in hoc existit Sacramento. Viguit hæc Veritas indubitate annis circiter 800. ab institutione: Vigebitque.

II. Primus eam impetere ausus, sub an. *Heretico-* num 800. Ioannes Scotus, Caroli Magni *rū conami-* quondam Magister. Sed paucos intra *ns.* menses Conc. Vercellensis Decreto iugulatus occidit error. 2. Sub annū 900. Bertrandus quidam ipsum eundem refodit sepultum, acerrimeque propugnat. 3. Sub annum 1050. Berengarius existit oppressa litis ac heresis suscitator. Qui omnes omnem Sacramenti Veritatem abnegantes vnamimi consensu ab ecclesia sunt condemnati. 4. At sub annum 1370. Ioan. VVicel. in Anglia eundem Acheronta mouet. Cuius dein nidore Ioannes Hus regnum Bohemia obnubilat vniuersum, atque deprauat.

III. 5. Demum sub annum 1527. Ca *Æui nostris* roldadius, Zwinglius, Oecolampadius, *vesania.* Caluinus plenis velis in idem profundum inuehuntur; cum pharaonico plurimarum eventu animarum. Inuitatus quidem saepius ab ijs Lutherus fuit ad idem negandæ Veritatis naufragium sed infamem scopulorum abhorruit immunitam. Quin sua si ipsi; ut vela vertent: sed nihil persuasit.

Ergo illi Ecclesiam certatim proscindere, *Adeoque* *Furia.*

dere, iactare, babyloniam esse metretrem; Papam, Antichristum; Religiones, pudicitiae, prostibula: Episcopos, lenones: omnia meram esse Babylonam, Aegyptiacam captiuitatem. Scilicet, digna hæc talia gymnastis talibus pro gymnasimata.

P A R S III.

De causa Fidei tutissima.

*Abo stat.
1. Testa-
mentum.*

Fide, age, casta Susanna Ecclesia: Con-fide Noemi Arca dura, perdura Salamandra; in mediis sita flammis non verteris Ecclesia: in diluvio non submergebis; in iudicio non delitueris.

*2. Praefigu-
ratio.*

1. Habes nota optimæ tabulas Testamenti: *Hoc est corpus meum: à quatuor Notariis Matthæo 26. Marco 14. Luca 22. Paul. 1. Cor. 10.* confignatas. Qui singuli temporibus, locisq; scripscrunt quidem diuersis: at diuersum nihil.

*2. Praefigu-
ratio.*

2. Adhæc præiudicia Figurarum producis. Quarum inanias expleat Veritas necesse est. Synagogæ delineata futuorum adumbratio, viuis absoluta coloribus fuit à Christo.

*3. Christi
promissio
& assue-
tatio.*

3. Accedit eiusdem promissio: *Ioan. 6. Panis, quem ego dabo, Caro mea est.* Accedit attestatio: *Caro mea vere est cibus, & Sanguis meus vere est potus.* Si vere EST: ergo nec significat; nec abest, quantum à terra cœlum. Si vere: quid ergo Nouatores comminiscimini tropologice, amphibologice, synecdochice? an vero diabolice? Nā orthodoxos de incantatione magica incusare audetis.

*4. Praescri-
picio.*

4. At Fide causa, Ecclesia: producis libellum quietæ possessionis: titulum ostendis secundum, *Depacifis possessoribus.* præscriptionem prætendis ab annis amplius supra mille sexcentis, quibus *Vsum fructum rei possessæ habuisti.* Vin' amplius?

*5. Orbis
confer-
cio.*

5. Ecce tibi, vocatus, citatus adest, sete. Item sittens gentium omnium, ac natio-

num Consensus fidelium; cum liquida continua in possidendo successione demonstratio. Num quid aliud?

6. Euge triumphas! Diuina te, ô Mater Ecclesia, in terris vltro circumfistunt tribunalia conciliorum; ad vota tua, tua que paratissimorum obsequia. Sed quid ego. Hæc, aut Illos commemorem? Longa series, & multa nimis. Aliquam tamen strictim vidisse inuabit. Dabo per saecula: Non numero; sed intento velut digito monstrò.

7. Ecclæ, Veritatisque Eucharistiæ tabulis subscripterunt saeculo primo, *rum ac Pa. (Apostolos prætereo;) Sanctus Ignatius Epi-
istol. ad Smyr. S. Dionys. libr. 1. de Cœl. Hier. Secundo, Cyprian. Tertull. Origen. Tertio, Iustin. Martyr. Pius Papa I. S. Irenæus. Quarto, ecce sigilla duodecim Apocalyptica: Niceni Conc. Patres Athanasius, Cyrillus Iero-solym. Hilarius. Habetis quatuor. Ambrosius, Basilius, Augustin. Opiatus Mileu. Habetis octo. Gregorius Nyssen. & Gregor. Nazianzenus Ephraem, Epiphanius. En duodecim. Quinto saeculo Hieron. Chrysost. Cyril. Alexand. Synodus Ephefina, Theodor. Gelasius. Multa prætereo, Gregorius, Theophylactus, Ioannes Damascenus. Saeculo XII. D. Thomas, Bonav. Anselm. Scotus. aliujq; innumeris hucusq;. O attestationem, ac irrefragabilem depositionem. Obstupescitis Auditores, ad tantam ac talium nubem testiū; sat scio. Oppedunt tamen contratonitru Hæretici.*

P A R S IV.

De hereticorum obgannitionibus.

1. **Q**uo magis obstupescendum est, ad Hæreticos duorum apostatarum, Lutheri, & Caluini, inanem vocem tot mortalium pendentia, emotæ mentis brutos animos sensum & communem deseruisse, rationem eis evanuisse, vt tam iniquam ac sacrilegam fecerint defectionem.

Fac

Simili de- ciatia. Fac esse, qui actionem habeat, in qua de summa vitæ ipsius, ac fortunam agatur: hunc tamen duos, tresve leguleios adire consultum: totam eis causam committere fide data, & accepta. Eundem de in trecentos conuenire viros, orbis & Iuristotius lectissimos: ab his audire, nullo causam ipsius nisi fundamento Veri, aut Aequi: pro in suadere, sibi suisque consultum velit, actione defisit, præscriptis acquiescat iustis, ac necessariis: nec porro noua moliatur. Ipse tamen (velut Robo- am), juniorum rabularum duorum secutus fascinatione, omnia alia aspernetur, ac derideat: quin sana consulentes calumnietur etiam, & execretur: adeoq; voce, stylo, ferro, flammis, omniq; vi ac facultate persequeatur: hunc, inquam, quis surere nō dicat? Infelix anima hæreseos fascino dementata, tua, (heu!) causa partibus est prope infinitis inferior, ac deterior, &c.

Ergo cum- minenta. II. Sed quid ad hæc misera euerſæ mētis cerebra, & deserta abs Deo hominum portenta? Quid? Non se deserunt; non causam: quantumuis afflictam, perditam, desperatam, condemnatam, ac ad inferos proturbatam. 1. Productant ingentia & blasphemiarum, & execrationū plaustra duo. Actionem diuinissimam Sacramenti, & Sacrificij, Deo plenissimam (horrent aures, ac animus:) magiam tamen appellant, incantationem, superstitionē, idolatriam meram. Cætera ex horrescens fileo: quæ pro vallo obiectat.

2. Inde fasces confertos hæresibus, mendacijs, absurditatibusque suis, velut gigantæis humeris comportant, accumulant; vt si, innouato bello gigantum, montes montibus imponerent, ad locum ē celo deturbandum.

3. Afferunt quoque ementitas, ac falsarias literas, de Institutione Sacramenti huius, clausas; cū inscriptione; Hoc signifi-

cat. 4. Proferunt, velut ex indiculo, consultationē initam inter Triumtiros illos animarum perdendarum; VViclef An- glum, Zwinglium Germanum, Calui- num Gallum. 5. Addunt Scripturæ testi- monia, detorta sensu, ac deprauata.

III. Sed omnia talia; quæ vel vno flatu *Obiecta* obtusa, ac difflaueris.

1. Aiunt, Matt. 26. Pauperes semper habebi- tis roboscum: me autem non semper habebitis. Ergo Christus in celum subiectus isthic residet; non hic in Sacramento. *Responde- mus.* De visibili sua conuersatione hic lo- quitur; non de inuisibili. Nam de hac ita, Matt. 28. Ego roboscum sum usque ad consum- mationem seculi.

2. Aiunt, Matt. vlt. Assumptus est in celum, & sedet à dexteris Dei. Ergo non est hic, nec enim descendet roties, *Respondemus*, de- scensu hand opus esse; posse locis simul pluribus existere. Sicut apparuit Paulo, & abeunti ē carcere Petro; Act. 9. vt tradit Hegefippos.

3. Porro innictus Achilles Caluino est iste. Luc. 24. Palpate, & videte: quoniam Spi- ritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere. Atqui, ait, in Sacramento Corpus Christitactu, visuē non cognoscitur: ergo nec adest. Sed iam ante superius respondimus: Part. 1. & 3. hic. Et Concl. 5. part. 6.

4. Aiunt: Fieri non potest, vt corpus idē locis existat pluribus. *Quid?* Nō ergo cre- ditis in Deum Patrem omnipotentem? Qui ex nihilo creare potuit omnia, magis potest & creatum in plura sistere loca. Et in unum locum plura sistere corpora. Sed de hoc quoque superius pluscula, Conc. 5. part. 5.

5. Aiunt vitilitigatores: Fieri nequit, vt corpus sine extensione, quantitate sit, & loco. *Ostulti corde, & tardia credendum!* Luc. 24. An non, 4. Reg. 6. Elisei iussu fer- rum aquis supernatauit? Mari Chri-

Cccc stus

stus in ambulauit? Matth. 14. Tres pueros in camino ignis non adiustulauit? Dan. 4. Quid igitur locus magis corpori necessarius; quam sua ipsi, vel sua ferro grauitas, aut igni calor? Ego vero sic existim: hæc illis plus esse necessaria; ut insita ipsis; quam corpori locum, circumsecus sepiem. Vide Conc. 5.

6. *Aiunt.* Impossibilis est Transsubstantatio. At factu difficultior est ex nihilo creatione: terra hominis, ex costa Eua formatione: aquarum in sanguinem, in serpem virgine: rupis in fontem; foeminae in petram; aquæ in vinum factum conuersio par fuit, aut non longe dispar. Quare peracta recapitulatione perora.

CONCIO NONA.

De Dignitate, & reuerentia SS. Eucharistie.

MIRABILE NON VNM.

Memoriam fecit Mirabilem suorum, misericors & miserator Dominus: Escam dedit timentibus se. Psal. 110. Et qui manducat hunc panem, vinct in eternum,

Ioan. 6.

Prouerb. 9. Sapientia edificauit sibi domum: excidit columnas 7. immolauit victimas suas, miscuit vinum, & proposuit mensam suam. Misit ancillas suas, ut vocarent ad arcem, & ad mœnia ciuitatis. Si quis est parvulus, veniat ad me. Et insipientibus locuta est. Venite, comedite panem meum, & bibite vinum meum, quod miscui vobis: Relinquit infantiam, & ambulat per viam prudentie. Patris Sapientia, Veritas diuina Iesus hoc fecit, & est Mirabile in oculis nostris. Fecit Ecclesiam, & septem Sacraenta, Eucharistiam quoque, quæ & immolareetur Sacrificium; & sumeretur Sacrementum.

Nos in præsens

- I. De institutionis Eucharistici amore in nos: & nostro in eum debito.
- II. De multipli Eucharistiæ dignitate.
- III. Ad S. Synaxin preparatione opus sollicita.
- IV. Communicaturo studendum puritatem.

P A R S I.

De Institutoris Eucharistici amore in nos: & nostro in eum debito.

I. Fortis, & ingeniosus amor est. Arte- Amoris Regia Caræ, vt refert Val. dñi in Max. lib. 4. cap. 6. Mausoli coniugis mortem sic consolata est. Superbissimum illi Mausoleum condidit, vt in septem orbis miraculis habitum fuerit. Dein cineres cadaueris, ergo collectos, aromatibus mistos mensæ inferri sibi voluit; quos cibis adspersos quotidie deuoraret. Talis amor Christi in Ecclesiam, & ab hac ne diuelleretur unquam, sibi Eucharistiam instituit: in qua sumendus Ecclesiæ quotidie propinaretur, ac sumeretur. Vnde inquit: *Caro mea vere est eis.* Et Bernardus. *O amor amorum: Sacramentum Sacramentorum, dulcedo dulcedinum!*

Suam Deus potentiam ostendit or- Idque in rem condendo: Iustitiam, diluvio: Amo- Sacramen- to: *Nec velsi-*

fibi pectus effudit, sanguine redaniman- biparitu- dis pullis. At sic ipse. Ps. 101. Factus sum simili pelicano solitudini.

1. Vere, Exod. 3. Eucharistia rubus est Figura, ardens & incombustus charitate infinita: & sensibus difficultatum obstitutus: & Visio magna nimis. 2. Reliquerit Elias cum duplice spiritu pallium Eliseo, testem amoris. 4. Regum 2. At nobis Deus Diuinitatis suæ pallium, Corpus scilicet ac Sanguinem, cum virtusq; Naturæ veritate reliquit.

3. Refecerit Eliam Angelus sub iuniper-

pero prope defectum : vt in fortitudine cibi illius ambularet 40. dies usq; ad mōtem Horeb. 3. Reg. 19. At Angelus Testamēti, Magni Consilij Angelus, Angelorum Dominus, in hoc deserto nobis Panem suggerit, sub humanitatis nostræ cinerib. coctum, &c. Patrum illius fuerat amori, se in Crucis ara tradidisse semel : sæpius ac semper libuit immolari, inque succum ac sanguinem nostrum conuerti, magis que virtute in nobis, quam ipsi nos.

melle; vt ex his fructibus cognoscipoteſt. Num. 13. & 14.

PARS II.

De multiplici Eucharistie Dignitate.

I. Excellentia SS. Eucharistie est quanta maxima Psalm. 110. Memoriam fecit Mirabilium suorum, &c. Quid enim est, aut fuit unum aliquid, in quo Mirabilem Dei vel plura, vel maiora conuenerunt ? Enumerat aliqua S. Thom. Hymno: *Lauda Sion, &c.* Nos in exemplum ista: Corpus est locatum, & in locis simul plurib^z, sine loco: quantum, sine extensione: fractum, sine divisione ; immolatum, sine passione: motum loco, sine emotione, tactum, visumque, sine sensione: integrum accidentibus, sine subiecto: Quantum sine materia. Quale, sine substantia. Capite hec vobis Philosophi: Theologi, accipere Transubstantiationem Qua, & quib; illis, quid unquam vsquam mirabilius ? Mathematici, videte hic quadraturam circuli: Physici, considerate fluxū & refluxum oceanii, & Euripi.

Mirabilia
in Sacra-
mento.

II. In hoc uno fluxus est gratia, vita, ac Effectus. prædestinationis: estque refluxus peccati, mortis, & reprobationis. Quia

cōtrarij cō-
munionis.

Sumunt boni, sumunt malis,
Sorte tamen in equali,
Vita, vel interitus.

Psal. 109. De hoc Torrente in via bibet peccator: propterea exaltabit caput in rem gratiae, & spem gloriae: propterea immortalitatem acquiret. Nam Ioa. 4. *Aqua quam ego dabo, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam.* Agite ergo, Iiāi. 55. Omnes sitientes, venite ad aquas.

Tradunt scriptores Nilum è montibus Lunæ dictis exoriri: Aegyptum statis temporibus inundatum rigare, stercore: inque Oceanum septem ostiis deuolui. Sic Eucharistia descendit è montibus

Fæci dat.
Simile.

Cccc 2 tibus

Dicitur ei
guadu. III. Que propter sic ipsi sumus obligati, vt animas quoque debeamus. 1. Plus, quam Israelite, 40. annis manna pasti in deserto. Exo. 16. 2. Nesciebat David, 1. Reg. 29. quare datum sibi famelico cibi beneficium Abigail remetiretur; nisi ipsam in Reginā regni confortem acciuisset. Quid ergo retraham Domino pro omnibus, quæ retribuit mibi? Psal. 113. Cum me quoq; regni cohæredem adlegit sibi; quasi, qui dedit, accepisset beneficium.

Quemom.
nuperat
inuicto. 3. Pie, iuste, merito vrouisti Jacob: Gen. 28. Si fuerit Dominus mecum, & custodierit me in via, per quam ego ambulo: & dederit mihi panem ad recessum: erit mihi Dominus in Deum. Qualis ergo mihi, quantusq; semper esse debebit.

IV. Quo sequar impensis monentem
1. Ps. 147. Lauda Ierusalem Dominum, laudat Deum tuum Sion: Quoniam confortauit seras portarum tuarum, benedixit filius tuus in te: posuit fines tuos pacem: & adipe Frumenti satiate illius adipe frumenti, de quo, Ioh. 12. Nisi granum Frumenti cadens in terram, mortuum fuerit: ipsum solum manet. Sed iam non moritur amplius mors illi ultra non dominabitur. Rom. 6.

2. Hoc itaque nos pascit: Sed & de torrente voluptatis tua potabis eos, Psalm. 35. hic Sanguine, isthic beatitudine. 3. Quid, quod & de Petramelle saturabis eos consolationibus delibutos ? 4. Nimirum Iesu. Totus est terra, quæ tota fluit lacte &

Debetur
a glori-
tu.

tib. Diuinitatis, ac Humanitatis, cum diuinio gratiarum; stagnat super animas rigatas, & fœcundatas; egurgitans se septem donis spiritu s, ac in septenis quoq; Sacramentis sese regurgitans, fluminis impetu letificat Ciuitatem Dei, Ps. 45.

Satiat,

Fœlix Torrentis impetus: Vitia abripis; vitamque inuehis: in immortalitatis portu constituis. 1. Nam Ioann. 4. Qui liberit ex hac aqua, quam ego dabo, non sitiet in aeternum. 2. O Nectar, & Ambrosiam Cœlitum! 3. O auriflum Gangem, & Paſtolum! 4. Verum hic, & omnino verissimum Oraculum: Eccl. 24. Ego Sapientia effudi flumina: Ego quasi trames aque immense: Ego quasi fluuius Dorix: Ego quasi Aquæ ductus exiui de Paradiſo. Dixi: Rigabo hortum plantationum mearum: & inebrabo partus mei fructum.

Figure di-
fforum.

1. Percusit virga petram Moses; Exod. 14. & fluxerunt aquæ. Petra autem erat Christus. 1. Cor. 10. Ex hac quales, quantæque emanationes? 2. Triste malum, continua quadraginta dierum pluvia, resolutis cœli cataractis ruens: ruisse cœlos dixiles. At immortale bonum, Sanguinis Dominici effusio, coepit in horto, pridie quam pateretur: continuataq; ad usq; Consummatum est: quin & vltra, cum lancea latus eius aperuit, & exiuit Sanguis & Aqua. Nescio, quid maius hisce vel à Deo expectare queas.

III. Haud quoque statuerim: Huicne mysterio mysterium Incarnationis anteponam; an componam? Hoc scire videor: Plus honoris in hoc Sacramento ad naturam humanam accessisse; quam ex Incarnatione. Enim uero in hac, natura Diuina, præbens suppositum, humana præcellebat, vt infirmiori, ac inferiori: At in Sacramento humana principatur natura, & comes ei adhaerescit diuina. Ita Theologi, Verborum vi primo Corpus produci, perque concomitan-

tiam sequi Diuinitatem.

Pene, sicut Gen. 25. ex Rebeccæ vtero Figura de prior exiuit Esau deformior; dein laevis Excellētia Iacob: Ita & in hac Transubstantiatione. Euchar. Corpus seu humanitas Christi; dein con. stia, comitanter Diuinitas existit. O felixin arazophylacium: in quod duo Illa Mi. nuta ter Optima Maxima iniicit Trinitas Beata?

O plane diuinam Eucharistiae Dignitatem! 1. Quod aurum inter metalla: 2. adamas inter gemmas: 3. Sol inter planetas: hoc Tu inter Sacra menta. Præpolles dignitate; attrahis amore; præludes splendore gratiæ.

1. Tu, Prouer. vlt. Nauis, de longe portans 1. Similia. Panem, nam Ps. 18. A summo cœlo egressio eius.

2. Tu in fractione aperiſtuorum oculos in Tui, in sui agnitionem. Luc. 24. Ut in Emaus factum.

3. Tu es Panis prebens delicias Regib. Gen. 49. Tu es farina, 3. Reg. 17. quam Elias, Iesus in domo Sareptanæ, Ecclesiæ, quotidie facis crescere in immensum.

3. Ethoc, D. Thoma, cur non quartum ponebas opus ad tria illa; p. 1. q. 13. n. 1. 2. T. Simili. quibus maiora Deum facere non posse, rebus sic stantibus, affirmabas. Eucharisticum namq; Opus hoc est velut nummismata paruum auri, pretium continens coeterorum: adeo Compendium est in paruo maximum maximorum mysteriorum Christi; in quo uno præcipue memoriam fecit mirabilium suorum Deus.

PARS III.

*Ad S. Synax in preparatione opus so-
licita.*

I. Quia est I Am tale Mysterium qua cum reue- rentia & colas, & sumas, par erit? Pro vita binabet semetipsum homo: & sic de Pane illo edat. q. mors mali. d. partem in utramque merita, ac debita Similia. expende: ne inueniaris minus habens.

1. Memento, maris hic esse fluxum ad supera

super his : aliis autem refluxum adin-
fera. 2. Idem mare rubrum, Exod. 14.
transitum præbuit Iraelitis : Aegyptios
vndis inuoluit. Ita Eucharistia ; mors est
malis : vita bonis. Vide sumptionis quam disper-
exitus.

3. Esther humilis, ca. 5. & fastuosus A-
man ad idem Assueri vocantur conui-
uum ; sed exitu dispari. Illa fit liberatrix
populi: hic ludibrium patibili. Ita Deus ;
& communicantes. 4. Ad eiusdem regi-
ficas nuptias conueniunt vocati : sed ve-
ste non pariter culti. Quare innuptialis
proiicitur. Matt. 22. Dicitur quidem: Mat.
11. Venite ad me omnes, qui &c. Sed præcipi-
tur quoq; Probet semetipsum homo.

5. Petrus, & Iudas pariter erant vocati:
sed non pariter cibo saturati. Matt. 26. Ille
paratus adire cum Domino in mortem:
hic inferre mortem. Propterea postla-
psus vterq; Petrus euafit mortem ; mor-
tem inuafit Iudas laqueatus.

II. Eucharistia celi est scala, Genes. 28.
visa Iacobo hac Diuinitatis extremitate
celum ; illa Humanitatis terram attinge-
re: sed Angelos, non cacodæmones, per
eam sus deque commere. Ita Qui man-
ducat hunc Panem : viuet in et. Et qui sumit
indigne , iudicium sibi mand. & bib. non diu-
dicans Corpus Domini. 2. Suspecta adul-
terij. Num. 5. Si infons, aquas execratio-
nis bibebar innoxia : Sin' erat sons, fre-
more ei computrescente crepabat. Ita
Consecrationis Esca Potusque inter su-
mentes diiudicant,

3. Arca fine transiens Gethæorum, A-
zotiorum, & Accaronitarum; millia ho-
minum multa necabat: Iraelitas vero ab
interitu vindicabat. 1. Reg. 6. Ita Eucha-
ristia , in qua inest Virga Humanitatis, &
Manna Diuinitatis.

4. Fornax vna eiusdem flammis tres
pueros irroratos recrebat : at babyle-
nios circum concremabat Daniel. 13. Sic

Eucharistia : Nam Qui manducat indigne ;
reus erit Corporis, & Sanguinis Domini.

5. Quam iusta Philistæorum pena fuit,
Arcam cum Dagon idolo in eadem ara
statuentium? 1. Reg. 5. Et quisquam in cor-
pore, ac anima subditis peccato, colloca-
re audebit Eucharistiam?

6. Crucifigentium Domini scelus in-
de quoque siebat deterius, quod eum in
loco infami, & reorum ossibus pleno su-
spendissent. Tetrion, & magis infamis est
conscientia improbi.

P A R S IV.

Communicaturo studendum puritati.

I. **Q**uare sic te compara , 1. vt Arcam *Setlandæ*
Testamenti, Exod. 25. & 26. In qua mundicie
Manna , Tabulaque , cum Virga erant
deponenda : Accurata cum symmetria
omnia in ea facta erat, Dei iussu: demum
totainaurabatur. Tute tibi in te fac simi-
le : & viues. 1. Quos Nabuchodonosor
sibi ad mensam adstare pueros volebat,
eos esse oportebat forma lectissimos, ac
sapientia cluentes. Dan. 1. 3. Deus quo-
que præcepit ; quæ sibi immolanda fisti-
rentur animalia , omni eadem carerent
macula. 4. Reges item Aegyptij non
sibi ministrari sinebant, nisi ab nobilissi-
mis quibusque nationis suæ: Arcebantur
quiq; de plebe ; quiq; naturæ vitio nota-
biles apparebant.

Hinc æstimare est, quales Specioso præfi-
lijs hominum placeant: idq; in Eucharistia,
revna omnium diuinissima. Procul hinc
scelerum serui, informes animis, ac de-
generes.

II. Ita Mosis Deus, Exod. 3. Ne appro-
pies huc. Solue calceamenta de pedibus tuis: *Cauenda*
sordities
locus enim , in quo stas, terra sancta est. Ne
& tu appropies : Nam Deus est in rubo
Sacramenti ; ardet charitate ; sed & ze-
lo metuenda. Per illam amat: per hunc
vindicat.

CCCC 3 2.Iu-

Exempli.

*Euflam
in figura
aria.*

2. Iudix scandalizabantur quod illotis manibus Apostoli manducarent: Mat. 15.
Quid Angelis fieri; viso indignus communicante? 3. Noluit Abimelech à Davide; comicibus gustari panes Propositionis, nisi ab mulieribus mundi forent. 1. Reg. 21. Quæ in te requiretur mundities communicatu?

PER ORATIO.

Quare, recordemini, quocum paucorum populustonantem audierit, videbit fulgurantem Dominum, Exod. 16. 2. Quo cum honore Magi adorarint in p̄fepio! Matib. 2. 3. Qua alacritate Zachaeus eum in domum acceperit: Luc. 19. iussus festine descendere de arbore superbie, anaritiae &c.

CONCIO DECIMA.

De admirabili Missæ Sacrificio.

MIRABILE DECIMVM

Memoriam fecit Mirabilem suorum misericors &c., &c.

Ps. 110.

Deus, Exod. 12. educturus Israelitas è seruitute, pridie eductionis instituit Agni paschalis Sacrificium, cum Synagoga perduraturum. Ita pridie Redemtionis nostræ sanciuit iuge Missæ Sacrificium, cum Ecclesia perennaturum; dicens: Hoc facie in meam commemorationem. O pignus fidei, vita, & omnium!

Super quo nos

- I. *Quod in una Eucharistia sit & Sacramentum.*
- II. *Quod Sacrum Missæ Officium sit vere Sacrificium, docent Figura V.T.*
- III. *Docent idem rationes.*
- IV. *Ratio una oratoria, ex more Dei, ex*

paruis initii ad perfectionem ascendentis.

V. *Docetur idem ex Novo Testamento, Scripturis & rationibus.*

VI. *SS. Patrum consensus, & usus idem euincunt.*

PARS I.

Quod in una Eucharistia sit & Sacrificium, & Sacramentum.

I. **D**aniel cap. 8. ait. *Vidi arrietem cornibus Similia, ventilantem contra occidentem, & cōtra Bicornia Aquilinam, & contra Meridem: & omnes Agnus bestia non poterant resistere ei, neque liberari de manu eius. Ita, non aries, sed Agnus in Eucharistia est: Et is bicornis; quia iam ut Sacrificium, alias ut Sacramentum accipitur. Hisce ventilat hæreticos. Prædictum, Psal. 109. Conquassabit capitain terra multorum.*

2. *Illa est ad instar pythagoricae literæ bifurcatae; princeps in alphabeto Mysteriorum Christiano: hinc placans: illinc animam consanans.*

3. *Ezechiel, cap. 1. in babylonica vidit: Bifrons captiuitate Seraphinum, cui facies hominis, & facies leonis. Ita Seraphim hoc, est Sacramentum, in facie hominis; Sacrificium vero, in facie leonis. Illa delinit animas: hac terret hostes.*

4. *Oceanus in mare se Mediterraneū, & Arabicum seu Rubrum didit: Eucharistia in Sacramentum, & Sacrificium sanguine rubricatum. 5. Iordanis haud procul à Sodoma absorbetur terra; sed duos efficit lacus: Asphaltitem salsum ac sterilem: & lacum Tiberiadis dulcem ac pisculentum. Sic Eucharistia Sacramentum est gratiis plenum ac dulce: Sacrificium à pœnis Iesu acerbum.*

II. *Hæretici ad hanc distinctionem efferaunt. Utigris viso sanguine, aut colore puniceo, furit Missam namq; tragedia Caluarica purpurissat: Vnde ilius*

Ius isti nec ferunt nomen, nec memo-
riam Atnos demonstrabimus.

P A R S II.

*Quod Sacrum Missæ Officium sit vere Sacrifi-
cium, id docent Figure.*

Sacrificium sit triplex in Scriptura, ait
August. 10. ciu. c. 5. & 6. 1. Spiritale &
internum: Ut oratio, poenitentia, &c. Ps.
50. *Sacrificium Deo Spiritus contribulatus.* 2.
Externum ab interno profectum: Ut E-
leemosyna, ieiunium, &c. 3. Proprium,
scilicet *actus latræ*, offerens visibile donum cum
mutatione illius, ad Diuinitatem agnitionem, &
nostram subiecctionem.

I. Melchisedech, Gen. 14. obtulit pa-
nem, & vinum: at Christus est Sacerdos in
eternum secundum ordinem Melchisedech. Heb.
7. Ergo est autor Sacrificii, in quo offer-
tur panis & vinum. Alioquin figuram il-
lam sacrificandi non impleset. Quod
cogitatu est impium.

Ad hæc eam implesse in cruce, dici ne-
quit: Quia Sacrificium illud cruentum
fuit, sicut Aaronicum; non in pano & vi-
no: Estque semel factum; & non fit in æ-
ternū. At Melchisedechiani ordinis Sa-
crificium hodieq; fit, placando Numini.

Neg^t vltum huc apius est, ve effici-
cius. Quia Patri nil dilectius Filio. Nam
Ps. 39. *Cruentum Sacrificium, & oblationē*
legalem noluisti Ps. 49. *Nunquid enim man-
ducabo carnēstaurorum?*

II. Agnus paschalis, ex omnium Pa-
trum consensu, sacrificium fuit; & figura
utriusque Sacrificii in cruce, & in Ara.
Nam Dominus, simul ac cum Apostolis
Agnus comedit, Eucharistiam instituit,
& se se in cruento Patri oblatum sacri-
ficiavit. Huc Nota: Quatuor in Agni man-
ducione reperiuntur; quæ soli Eucharistiae,
non alterius queunt adaptari. Primo. Agnus
immolabatur, ut manducaretur. Secundo.
Id priuatum à patrefamilias fiebat inter

recutitos, & purificatos. Tertio. Fiebat lu-
na decima quarta sub vesperam. Quarto.
Agni immolatio repeatabatur quotannis:
quia non erat ipsa liberatio ex Aegypto;
sed huius commemorationis. Ita Dominus in
Eucharistia fuit oblatus, ut manduca-
retur; & hoc non in cruce. 2. Ibique in
Cœna priuatim; hic in cruce, publice. 3. I-
biluna 14. vesperi: in cruce luna 15. sub
meridiem. 4. In cruce semel tantum: at
hic reperitur Sacrificium, ad commemo-
rationem liberationis nostræ.

III. Sacrificium Pacificum, Leu. 3. & 7.
Num. 15. figura fuit Missæ. Quia quatuor
illius proprietates possunt Missæ soli ac-
commmodari, non Cruci. 1. *Todad* diceba-
tur, id est, offerebatur vel ad gratia-
rum actionem: vel ad feedus incundum
cum Deo. 2. Dicebatur in partes, quæ ad
4. orbis plagas eleuatae offerebantur. 3.
Manducabatur ab solis Sacerdotibus. 4.
Panis & vinum offerebantur. At
talia in Missa. Ergo hæc Veritas: illa
figura.

IV. Sacrificium Missæ est repræsentatio
cruenti in cruce. *Nā Hoc facite in meam*
commemorationem. Sicut, Iud. 12. quotan-
nis Hebræe renouabant planctum filiæ
Iephthes Dicis immolare.

V. Ad Heli Sacerdotio priuandum
propheta missus ait de alio, 1. Reg. 2. Su-
scitabo mibi Sacerdotem fidem, qui iuxta cor
meum, & animam meam faciet: & edificabo
in Domum fidem: & ambulabit coram Chri-
sto meo cunctis diebus: & offeret tortum Panis.
Atqui hoc de Pacifico Iudeorum Sacri-
ficio accipinor potest. Nam id diu ante
suerat institutum. Nec de Aaronico: nam
hoc abrogatum iam est: nec durat cunctis
diebus: Nec de Panibus propositionis; qui
annis 400. præcesserant instituti. Ergo de
Sacrificio Missæ accipiendo est. Nec
enim datur aliud.

VI. Propter biorum 9. Sapientia edifica-
bit

uit sibi domum, miscuit vinum: posuit mesam:
exedit columnas 7. & cætera, & iuitat: Ve-
nите, comedite Panem meum, & bibite Vinum,
quod miscui vobis.

Vbi S. Cyprianus Sacrificium Missæ
intelligit, institutum à Sapientia Patris, in
ædificata ab se Ecclesia, Sacramentis se-
ptem instructa.

VII. Malachiæ 1. *Magnum Nomen IESV*
erit in gentibus: & in omni loco offeretur Sa-
crificium, & Oblatio munda Nomini meo. At-
qui hoc soli Sacrificio Missæ conuenit.
Ergo.

P A R S III.

Docent idem Rationes.

I. **R**atio. Christus venit adimplere legem
Romnesq; figuræ consummare. Quia
Psalm. 144. Fidelis Dominus in omnibus ver-
bis suis. Et 50. Vi in sacrificiis in sermonibus tuis.
Et Ipse Matth. 25. Iota vnum, aut apex non
preteribit. At qui in Cruce tantum crue-
torum adimplevit figuræ Sacrificio-
rum: Ergo debuit & incruentorum ex-
plere figuræ. At hoc sit per Sacrificium
Missæ. Ergo.

II. In omni Lege Sacrificia esse voluit
Deus, quæ vnicum illud Crucis repræ-
sentarent futurum: Ergo credi par est, &
in lege gratia aliquid ipsum voluisse pa-
trar, ad Illius Tati commemorationem.
At præter hoc Aræ nullum est aliud. Er-
go Ipsum est, esseque debet.

III. Causæ ob quas in Veteri lege Sa-
crificia erant, eadem & grauiores adhuc
pertant in Ecclesia. Sacrificabant enim
ad Deum supremo cultus genere hono-
randum: Ad religionem propalam profi-
tendam: Ad Crucis Sacrificium repræ-
sentandum. At hæ causæ in Ecclesia sunt
prægnantiores. Ergo.

Epilogiœ. Cum igitur omnia in orbe deseruant
Deo Cōditoris suo: vnde & pretium quæ-
que suum, veritatemq; sortita sunt: Cum

omnia, quæ vsquā rite instituta vsquam
& usurpata fuerunt sacrificia; ad hoc v-
num Nouæ Legis, vt complementum
suum ac coronidem, respectarunt. Hoc
quoque diuinus esse cunctis oportuit:
propriumque populo, quia Deo singula-
riter electus esset, atque dilectus.

Quod si etiam Deus idem solennem
ad cultum Sui istas sibi voluit placere fi-
guras: Si has quoque populus, qui sede-
bat in tenebris, honoris sibi, & quantulæ-
cunque, saluti esse ducebat: quantum
placere sibi Deum ipsi in hoc iugi dilecti
Filij sui Sacrificio, & ad idem ac quiesce-
re, credi par est? Quo & nobis Ipsum am-
pliori esse honori, certissimæque saluti
confidamus, planeque credamus; ac eti-
am sciamus oportet.

P A R S IV.

Ratio peculiaris oratoria, ex more Dei, à par-
uis initus ad perfectionem a-
scendentis.

Solemne est Deo, (qui adhuc operatur) à Consuetu-
do rerum sim progradientem in summis, ac maxi-
mis quibusque consistere. I. Ita rerum in
orbe condédo, auspicatus à lumine crea-
tionem, duxit eam ad elementa; hinc per
plantas, ad animantia; demum in homi-
ne constituit, viua sui imagine, velut terre-
stri quodam Deo.

2. Atque ut hunc cultus sui disciplina 2. Spiritu
imbuendum rite formaret; naturam illi umseu-
magistrum indit, qua ad patrandum Ipsi galium.
Sacrificiis condociheret. Tum deinde
altius prouectum, lege data, ad Sacra
perfectiora instituit. Demum ipse de-
scendit, ad absolutissimum istud Sacrifi-
cium Corporis ac Sanguinis suoofferendu-
m Patri: ad quod Dei filius, summus
& ipse Sacerdos, exemplo præiuit: & E-
dicto, *Hoc Facite, æternum sanciuit rite li-*
tandum.

Cuius

Cuius apparente simul in Ecclesia maiestate plane diuina; cætera Synagogæ Sacrificia vniuersa, velut fidera ad panomphæi solis exordium disparuerunt. Nimirum quicquid hic inerat luminis, id omne & ab illo acceperant, nec dum in orbem illato: & in idem refundebant simulacra Ecclesiam à Seruatore Iesu fucrat introductum.

Quare, velut ad æris campani grandioris fusionem æra minutiora conseruntur cætera simul & colliquefacta in uno absorbentur: Ita antegressa Sacrificia omnia, ad unum hoc conuerta, esse desierunt absorpta.

Eorum faciem referebant ac conditionem varia illa ex ora tunicali, limbo ue Sacerdotis Summi dependentia tintinnabula Exod. 28. Venit summorum Summus Pontifex Pontificum Christus, solaque præsentia hos abrogauit omnes & sustulit è medio. Vnum quoque vocis idem misit sonum hunc: *Hoc Facite: quo simul tintinnitus ac tintinnabula illa obruit vniuersa. Vt eorum vel vestigium super. sit non aliud; quam quod fuisse sciamus.* Adeo in omnem terram exiuit sonus ille sonus Ps. 13.

Quo in æternævitæ parando nobis Instrumento, viam modumque tenere voluit Deus: quem in mortalis vitæ nobis conferendæ eidem placuit obseruare natum. Teste enim Aristotele, primo vivimus vitaplanta: postea vita animalis: deinde vita hominis. Atque ut anima ita Eucharistia pretium est & decus cæterorum, quæ minora antegrediebantur.

Eundem tenuit modum ac ordinem in nuptiis Cananæensibus Dominus. Ioann. 2. Aderat: viniprimum appositi pretiolum non ignorabat; nec & huius defectum mox consecuturum. Silet tamen, finit que vilius exauriri prius. Dein ex aqua vinum melius, adeoq; optimum;

iubetque propinari: Ita in omnib. ab imperfectioribus gradum molitur, ac viam præstat ad usque perfectiora.

Ista tamen rerum maximarum initia parua, horumque progressus, semper huiusmodi fuisse comperiuntur; ut per magnam prætulerint future perfectionis similitudinem. Id quod singulorū deductione seipso liquet. Cū itaq; ex Vet. Instrumenti figuris futuri Missæ Sacrificij & veritatem, & necessitatem, & diuinitatem ostenderim, iam Noui Testamenti nonnulla testimoniorum adduca-mus.

P A R S V.

*Docetur idem ex Nouo Testamento Scri-
pturis, & Rationi-
bus.*

I. **A**C primo Lu. 22. Hoc est corpus meū, quod pro vobis datur, & frangitur. Ita Græc 1. Corint. 11. καὶ ἡμεῖς. Similiter accepto calice ait. Hic est Calix Noui Testamenti in Sang. meo, qui pro vobis fundetur in remi. pecu. Hinc ita ratiocinor: Dans Eucharistiam ait, suum Corpus tradi, & Sanguinem fundi. At is cui dabatur, alius esse non poterat, quā Deus Pater: Ergo suum Iliconsecreauit Corpus. Qui enim cū ceremoniis gratiarū Actionis, Fractionis, Benedictionis, &c. Deo aliquid pro aliis dat; is idem Deo consecrat & immolat: Sed Dominus suum Corpus & Sanguinem ita Patri pro nobis in Cœna dedit: Ergo in cœna consecrauit.

Esto: S. Patrum aliqui futurum pro præsentisurpent, legantque: tradetur, fundetur: Nil hoc officit cause. Nam id spectat ad futuram in cruce per cruentum Sacrificium traditionem, semel faciendam, non iterandam.

Secundo: *Hoc facite in meam commemo-
rationem.* Fieri præcipit, quod instituerat,

D d d 86

^{ac} fecerat : Atqui ipse consecratur, hoc est, Sacrificatur: simul cæteros communicatur, id est, & Sacrificium, & Sacramentum administratur: ergo, &c.

Tertio Ioan. 4. Mulier, credemib[us]: venit hora, in qua nec in monte iusto, Garizim; nec in Ierusalem adorabit[ur]. &c. Venit hora, in qua veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu, & veritate per omnem orbem. Atqui Adorare hic significat Sacrificare. 1. Liquet ex famosa illa per id tempus controversia Iudæos inter & Samaritanos: Vbi nam est adorandum? id est, vbi Dei cultus summus sacrificijs exhibendus? De ea Iosephus Antiquit. l. 11. c. 8. Pertinebat Samaritani, in monte sacrificandum; vbi Gen. 22. Iacob immolasset: vbi Deut. 33. benedictiones erant promissæ legem obseruaturis. At Iudæi contra Ierosolymas Deum ad Sacrificia delegisse. Nam pruina cuiusque adoratio non erat alligata loco, ut illa Sacrificialis.

2. Adhæc Gen. 12. Manete hic in pede montis; veniemus statim atque adorauerimus, id est, Sacrificauerimus, Ioan. 21. Venerunt Ierosolymam ad adorandum. Id est, ad Sacrificandum.

II. Ratio prima. Ab exordio Ecclesiæ fuerant altaria. Heb. 13. Habemus altare, de quo edere potestatem non habent, quia tabernaculo deferuntur. Græce est θυσιατήρες. Et S. Patres, Dionysius, Tertius, &c. altarium meminerunt. Sed altaria sunt pro Sacrificijs, ac Sacerdotibus. Nam sunt ea relata, quæ se mutuo ponunt ac tollunt. Calvinus l. 4. Inquit, audet impudenter sic scribere contra Apostolum: Dedit nobis Mensas ad manducandum; non altaria ad sacrificandum.

Secunda ratio. Sacerdotium est Ordo virorum, Deo ad Sacrificandum consecratorum. Estq[ue] perpetuum Sacerdotium in Ecclesia: ergo & Sacrificium, Antecedens liquet ex Isa. 66. Assumam ex eis Sacer-

dotes & Leuitas. Quales? sicut Tu es Sacerdos in eternum secundum ordinem Melchisedech. Ps. 109. At Iudæorum Sacerdotium non erat futurum æternum. Ergo aliud, nempe Christianum. Ergo in hoc, et si Christus summus sit Sacerdos; esse tamen debet Ordo virorum ad hoc Deo consecratorum, ut sacrificent.

Tertia ratio. Nulla fuit vniq[ue] genitrix, aut religio sine Sacrificio, id est, supremo adorationis cultu ac ritu; vel inde usque ab orbe condito, in lege naturæ, Abel, Noe, Abraham, &c. Ergo & in Religione Christiana esse Sacrificium debet. Cur non debeat, ratio sufficiens dari nequit.

PARS VI.

SS. Patrum consensus, & vsus idem concidunt.

Quid: quod hoc vnanimis omnium SS. Patrum consensus incumbat, qui & ipsi Sacerdotes magni Missas celebrarunt? Mirificis iij titulis, Aræ sacrificium extollunt. Chrysostom. 6. ad pop. Ant. vocat terrible, & plenum horroris. Euseb. l. 1. Epist. 3. Sacrificium plenum. Cypr. Plenum, & Verum. Augustinus: Suprenum & verisimum. Dion. Areop. Mysterium celeste, Oblationem sanctissimi Sacrificij, augustum, & sacratissimum mysterium, &c.

1. Atque id, qui instituit, Ipse & celebrauit primus Iesus. 2. Deinde Apostoli confessim ipso Pentecostes die, post acceptum Spiritum Sanctum, testis Hesychio in cap. 9. Leu. Et Act. 2. Erant perseverantes in doctrina, & communicatione, & fratione panis, & orationibus, i.e. in celebratione Missæ. Act. 13. Omnes sacrificarunt Apostoli, quando Paulum & Barnabam elegerunt Apostolos, λειπούσους δια την sacrificantibus ipsis.

3. Dein Petri Successores Pontifices Romani omnes sacrificarunt: & vox Mis

Missa in eorum scriptis usurpatur. Extant & conscriptæ nonnullorum Missæ. Theophilorus Papa instituit sub annum 277. in Nativitate Christi tres missas patrari à quoquo Sacerdote. Sylvester, sub annū 343. vetuit ne in loco non consecrato celebraretur.

Concilia quoque Missæ meminerunt. Ut Carthaginense c. 2. Reconciliare quenquam in publica Missa Presbytero non licet.

Quare Missa est verum Sacrificium; mortis Dominicæ repræsentatio & com-memoratio; thesaurus meritorum Chri-sti; Euis victoriarum tropæum: omnis diuini cultus apex & cōpendium; Chri-stiana religionis fulcrum. Ibi Iesus pro nobis orat: Pater dimitte eis: quia nesciunt, quid faciunt.

CONCIO VNDECIMA.

De eodem missæ Sacrificio.

MIRABILE MIRABILIVM.

Tu es Sacerdos in aeternum secundum Ordinem Melchisedech.

Psal. 109.

Abrahæ, Gen. 14. deuictis Regib. quinque domum reuertenti, Melchise-dech, Rex & Sacerdos Altissimi in lege naturæ, panem & vinum, in gratiarum actionem de obtenta victoria, offerens Deo; obuiam processit. Ita Dominus IESVS, postquam fecit, ut dixit: Con-sidite ego vici mundum. Ioann. 16. Panem & vinum consecrauit in Corpus ac Sangui-nem suum, Deoque Patri obtulit Sa-crificium. At postquam etiam in cruce Víctor partes aduersas profligasset om-nes: certatim Sacerdotes Sacerdotis ipsius in aeternum obtulerunt, offerunt, offerentque in aeternum secundum Ordinem Melchisedech.

Nos breuiter de eodem

- I. Fuisse semper, esseque oportere Sacrifi-cium.
- II. De Substantia Missæ.
- III. De perennatione Missæ cum Ecclesia.
- IV. De blasphemantibus Missam; & eam celebrantibus.

P A R S I.

Fuisse semper, esseque oportere Sa-crificium.

NVlla gens extitit tam barbara vni-
quam; quæ, cum Deum aliquem *Nature*.
colendum esse putarit; quin eidem con-tinuo Sacrificium decerneret: Sacrificio autem Sacerdotium assignaret. Idque adeo naturæ inditum est ipsi, atque im-pressum. 1. Gen. 4. Abel obtulit de primo-geniti gregis sui. Ecce in prima naturæ ge-neratione. 2. In secunda, Gen. 8. Aedifica-uit Noe altare Domino, & tollens de cunctis pecoribus, & volucribus mundis, obtulit holocausta super altare. 3. In tertia, Abraham adeo frequens Deum colebat Sacrificiis solennibus, ut demum, iubente Deo, nec filio parcendum crederet immolan-do. Gen. 22. 4. Quis Iobo in propitiato-riis Sacrificijs exitit religiosior? Job. 2.
5. Legis Mosaica tempora fileo; quibus ex continuo plurimorum Sacrificiorum Moysæ sumo umbræ, quam diei, plus fuit. 6. Eliæ Sacrificio quid vel admirabilius, vel terribilius? 3. Reg. 18. Ignis cœlo ruit; ex-urita quas, victimas, aræque saxa: Baali-tas exanimat, dein occisos. 7. Samuel, David Salomon: aliquæ sexcenti quan-tas hecatombas immolarunt? Nihil in vilo ævo aut frequentius, aut solennius, aut Sanctius fuit habitum; quam ipsum hoc Sacrificare.

II. At vero postquam Rex Regum, &c. Ergo & Sacerdos Sacerdotum Christus Iesus se in Chri-ti Patri ipsum obtulit: continuo orbetoto stiana. nil eodem fuit Sacrificio vel diuinus,

D d d 2 vel

vel celebrius. 1. Obtulerit filiam Iepheth ex voto; *Iul. 11.* 2. Filium Abraham ex obedientia; *Gen. 22.* 3. Pythagoras ob vnam in Mathefi repertam figuram, hecatombas: Nil ista, vel que uis alia, ad hodiernum, ac aeternum Christi sacrificium ac Sacerdotium secundum ordinem Melchisedech.

PARS II.

De substantia Missæ.

Missa est vox non græca.

Nec hebraica.

Sed latina.

Est sacrificium, & Sacramentum.

I. **M**issa vox græca non est. Ideo in N. T. repetitur non est; quod græce conscriptum est. Eius loco tamen Græci videntur voce λατινiz, quasi dicatur: publicum ministerium.

2. Nec est Hebraica: Nam Syri & Maronites, hodieque missas celebrantes, eadem voce uterentur: & Ecclesia ipsam usurparet, sicut illas: *Amen, Alleluia, Sabaoth, O sancta Pascha.* Nec Patres hebraice callentes optime, ut Orig. Tertull. Iust. Epih. Hier. eam frequentarunt.

II. Est ergo vox latina: sic dicta, à populo dimisso; post Rem diuinam peractam. Significatq; totam Cœnæ actionem cum omnibus ceremoniis.

—Est a vere Sacrificium, quoad Deum, cui offertur: simul est & Sacramentum; quoad homines, quos nutrit. 1. Ita & Agnus Paschalis, *Exod.* 2. prius immolabatur: dein sumebatur communiter. 2. Ut igitur orbistotus Arcticus, & Antarcticus polo sustentatur: alteroque remoto machina omnis dissolueretur: ita Religio, istorum altero sublato.

3. Est Eucharistia, vt mirabilis Seraphin, cuius facies leonis, & facies hominis. *Ezech. 1.* Plusquam Seraphica est duobus suis respectibus illa.

4. Produnt Scriptores, in Alpibus herbam progignibiram: si quæ fera alterum abeat solum, eam emori: si vtrumque depascat ramusculum, laedi nihil:

Ita in montibus Ecclesiæ Eucharistiæ membris est vna: Sic umferis hæreticis solum esse Sacramentum affirmes; peccas hæreticus. Qui & Sacrificium & Sacramentum esse credit, accolit; vita viuet.

III. Missæ autem substantia consistit in Consecratione, Oblatione, & Sumptione: *Eius substantia in.* Cætera omnia meræ sunt cæmeronia, mutabiles ad excitandam pietatem, ac commorationem Dominicæ Passionis. Proinde hæ mutari possunt ab Ecclesia: illa tria nequaquam. Est autem Sacrificium in cruentum, cruenti in Cruce representativum. Rom. 6. *Iam enim amplius Christus non moritur: mors illi ultra non dominabitur.*

Deinde Ipse IESVS est, qui sacrificat; minister vero solum instrumentum. *Sacrificium Iesu est.* Sicut Ipse est, qui baptizat: ait Augustinus. Vnus enim tantum est Summus Pontifex IESVS Hebr. 9. *At sic nos existimet homo, ut ministros Christi.* 1. Cor. 4.

Atque inde Missa, ab nequissimo Sa- *Missa vero* cerdote peracta, tanti est; quanti si San- lor. Etus Petrus eam celebasset: quoad opus operatum. Quid pretium dabat hircis pro peccato oblatis? *Dei existatio.* *Lxx.* 16. Duo hirci inebabantur educi: Alter sa- crificabatur cæsus: alter liber dimitte- batur in desertum. Ita Christus Sacrifi- cium primum fuit cruentum: At in ar- liberum à cruentatione. *Id est tanti, quanti est pretij IESVS.* Atqui hoc pretium est reale; non solius estimationis, aut impu- tationis diuinæ.

PARS III.

De perennatione Missæ cum Ecclesia.

I. **D**iles: Sufficiebat Sacrificium Cri- *Sacrificium* *Cruce ob-* *fici ad me* *rendum ut* *Sacrificium* *quod*
cis; ut cuius infinita sūt merita. At, inquam, frustra est thesaurus, cuius non est usus. Itaque parata in cruce merita; restant ea merentibus applicanda. Id

are requi-
gunt ad
merita ap-
plaudenda.
quod sit per usum Sacramentorum; que
hoc fine instituit Dominus: in quibus
princeps Eucharistia. 2. Neque vita fun-
ctis vello queunt illa Sacramento appli-
cari: possunt autem Sacrificio. 3. Adhac
oportuit esse in lege nova Sacrificium;
sicut in Mosaica, & naturali fuerat. At ea
pro viuis, proque defunctis offerebatur.
Ergo.

^{Sacrificii} Sacerdo-
blasphemare ve-
ntur. Ut tigres, & ele-
phantis sanguine viso: sicut hoc auditio
debet ater-
Sacrificio efferasunt. Sed filius est Sa-
cerdos in aeterni. secundum ordinem Melchise-
dei, necesse est & Sacerdotium aeterno-
num existere: itemque & Sacrificium.
Si igitur aeternus ille Sacerdos ante suam
Incarnationem curauit, ut in omni lege,
ac gente Sacrificium esset: quod homi-
nes illi administrarent; non magis idem
in lege gratiae dederunt, quam suammer-
aeternitatem.

^{Die figura-}
^{dant.} II. Cui stabiliendo, à Figuris sic ratio-
cinor. Necesse est Scripturas & Figuras
Vet. Testamenti in Nono adimpleri; &
sic, ut figuris figuratum respondeat. Sed
illæ prænotant iuge Sacrificium. Quia &
ipse ipso actu iugiter durauerunt ad usq;
tempus figurati. Ergo necesse est & hoc
durare similiter re ipsa actuale.

^{Si Proph-}
^{etia.} 2. Ex Prophetis ita: 1. Regum 1. Prædi-
stum est Heli, desitum ludaicum Sa-
cerdotium: aliudque successurum quod
cunctis diebus perduraret cum f' o Sacer-
dote. 2. Ita Malachias 1. A solis ortu usque
ad occasum in omnibus gentibus. & in omni lo-
co sacrificatur, & offeritur Nomini meo Obla-
tio Munda. Quod de Sacrificio Crucis ne-
quit accipi: nec de Iudaico: quia hoc non
ingentibus. 3. Daniel quoque cap. 8. docet,
iuge Sacrificium ab Antichristo fore tol-
lendum: at nullum restat tollendum e
medio, nisi hoc Missæ. Ergo de eo usq;
perennabit.

PARS IV.

De blasphemantibus Missam, & eam
celebrantibus.

I. **H**anc Melanchton appellat incanta. ^{Heretica}
tionem: Caluinus Magiam: Bren-
tius diaboli commentum: Lutherus con-
tra hoc scripsit anno 1520. Captiuitatem
Babyloniam: anno 1521. librum de ab-
roganda Missa priuata: anno 1522. contra
Regem Anglie: anno 1523. contra Ca-
nonem: anno 1528. scribit, nil perinde se
pœnitere, quam quod vigintiquinq; an-
nis Missas celebrarit: anno 1534. satetur
sibi videnti vigilantiq; cacodemone m
inuictis argumentis Missam dissuasisse;
ac, ut abrogarer, persuasisse. Quid eius
asseclæ?

Blaterant, à mille iam, & amplius, an-
nis institutam ab Gregorio esse Missam, defecit in
errasseque Ecclesiam, ad idolatriam ^{Ecclesia nō}
^{Missa ad i-}
^{dololatriā.}

At 1. Ergo Sponsam Christus amissi-
set. 2. Et falsum istud: Matth. 16. Porta in-
feri non præualebunt aduersus eam. 3. Menti-
tus Virginis Gabriel fuisse; Lucæ 2. Et re-
gni eius non erit finis. 4. Pseudopropheta fo-
ret Paulus: Quod Dominus nec fallere,
nec falli possit; Quodq; fundamentum,
& columna veritatis sit Ecclesia. Oimpias
blasphemias: 5. Itan' tot, tantosq; tot sæ-
culorum viros, qui & caudierunt, & patra-
runt Missas; idolatriæ, ut sacrilegos, in-
simulari? Id abominationem appellare;
quod totius est Religionis sanctimonia
ac firmamentum?

II. Quam Sacram actionem Mysterij ^{Missæ inisti}
institutum primus, ac perpetrauit CHRI^{tus}, &
STVS, pridie, quam pateretur, Luc. 22. ^{continua-}
Iusitque Hoc facite. 2. Eam & frequen-
titur Ap^{osto}los ^{et ergo ut tollatur}: Act.
13. 3. Item Apostolici. S. Ignatius Epist.
ad Trallien. affirmat S. Petri fuisse Dia-
conos Missæ ministros Clementem, &

Dddd 3 Ana-

Anacletum: Pauli Linum, & Timotheū; Iacobi Sanct. Stephanum Protomartyrem. 4. Extat Liturgia S. Iacob. 5. S. Andreas, cum à Proconsule ad Sacrificia mutantaretur, respondit: Ego quotidie Sacrificio Agnum immaculatum. 6. Quid Patres memorem Hieron. Augustinus, Ambrosius, &c. Missas opere, voce, ac stylo celebrarunt. In quos inde, quicquid vel Sanctitatis, aut facultatis inquam habuerunt, promanauit.

*Basti cul-
tores Missa
pit.*

III. Ut illi quoque mihi esse beati videantur appellandi, qui ea Missis interfundunt cum religione; ut sibi Passionem Christi ob oculos obuersari credant. Id quod vel ipse Sacerdotis habitus facer apprimere representat. Quo etiam orationis zelus haud mediocriter extimulatur; ut ea per omnes quasi declinationis ducta casus exerceatur ad compreendendum pro se ipso; pro Genitoribus; pro Datis, ac benefactoribus; pro Accusatoribus inimicis; pro Vocatis, Vocandis; ad Ecclesiam infidelibus; pro Afferentibus iniuriam, & Auferentibus vi, dolore malo quæcunque ad tuum dominium attinebant.

APPENDICVL A

DE VNA, ET
VTRAQVE SPECIE
EVCHARISTICA.

FAS MIHI TRIA FARI, AC
prefari,
Studiose Lector.

I. CAEteria de Eucharistia ex Bessanis Conceptibus reddidi pleraque: ed parum is de Communione sub Vna specie, vel vtraque.

II. Istāq. ille diligēt, vt in Gallia: vbi eauerium in usi Calvino lili multorum flagrati in anima. Atq. utinam non etiam, (be uniuersum quantum) nostra in Germania.

III. Quia autem per celebre nomen Besset hoc meum ex ipso Opusculum per manus distrahet plurimas: & pleriq. in locis de Communione sub Vtraq. Specie docendi non parua occurrit necessitas: erit, ni fallar, subiecta appendicula non minor utilitas. Et tanto gravior, quo plura pauca mea lucide exhibet compendios abeunt. Ergo pedem nunc pedi.

PRIMORDIVM INFOELICIS
Controuerſie.

I. SVb annum Domini M. CCCC.XII. AEneas Sylvio teste in historia Bohemoru, extitit Pragae Petrus quidam Dresdenis, qui ex illo Ioan. 6. Nisi manducauerit Carnem filii hominis, & biberit eius Sanguinem, non habebitis vitam in vobis: miratur, contra preceptum hoc Vsum obtainere Ecclesiæ, populum sub vna duntaxat specie communicantis. Itaque Jacobellum, Pragae Concionatorem inducit, vt idem cum ipso sentiret, ac pro concione populum informaret. Fit: populorum placuit. Et ex hoc ouo prodit in Boemiam innovata hæresis Hussitica.

Successit Lutherus, in que peius indies profecit. 1. Negabat, se consuluisse unquam, per uulgari vtramque, nisi ex Concili decreto. 2. In Assert. art. 2. ait: Consultum mihi videtur nunc, vt non modo Concilium: sed per quaque diacestum quilibet Episcopus etiam in uoto Papa. Christum secutus in Euangelio, rursus vtramque speciem laics daret. 3. In Formula Missæ. Si quod Concilium statueret, & permitteret vtramque speciem; nos ne quaquam vtraque vii vellemus: sed in despectum Concilii, eiusque statuti, aut una, aut neutra. & minime vtraque vii vellemus: Maledicti vniuersos, qui ex potestate, aut statuto Concilii vtraque vt. rentur.

Quo ad Communicantes similiter impietas impii ascendit semper. Nam 1. docuit, necesse non esse, laicos vtramque porrigi. 2. In Capt. Bab. c. i. Cogi posse Sacer-

Sacerdotes ad utramque laicis præbendam poscentibus utramque. His tamen liberum esse, vnam, utramque, vel neutram sumere. 3. In Assert. art. 3. ait: Qui utramque nequierint impetrare, si omittant desiderare; impios hoc ipso Christum abnegare. 4. Demum vnam speciem penitus condemnat.

Nos in rem præsentem breuiter

- I. Totum esse Christum sub una specie separatum.
- II. De Eucharistia Institutione & Precepto.
- III. De Vsu unius Speciei in Emmaus.
- IV. De Vsu eiusdem Apostolico.
- V. De Vsu & Praxi Ecclesie.
- VI. De Fructu Eucharistico quid Lutherani, & Calvinianii.
- VII. Obiectiones hereticae de Precepto Institutionis.
- VIII. De digna ad Eucharistiam accessione: an, & quae necessaria?

P A R S I.

Totum esse Christum sub utraque specie separatum.

Totus sub utraque Christus adest species in Eucharistia. Neque id tam vi verbi significatiui istius: *Hoc est Corpus meum*: quam Effectui Eiusdem: ut ad effectuum Corporis, sequitur Concomitantia Sanguinis, & Anima; (ob Naturalem eorum unionem:) & Diuinitatis: ob unionem hypostaticam. Vis etiam Verbi significativa, est item optime representativa mortis Dominicæ. Quippe sicut in hoc Corpus ab Sanguine & Anima separatum fuit; ita verborum quoque significatus idei intellectui representata.

Fundamentum asserti primum est. 1. Ioa. 4. *Omnis spiritus, qui soluit Iesum, ex Deo non est: & hic est Antichristus.* Atqui soluunt Iesum, qui Concomitantiam Partium

negant: ut irrisores eius Caluinistæ, qui & totius abnegant Præsentiam: Utq; Lutherani, id est, *Sacramentarii*: qui tamen Præsentiam admittunt: sed diuisam, ut sit Corpus exanime, exangue: Calix solum sanguis, cæterum sit excorpor, & inanimis. 2. *Vbiquitarii* concedunt Concomitantiam: & tamē postulant utramque speciem, veluti præceptam. 3. *Molles*: Ut Phil. Mel. in Aug. Conf. Apolog. art. 10. dissimulant hanc quæstionem: postulant utramque speciem. Ergo hi sunt Antichristi.

Concomitantiam vero in simili percipe. Ut in pomo inest color, odor, sapor, quantitas, substantia: Sic cum Corpore Christi est Sanguis, Anima, Diuinitas. Nec tamen oculi pomum cernunt totum; sed colorem solum. Quia vero color cum cæteris realiter coniunctus est; totum videri pomum censetur: idq; per naturalem concomitantiam. Ita & in Corpo re Dominico.

Alterum Fund. Io. 6. *Qui manducat me, vivet propter me.* At manducatur inspecie Panis: ergo in hac totus adest. Nam Ego ait, *süm Panis viuus, qui de cælo descendit.* Et Hic est Panis, qui de cælo descendit.

Tertium Fund. Matth. 26. *Hoc est Corpus meum;* Et viuum. Quia Rom. 6. *Christus resurgens ex mortuis, iam non moritur: mors illi ultra non dominabitur.* Et indiuisum. Quia Ioan. 1. *Verbum Caro factum est,* id est. Humanitati est hypostaticè unita Diuinitas inseparabiliter: Sic vt, ubi est Corpus Christi, sit ibidem & subsistentia eius: at aliam non habet, nisi diuinam: hæc autē est idem re cum diuina Essentia: Atqui diuina Essentia & Subsistentia separari non possunt: ergo nec à Corpore Christi. Necq; Corpus potest amplius separari ab anima & Sanguine: quia hæc mors est ipsa. Ergo ubi Corpus Christi; ibi totus est Christus.

Quar-

Quartum Fund. Huc vnamis SS. Patrum omnium incumbit consensus: sensusq; Ecclesiaz omnium retro sacerdotum.

Accedunt miracula, hostiarum saepius sanguine manantia.

Ethæretorum argumenta sunt ventosa, vana, meraq; crepitacula. Bell. t. 3. l. 4. c. 21.

Eucharistia bifariam attendi potest, 1. Ut Sacrificium. 2. Ut Sacramentum. 1. Sic ut Sacrificium: iam invia specie non habetur perfecte Sacrificii ratio: sed utraque necessaria est. 1. Quia id est imitatio Sacrificii in Cruce peracti: proin debet Corpus mortuum, & Sanguinem effusum representare. 2. Debet esse in Sacrificio re ipsa, quod fuit in typo Melchizedechano, panis scil. & vinum, Gen. 14. Cum Christus sit Sacerdos secundum Ord. Melch. Ps. 109. 3. Sacrificium ordinatur ad remissionem peccatorum: Sed sine hac non fit remissio, Heb. 9. 4. Ideo Ecclesia nunquam est passa sacrificari sub invia. Durum itaque specierum necessitas pertinet ad Sacrificium, non ad Sacramentum.

2. Si Eucharistia consideretur ut Sacramentum: tam sub una totus, quam sub utraque Christus ad est specie: vi concomitantiae dictæ. 1. Quia in una specie est perfecta & tota ratio Sacramenti, significans Resectionem internam animæ: & unitatem fidelium inter se, & cum Christo. 2. Quælibet species propriam habet & formam, & materiam. Nec una species dependet ab aliâ, ut sit Sacramentum. 3. Figuræ V.T. quæ Eucharistiam spectabant ut Sacramentum, in sola specie manducabili consistebant; Ut Lignum Vitæ in paradyso, Panis propositionis, Agnus, Manna, Cuius dum IESVS, Ioan. 6. meminit, de potu filiet. At qui figuratum responderet figuræ debet: Ioann. 19. ut impleretur

Scriptura: Satis in præsens ista ad propositum quæ desiderabuntur reliqua, Partes dabunt securæ. Vnum pro symbolo addo simile: sed rem quod declarat apte.

Sit tibilegatum; quod idem duplice codicillo scriperit testator. Datur alter tibi codicillorum solus: quid desideras amplius? Rem tenes: Testamentum habes; altero quo indiges? Accipias tamen; at nihil plus hereditatis capies. Negetur alter: de re nec hilum perdes.

4. Sicut, Exod. 16. nec, qui plus (mannæ) collegerat, habuit amplius nisi, qui minus paruerat, reperit minus: sed singuli iuxta id, quod caere poterant, congregauerunt. Quo beatiores Catholici; infeliores aduersarii. Nam quo illi cunque modo communient, totum percipiunt; hi Lutherani diuisum seu mortuum; hoc est, nullum; vi bras captant Calviniani.

---- Utrique polo debentur eidem.

P A R S II.

De Eucharistia Institutione, & Praecepto.

Fontes errorum, ac querelarum partis aduersæ, quas circa Usum Eucharistiaz sub una, seu utraque Specie mouet, duos comperio. Alter est opinantium, quod idem sit Sacramenti Institutio, & Praeceptum. Alter, quod Specierum alterius ab altera divisione facta, ipsius Christi fiat diuisio dimidiati.

Quod primum attinet; Est in ipso ligno impingere; sic ratiocinari. Quidquid Dominus Institutus, & quo modo; id ipsum quoque præcepit. Sed Eucharistiæ institutus sub Utrique: Ergo & Præcepit. Propositio bimembris est, de Re, & Modorei: & utrinque falsa. Vera assumptio. Conclusio falsa.

1. Quod ad Rem. Non id omne præceptum est, quod institutum à Domino.

Aliud

Non quod
à Deo inscri-

In qua
Institu-
tio su-
bita
italia

Aliud enim est Institutio per se sola : a-
liud Præcepum. Illa rei duntaxat, quæ
non fuit initium introducit, formamque
constituit : hoc eiusdem necessitatem
imponit. Sunt autem complura, quæ in-
stituit Dominus, ut iusta, & cuique salu-
taria ; quæ tamen non præcepit, ut omnibus
necessaria. Cuius sunt generis Con-
filia Euangelica ; Matrimonium, Ordo
Ecclesiasticus: officium prædicandi, ba-
ptizandi, ægros inungendi, &c. Ad
hæc calia, et si instituta pro cunctis, non
cuncti tamen ex præcepto attinentur.
Quia non, quæ omnibus salutaria credi-
tu, sunt item omnibus necessaria factu,
vel obseruatu.

Sicutius-
quæ in si-
nei diuini
rebus est
super ne-
cessaria.

2. Quoad modum rei, dices. Non teneā-
tur quilibet ad quælibet Instituta Chri-
stii : attamen, qui quodcunq; apprehende-
rit sponte usurpandum : is idem ad Insti-
tutionis modum usurpare tenetur. Er-
go, qui communicant, tenentur ad for-
mam Institutionis obire Synaxin.

1. Quid? inquam. Si Antecedens vni-
uersi verum, iam cuique vxorem duce-
re instituti necessitate foret è sua sibi costa-
sponsam efformare. Nam eum ad mo-
dum Deus in Matrimonii institutione fe-
cisse proditur.

2. Et vero vel in ipsa Eucharistia Insti-
tutione an non usurpabatur & ista: Quod
in domo priuata, non in templo : quod
vesperi : quod lotis ante pedibus Disci-
pulorum : quod non ieunis, sed bene
prius, religioseq; pastis omnibus admini-
strata fuerit Eucharistia ? Et ea quis etiam
obseruatu necessaria, atq; præ-
cepta esse affirmari ? Atqui sunt in Insti-
tutione: neq; tamen in præcepto.

In quoquo
instituto
de substa-
tia, &

II. Quare nemo non videt ea inter se se-
discernenda esse, idque bifariam: quæ in
Sacramenti institutione vnu venisse acce-
pimus. Ut alia statuas pertinere ad Sub-
stantiam seu Essentiam rei institutæ: ad

Circumstantiam, seu Accidens alia. 1. *Accidens-*
Vnde sic ratiocinandum est. Quæ-
liis, Idne-
cunque ad cuiusque Dominicæ Institu-
tionis substantiam pertinent : eadem non hoc.
usurpanti institutum ipsum sunt obser-
uatu necessaria: non, quæ quamlibet at-
tentent circumstantiam. 2. Sicut bapti-
zatus vtatur necesse est materia a-
ptismali
quæ naturalis, & verborum forma:
Nam in his substantia baptismi consistit.
Quod ad circumstantiam, & materiæ
quidem, necesse non est vt aqua sit Ior-
danis, eo quod in hoc sit baptizatus Do-
minus : nec interest, pluialis, fluialis,
fontana sit, an stagnans: vna, an tria im-
mersio : Formæ autem idioma latinum
sit, an aliud.

Ergo similiter in Eucharistia Institu-
to, quæ substantiæ sunt; nō quæ circum-
stantiæ, necesse sunt obseruatu. Iam
vero in Eucharistia Ipse Christus totus,
vere, realiter ac substantialiter præsens
sub symbolo, est ipsa substantia: At, V-
num sit, aut geminatum symbolum; id
circumstantia est vtrumque: modo ad-
sit alterum. Ac proinde ea neque neces-
saria est absolute ad substantiam inte-
gritatem Sacramenti. Ratio est duplex.
Prior. Quia veraque non est præcepta à
Domino; licet instituta. Posterior. Quia
vnam liceat usurpari euidenter conuin-
cimus.

Non est præcepta. 1. Quia ipsa institu-
tio, non est Præceptum: vt liquet. 2. Nec es utraq; nō
in Institutione sunt addita verba, quæ v-
tramque præcipitant. 3. Nec alibi v-
quam præceptum reperire queunt ad-
uersarij. Ergo.

Aduersarij autem sunt Hussite, Luthe-
rani, Caluinistæ.

Hussite querunt præceptum, Ioan. 6. Hæretici
Nisi manducaueritis Carnem Filii hominis, & certant se
biberitis eius Sanguinem: non habebitis vitam ^{cū, & sub}
in vobis. At pernegant Lutherani toto eo ^{indice lis}
est adhuc,

Ecce capite

capite vel apicem loqui de Eucharistia.
Ergo quærunt præceptum in eo. Luc. 22.
Hoc facite. At repugnat iis Calvinus cum
Gallicanis Calvinistis, pertendens; solis
id Laicis dictum. Ergo is quærerit man-
dato in istis, Matth. 26. *Bibite ex eo omnes.*
At hoc ad solos pertinuisse Apostolos,
declarat Marcus, dicens: *Et bibetur ex eo
omnes.* Hæc pluribus infra Parte ix. Qua-
re se ipſi mutuo deſtruunt: & nos con-
ſirmanſt.

Orthodoxi Nam, Si Ioan. 6. agitur de Eucharistia:
Veritatem (Vt vere docent Orthodoxi, & affenti-
docent: untur Calvinistæ Gallicani, cum Hussi-
1. Ex dictis tis) Ergo ex dictis Christilicet Vna spe-
Domini. cies; prodestque tantum, quantum vtra-
que. Nam Si quis manducauerit ex hoc Pane:
vivat in aeternum. Si non agitur: ergo tem-
rarij sunt omnes; Hussitæ quidem, a-
ſtruendo hoc dogma inde, vbi nulla de
co mentio: Lutherani item & Calvinia-
ni; idem dogma tamen amplexando.

PARS III.

De vñi specie in Emaus.

2. Ex facto I. **D**ictis ergo Christi, Ioann. 6. de vna
Christi in specie consonum est Factum eius-
Emaus. dem, Luc. 24. Nam discipulos in Emaus
communicauit sub vna. Ut Phil. Melan-
chthon, in Confess. Augustan. pluresque a.
Id docetur iij conſentur. Et conſtat 1. Consensu
1. Patrum SS. Patrum. Augustin lib. 3. de Consensu Eu-
consensu. ang. cap. 25. & sermon. 146. de Temp. Et Epif.
59. q. 8. Auter operis imperf. hom. 17. in Matth.
Theoph. in cap. 24. Luce. &c. Hieron. in epitaphio Paulæ: vbi sic: *In fractione Panis co-
gnitus Dominus Cleopha domum in Ecclesiam
dedicauit.*

2. Textu. 2. Conſtat ex textu Luc. 24. Et factum
est: quid? Magnum & nouum. Accepit Pa-
nem, & benedixit, ac fregit, & porrigebat illis.
Verbis iſdem idem factum describitur
Matth. 26. Accepit panem, benedixit, fregit,
deditque Discipulo suis. At qui hæc intelli-

guntur de Eucharistia: cur non & illa?
Bis igitur eam instituit Dominus. Semel
pridie, quam pateretur, sub vtraque, datam
Apostolis Sacerdotibus: Iterum, die Re-
ſurrectionis, sub vna, datam laicis disci-
pulis in Emaus.

3. Conſtat ex effectu. Nam aperti ſunt 3. Epif.
oculi eorum, & cognoverunt eum. Vnde: ex ſumptione Panis Euchariftici. Sic
Augustinus libr. 3. Conf. Euang. Accipimus
hoc impedimentum in oculis eorum à Satana
factum fuſſe. Sed tamen à Christo eſt facta per-
missio v/g. ad Sacramentum panis: Vt Vnitate
Corporis eius participata, remoueri intelligatur
impedimentum inimici, vt CHRISTVS poſ-
ſit agnoscit. Theoph. Oculi eorum, qui Benedi-
ctum Panem affunnt, aperiuntur, vt agno-
ſcant illum. Magnam enim, & indicibilem vim
habet Caro Domini:

II. Dicent. Factum in Emaus quidam 1. Patrum
S. Patres negant fuſſe Eucharifticum. E- defendi-
ſto, inquam: negent. 1. Non tamen ijdem turcoſi-
cireo negant Communionem sub V-. ſu-
na. 2. Nec id interpretantes de vnaſtos
arguunt hi de hoc, quod ſenſerint Com-
munionem sub vna licere.

3. Vere in deliquerit, dictos S. Patres cre-
didisse, Communionem sub Vna iure
diuino prohibitam non eſſe: ſiue Chri-
ſtus dederit eam in Emaus sub vna; ſiue
non. Probent igitur haeretici, Patres iſtos
errasse. Interim omnis illis atas, & Eccle-
ſia conſentit, conſciscitque.

Dicunt porro: Marc. 6. Similia refe-
runtur in multiplicatione quinqꝫ panum.
Nam accepit, intuens in cœlum, benedixit, &
fregit panes, & dedit discipulu suis, vt ponent
ante eos. At hæc non intelligenda ſunt de
Actione Euchariftica: ergo nec illa in E-
maus. Sequela negatur. Quia 1. nullus v-
quam S. Patrum id factum, Mar. 6. inter-
pretatus eſt, vt Eucharifticum: ſed vt me-
rum miraculum. At in Cœna edixit: *Hoc
eſt Corpus meum.*

In E-

Emaus. In Emaus, effectus ipse, & Patres declarant esse Sacramentum, non miraculum. Quod autem hæretici comminiscuntur, vsum Dominum singulari modo frangendi panem, ac si cultro sectus esset; fabulæ sunt & logi. Alij confitentur fuisse Sacramentum; sed synedochicas sub una specie intelligi & alteram. Sed quo probant? Dicunt: & hoc tantum.

Sacrificatio sub una specie. Obijciunt: Si in Emaus dedit unam Dominus: ergo & unam solam consecravit: sed hoc apud Romanos est factu nefas. Respondeo. Ex naturæ rei potest una consecrari sine altera. Idque in Emaus factum. At ex Iure Ecclesiastico non licet.

PARS IV.

De usu unius speciei Apostolico.

Ex usu A. 1. A Postoliquo que dictum, Factumque Domini sunt imitati. 1. Act. Et liquet 2. Erant perseuerantes in doctrina Apostolorum, & Communicatione fractionis Panis, & Orationibus. Hic agi de Eucharistia fatetur hæretici. Luth. ser. de Euch. Kemn. p. 2. Exam. Calu. 4. Inst. ca. 17. §. 35. & alij Liquet.

1. Quia Fractio Panis coniungitur cum doctrina & Oratione, tanquam res sacra cum rebus sacris. 2. Syriace legitur: Et communicabant in precibus, & fractione Eucharistia. Ut fatetur Beza, & Plessæus. 3. Sermo est ibidem de primum conuersis sex Petri concione Neophytis. Vnde mos: istis statim à Baptismo dari S. Synaxim. 4. Parua laus primitio Christianorum zelo fuisse perseverare in cibo corporali.

2. Actor. 20. Una Sabbati cum conuenissemus ad frangendum Panem, &c. Ethic agi de Eucharistia fatetur Caluinus, Beza, Kemnitius p. 2. Exam. 2. & alij. Et liquet,

1. Quia illa prima Sabbati erat Domini-

ca, ait Iust. Apost. 2. & Aug. epist. 86. qua Fideles communicabant. Atqui nulla ibi mentio calicis. Ergo sub una est communis.

1. Itud: Per Synedochen subaudiri calicis rei: Figmentum est. 1. Parvum modicum rei: ciuntur etiam cados aliquot multiplicasse cum pane. 2. Deinde cum Lucas ter solius panis in usu Eucharistiae meminerit, incredibile fit in retanta ipsi synedochicas soluilibuisse.

3. Demum Iudei, ut recens conuersi, 3. Adiutio in multis seruabant Legem Mosaicam: fidelium. Patet Act. 21. Videt frater, quot millia sunt in Iudeis, qui crediderunt: & omnes amulatorum sunt Legis. At ex Lege abstinebant in sacrificiis a sanguine & vino.

4. Adde: quod ex ijs multi essent Nazarei, qui ex voto nunquam bibeant venum. Act. 18. & 21. Ettamen erant perseuerantes in fractione Panis: ergo solius.

5. Quod autem in Corinthiorum communicatione Paulus utriusque specie imeminit; causa est: Quia ipsi ante ethni ci calicis curt consuerant ut calice demoniorum. Quo libenterius communicarunt sub utramque deinde conuersi.

II. Anne igitur & Apostoli consecrant unam tantum sacrificantes? Non id quidem; inquam, necesse fuit: Illistame licebat, & exemplo Domini in Emaus, & Natura Rei, & Formula Institutionis libera, quoad unam vel utramque. Nec soli ijs sed Innocentius VIII. Noruegis permisit ab utroque vino sacrificare: teste Volat lib.

7. Geographia. Nam in iure Canonico fieri potest dispensatio.
Deinde quid attinet dicere sub una celebrasse Apostolos: quando afferere licet, quod calix semper benedicebatur cum Pane: sed is non semper distribuebatur, ut Panis. Vnde 1. Corinth. 10. Calix benedictionis, cui benedictus. De pane

Ecce 2 autem

autem sic: Panis, quem frangimus: nimis ad distribuendum. Ideo infra. Vnus panis, & vnum Corpus sumus: qui de uno Pane participamus.

PARS V.

De Vnu vnius speciei Ecclesiastico.

I. Vnam
permisit
& usurpat
Ecclesia.

Nunquam Ecclesia seu Orientalis, seu Occidentalis, reprehendit Communionem sub una: ne quidem in haereticis Manichaeis: Quin horum etiam causam abstinentiam à specie vini, ut haereticam, damnauit. Nam ait Aug. 1. de haeretib. c. 46. Vinum non bibunt dicentes, felix se prius ipsum tenebrarum. Cumque eodem libro complures eorum haereses enumerasset, ac damnasset: ut & Leo ser. 4. de Collectis, & ser. 5. de ieiunio: ne verbo tamen innuisset, eos sub una communicaendo errare. Adeo communiter id, & indubitate licebat. 2. Quin Leo Papa ser. 4. de Quadragesima ait: Ore indigno Christi Corpus accipiunt (Manichei:) Sanguinem autem redemitiois nostra haurire omnino declinant. Quia causa pro concione monuit, eos pro Manichaeis habendos, qui semper à Calice abstinerent. Secus de iis censendum, qui aliquando ut taxat abstinerent. Nam ex Africa profugi Romæ degabant Manichæi plures.

Vtramque
principijs
lamin.

At vero quod orthodoxi aliquando non sumerent Calicem; ideoq; non satis ab Manichaeis latitantibus internosci posse, ecce tibi, Gelasius Papa editio prohibet abstinentiam à Calice, mandatque communionem sub utraque singulis usur pandam. Ut est de Consec. cap. Coperimus. distinct. 2. Diuiso vnius, eiusdemque mysterii sine grandi sacrilegio non potest prouenire. Nam Manichei ideo diuidebant sacrilege abstemij. Cum, quod docerent vinum fel esse draconum; Tum, quod negarent Christum vere mortuum, yetrumque sanguinem profudisse.

Constantinopoli, ex manib. S. Chrysostomi, communicauit haeretica, ut lateret. Teste Cas. Baron. tom. 5. anno 400. ex Sozom. & Niceph. Eucharistiam, ut moris, exceptit manus, abit, paratum alium accipit à famula, ut comedere videretur. At hic in ore lapide sebat; ut lapis impressa dentium vestigia referret. Territa supplex ad Chrysostomum aduolat; rem fassa omnem, lapidem exhibebat. Ergo communio sub una vulgariter fuit visitata.

II. Communio domestica frequens olim fuit; accepto Corpore Domini, ait Tert. lib. de Orat. & reservato: utrumque salutis est, munitione & participatio sacrificii, & executio officij.

2. Idem lib. 2. ad vxorem. Non sciret maritus, (infidelis) quid secreto ante omnem cibum gustes? Et si scierit panem, non illum credere, qui dicitur. De eadem reservatione domestica. Eucharistia plures plura Patres Basili^o, Cyprianus, Hieronymus, Augustinus, &c. Frequentata fuit igitur antiquitus communio sub una.

2. Nam d'serte Athan. Apol. 2. contra Arianos ait nullum calicem seu mysticum poculum vsquam reperi, nisi in Ecclesia.

4. Quare si domicilicus fuit Vnus versus, ergo magis in Ecclesia. Nam An aliud in publico, aliud in domo CHRISTVS est? Quod in Ecclesia non licet: nec domiciliet: ait S. Hieronymus in Apol. ad Pamphilium: pro libris suis contra Iouinianum.

Keminitius ait, in Ecclesia fideles Cui erat licem prægustasse: dein panem sumisse pani jecit priuatim. At dicit: nō docet Fingit. Plebs r̄j. fæus vult muliercularum & idiotarum abusus fuisse: ideoq; demum ab Ecclesia abrogatus. Peruersa veritas est ipsa falsitas. Abrogatus est abusus prisci usus boni: & hic propter illum. Sicut hodie usus virtusque speciei propter eiusdem abusum haereticum: non propter ipsum met

*Domus
Lauria.*
met per se se licitum, iustum, sanctum.

III. Peruetus fuit usus Communionis laicæ; quæ Clericis in poenam enormis delicti decernebatur; ablata clericali. Nam ante mortem laici vna, clerici utræque communicabantur. Felix libr. 3. Epist. 1. Et Conc. Sardic. cap. 2. Nisi malis laicam dicere eam, quæ extrachorum dispensabatur in plebem Communio. Quo in poenâ remittebantur rei Clerici. Nam in choro Clerus Synaxes agebat.

*Demum
ex cingulo
huc aliis;*
IV. Multa præterea maiorum instituta, nostri propositi luculentissima testimonia. 1. Cuiusmodi sunt Usus Præsanctificatorum; quæ apud Græcos per hebreos ad am: apud Latinos die Veneris Sancto porrigebantur.

2. Afferatio Sacramentum tempore longissimo: quo tantilla vni species acercent.

3. Puberum communicatio: quibus reliquiæ, communicatis ceteris, diuidebantur. 4. Guttæ instillatio in ora infantum. 5. Aegrorum sub vna panis communicatio. 6. Eucharistia missio in ocurrsum, Romæ Episcopis ad Urbem aduentantibus fieri conueta.

7. Quid? Cum vna in Missâ plures vno benedici calices hanc liceret; nec repetere Actionem consecrationis: nec calices libræ vnius Pondus excederent: vix capi sapienter, quemadmodum unus vrbi toti sufficere calix quiverit. Ut ad vnam sèpe fuerit necessario acquiescendum speciem. Neque hoc difficulteris: qui credebant constanter, non modum, sed rem spectari oportere; quæ eadem sub altera, ac sub utraque confertur.

8. Quot vero, & quanta incommoda secum importaret Vtriusque necessitas? In populo numerosiore quotus quisque participare integræ Mysteria quisisset.

9. Quot non casus, effusiones, aliamque irreuerentiam interuenire necesse fuisset.

10. Male abstemiis: Miseri Nortvvegi, Ruthenique: quibus & vinum deest: & si adsit, ex cœli terræque genio & ingeni mox acescit.

Quare qui Rem vnam omnium maxime post Baptismum, necessariam instituit, eandem per adiunctum Modum preceptum restringere noluit: quo minus abiret in usum, pro salubritate sua facilius; pro sanctitate religiosissimum; pro necessitate communem: atque in rerum omnium mutabilitate constantem: in casuum varietate securum.

P A R S VI.

*De Fructu Eucharistico quid Lutherani,
& Calvinianii?*

Nec minor ex Vna fructus, quam ex *Fructus*
utraque manat. Quia Ioan. 6. Si quis Euchari-
manducauerit ex hoc Pane, viuet in eternum. *fructus*.
Et infra Non sicut patres vestri manducave-
rant manna, & mortui sunt. Qui manducat ^{1. Christia-}
hunc Panem, viuet in eternum. ^{nus ex una} ^{specie.}
Hæc Dominus. Que aduersari? Ita ex Viri optimi
Becant ratiocinatione subiciam meo
compendiaria stylo.

1. Lutherani vnum ac totum fructum
offere volant istum: V. fides in nobis exci-^{2. Lutheran-}
retur, aut confirmetur. 1. At quæ fiducia, ^{nus fructus}
aut quæ quis certo persuasus est, pecca-^{ex utragq.}
ta sibi gratuito remissa, per merita Chri-
sti, iuxta diuinam promissionem. 2. Atq.
hucus causa instruta esse Sacraenta, ut
figilla pcomisi, quorum aspectu vel vnu-
dicta suscitetur fiducia.

Atqui, inquant, huc Vtraque species *Diquiri-*
non est necessaria: Vnaque præstati-^{tur, & in-}
dem. Ergo frustra vrgent viramque, uenitur
Nam ea fides excitatur vel Auditu ver- ^{minus ha-}
borum: vel Aspectu: vel Sūtione Sacra- ^{bens.}
menti. 1. Si auditu: iam sufficit vna. quia:

Eccc 3: ea-

eadem laici verba audiunt ad vnā sumtam, quæ ad vtramque.

Si asperitu solo: ergo vtriusque sumtio hanc necessaria; sed sufficit ostensio ab Sacerdote facta. Neque vel vnam opus sumere: sat est vtramque spectasse. Dicent. Vna excitat visa: fidem visaque altera confirmat eandem. At illa excitata fides per vnam aut est vera iustificans; aut non est. Si est: ergo iam vere remissa peccata sunt; nec opus alia remissione: quare nec visione altera alterius **speciei**. Sinon est vera fides ex visu vnius: quid ergo est? aut quid prodest?

3. Sin vero nec auditu, nec visu; sed sumtione vtriusque fides excitanda erit: cum in hac sint quatuor: primo, actio sumendi: secundo, fides interna sumentis: tertio species panis ac vini: quarto corpus & Sanguis sub speciebus: quid horum excitationem illam conficiet.

1. An sumtio? Athæc. Vnius vel sit cum fide prævia; ergo eam non excitat: Vel excitat subsequentē; ergo & pro remissione sufficientem; sicut altera species est superuacanea. Si insufficiemt: ergo mutilati ac mancam.

Itaq; sumatur & altera species, excitat & ipsa fidem: Num poterit maiorem, quam altera; cur, & vnde? Si parem, erit vtraq; manca; & similis ab vtraque remissio peccatorum. Nisi malint ambabus imperfectis vnam confestam. At hæc conflatio aliam ipsis incommode- rum, absurdorumque nubem conflat & pulueruleatissimam, & sordidam; in qua prorsum nihil videant. 2. Quid ergo fidem ei excitabit iustificantem.

2. An fides interna sumentis? At sic fides seipsum excitaret, & existeret ante?

3. An species vtraque simul? An Res vtraque Corporis & Sanguinis? At iam supra docui hanc ipsis habere rem mor-

tuam, ideoque nullam: quia diuisam. Proinde & species vtraque est quoque vacua. Quam igitur res mortua exciter, confirmetque fidem? Nempe mortua mortuam. Et vero quid poterit species, cum nulla sit vsquam res? Nullus igitur Cœna est fructus Lutheranæ.

H. Caluiniana & quis? Dubia ipsi met hic omnia. 1. Dubia Realis Præsentia. Nam ^{in annis suis} hanc Caluinus in 1. Corinth. 11. affirmat: *Qui Cœna Concludo, ait, realiter, ut vulgo loquuntur, nobis in cœna dari Corpus Christi.* Negat idem in consensione de re Sacramenti. *Qui atamen, ait, Christi corpus finitum est, & celo, ut loco continetur: neesse est a nobis tanto locorum interuerso distare, quanto colum abest à terra.* Item Plessæus lib. 4. de Eucharistia, cap. 3. negat: Ait autem cap. 2.

2. Dubius est modus mandationis & bibitionis. 1. Caluinus 4. Inst. cap. 17. §.

5. ait *Credendo manducari Christi carnem: quia fide nostra efficietur: eamque mandationem esse fructum, effectum que fide dico.* 2. Aliter Plessæus libro 4. capit. 3. *Cibus in sacra Cœna, fons in sacrolauacro.* Et vtr obique Christus eodem modo. Ut Christus proinde in sacra Cœna non aliter, quam in baptismo suscipitur, gustetur. Et quomodo? Nam aliter, ait alibi, quam in verbo Dei, id est, sola fide.

3. Dubius & fructus est mandationis. 1. Nam Caluinus ait ibidem. *Hinc sequitur, ut nobis secure spondere audeamus, vitam eternam nostram esse, cuius Ipse (Christus) est heres:* 2. nec regnum celorum, quo iam ingressus est, posse magis nobis occidere, quam ipsi. 3. Rursum, peccatis nostris non posse nos damnari. At alite: Plessæus lib. 4. cap. 1. *Sacramenta nostra Veteribus quid prestant?* *Responso in promptu est. Sermonis Propheticæ, & Apostolicæ eadem virtus. CHRISTVS utroque sibi ipsis par & similis.* Idem de Sacramentis vtriusque populi dicendum. Hem! Quam iudæo par Christianus? Quem is ex Agno paschali; eundem hic è Sacramento frumentum

Etum percipit. Vah!

Ita impii; ita diuersim istis: at in vtraq species postulanda concordes, & importunisunt. Cur? An, quod plus sub vtraque, quam vna?

1. At sub neutra iis Christus præsens est. Et Plessæo tantum in Eucharistia, quantum in Baptismo manducatur. At in hoc sufficit vna merito; trina nil est necessaria, ergo & in illa species vna satis: altera nil opus est.

2. Imo, cum, secundum Caluinistas, omnes fideliū proles contineantur sub fœdere promissa vitæ æternæ, nil iis opus est baptismi vna, vel trina asperzione: ita nec vna, vel vtraq specie coenæ. Adde. Cum prædestinati habeant in seipsis eam fidei certitudinē: (vt volunt:) quid fructum, fidem illam querunt in Eucharistia, quem habentante? Ut neutra sit opus specie. Frustra igitur vtramque postulant.

Attu Plessæe, audi iam Augustinum in Ps. 73. *Sacramenta*, inquit, non sunt eadem. Quia alia sunt *Sacramenta dantia Salutem*: alia *promitterentia Salvatorem*. *Sacramenta Novi Test. dant salutem*; *Sacramenta Veteris Testamenti promiserunt Salvatorem*. Ista Hæretici. Quid nos.

III. Eucharistia institutæ finis & fructus est, animas viuentium Deo nutrire, & corroborare per gratiam: non mortuos Deo requiuisicare. Nam ideo dicitur *Cibus, potus, esca, viaticum*: quæ viuentium sunt, non mortuorum.

2. Inter corporalem & spiritalem nutritionem hoc interest; quod illa fiat cibo & potu, vt rebus diuersis; hæc, re vna, quæ simul sit & cibus & potus. Itaque vt Christus totus sub vna continetur; sic & comeditur ac simul bibitur vna sumptione sub vna specie. Nam in spiritualibus, ac Scripturis esuriere, sitiare, edere, bibere, indifferenter sumuntur. Ut Matth. 5.

Beati, qui esuriunt, & sitiunt iustitiam: quoniam ipsi saturabuntur. Ioann. 6. Ego sum Panis vita: qui venit ad me, non esuriat: & qui credit in me, non sitiет vñquam.

3. Iam quid est, quod Brentius in Cōf. VVirt. abstemii Communionem licet reiat sub vna: Phil. Melanchtoni. de vnu Sacramen. Ruthen. vino carentibus vtimulsa aut medone concedat; cum vterq; & aliis sacrilegos esse clamitent, qui sine specie vini communicariint? Si sub vna communicare sit legi diuina prohibitum: qui audet potestue Brentius vnam abstemii indulgere? Nec enim homini fas, aut potestas in pure diuino iure dispensandi.

4. Porro, quod Ecclesia tempore Iesu Vtramque mandarit, prohibuerit vnam in vnu vulgari, ob Manichæos. Et contra tempore Concil. Constantiensis Vnam mandarit, vtramque prohibuerit, ob Hussitas: id licite fecit. 1. Quia species iure diuino sunt liberæ relictæ, 2. Quia vtraque non est de essentia Sacramenti, sed de accidente.

3. Quæ autem non sunt de essentia Sacramenti, nec iure diuino sunt ordinata; in ea potestatem habet Ecclesia. Neque etiam vnu rei permanentis, ac per se substantis est de essentia eiusdem: quippe re ipsa posterior, & eam consecutus. Itaque tam sub vna est totus, quam in vtraque Christus. 4. Quia idem & fructus est. 5. Quia per vnam & Abstemiis; & vno carentibus populis; & effusorum periculis est certius consultum. 6. Quia similiter olim de vna, deque trina merito Baptismi fuit ab Ecclesia dispositum. Trina fuit à Canone 49. Apostolorum mandata, ob negantes Trinitatem hæreticos. Vna longe post in Conc. Toletoano 4. Can. 5. fuit præcepta ad designandam Unitatem mortis Christi: ob rebaptizatores hæreticos.

PARS

PARS VII.

Obiectiones hæretice de Precepto Institutionis.

ADuersus iam allata, quædam vrgent alia aduersarij. 1. Hussite obtendunt præceptum vtriusq; in istis: Ioan. 6. *Nisi manducaveritis Carnem filij hominis, & biberitis eius Sanguinem: non habebitis vitam in vobis.* At responderetur. 1. Præcipit hic Dominus Substantiam sumptionis; quæ consistit in manducando Corpore Christi, & bibendo Sanguine: Non modum; qui est in una, vel vtraq;. Ratio est. Quia toto eo capite nullafit mentio vini, vel calicis: at plurima panis.

Deinde *Caro & Sanguis voce sunt diuersa: at re ipsa sunt in Christo indiuisa: vt, qui Carnem; is sumat & Sanguinem: viceque versa.*

Adhæc *Manducare; & Bibere in spiritibus, promiscue sumuntur, & pro eodem: vt supra.* Hinc 1. Cor. 3. *Lac potum vobis dedi. Et cap. 9. Quis pascit gregem, & de lacte eius non manducat.* Item Pl. 68. *Dederunt in E. scam meam fel.* Matth. 27. *Dederunt cibum vobis bibere cum selle mixtum.* En. *Edere & Bibere* de dicuntur eadem.

2. Per vocem Panis, Ioann. 6. Dominus intelligit vel speciem panis solam: aut seipsum. Si prius: iam Hussite Caluinistæ. Si posteri: ergo sub pane intelligitur Corpus & Sanguis. Vnde *Qui manducat hunc Panem, id est, Corpus & Sanguinem, vivet in eternum.*

3. Lutherani, & plerique Caluinistarum negant, (quoniam falso:) Ioan. 6. quicquam agi de Eucharistia. Nos vero dicimus agi de cibo. 1. Materiali manna, & panibus à Domino multiplicatis. 2. De Spirituali. *Vt operamini non cibum qui perit. Sed qui permanet in vita eterna.* 2. Et de Sacramentali. *Vt Panis, quem ego dabo, Caro mea est, pro mundi vita.*

II. Lutherani obiciunt: Præceptum est: *Hoc facite in meam commemorationem,* Luc. 22. Sed distribuit ipse utramque: Ergo tenemur ad idem. Respondeo. Lutherani pertendunt id pertinere ad omnes: Caluiniani; ad solos Ecclesiæ ministros; Digladianturque inter se atrociter. Prius litem dirimant: quam incertum obiectent. 2. Lucas & Paulus auunt id Soli, & post datam speciem panis, non post Calicem. Paulus vero post Calicem conditionate id repetit: *Hoc facite, quotiescumque bibetis, in meam commemorationem.* Hic mandatur commemoratio mortis; non bibitio: quæ libera relinquitur. Sitamen fiat; fieri in commemorationem mortis Domini.

II Caluinistæ, velut præceptum, vrgent istud. Matt. 26. *Bibite ex eo omnes.* Respondeat Marc. 14. *Et biberunt ex eo omnes.* Lucas 22. explicat dicens: *Accipite, & dividite inter vos.* Quaris: *Vbi ergo Dominus præceptum dedit, si ibi non est?* Dico, de Vtraque specie nusquam. At de Re Sacramenti, Ioannis 6. *Nisi manducaveritis.* Eccl. Iud. 1. Corinth. 11. *Accipi a Domino, quod & Tradidi vobis;* non est præceptum; sed Traditio. Sicut & istud ibi däm. *Cum conuenitis ad manducandum, in uitem expectate.* Si quis esfrit, domini manducet.

Quæ cætera Vitilitigatores afferunt nugamenta, sua ipsorummet vanitate soluuntur in nihilum Christiani pie sentientis & credentis animo indigna: indigna ingenio: inutilia vulgo: noxia popello.

Constat igitur, Vsum Eucharistie sub vna specie nequaquam esse contra, sed vel maxime secundum Scripturam. 1. Non contra Figuras. 2. Non contra Christi doctrinam Ioann. 6. 3. Non contra institutionem Domini. 4. Non contra Vsum Institutionis à Domino ipso usurpatum. 5. Non

5. Non contra doctrinam & Vsum Apostolorum. 6. Non contra Vsum Ecclesiæ, & omnium seculorum: Sed ipsis omnibus constanter esse conformem. Ergo iuste licitum: tametsi non præceptum. Supereft, vt digne, & crebro sacras obire Synaxes studeamus. Quo de breuiter pro clausula.

P A R S VIII.

De digna ad Eucharistiam accessione: an & quæ necessaria?

LUtherus tria afferit in fanda. 1. Principem Eucharistiæ effectum esse Remissionem peccatorum mortalium.

2. Hoc dignorem esse communicatum: quo grauiorum peccatorum sibi concium. 3. Non opus confessione; sed fide, esse peccata sibi remissa. Cæteri primum propugnant, & tertium. De quo supra Parte VI.

At istud isti contra Scripturam. 1. Ioannis 6. Talia reperiuntur: Non esuris; Non morietur: Vivet in eternum: In memanet & ego in illo. At hæc sunt amicorum Dei viuentium: non in peccatis mortalibus mortuorum.

2. Ioan. 6. Caro mea vere est cibus. & Sanguis meus vere est potus. At absurdum est mortuis dare cibum & potum; cum nutriti non queant. Sanis datur, vt conseruentur, ex grise, vt roborentur. Sic Eucharistia, &c.

3. Figura id præmonstrant. Jesus Agni paschalisi non licitus erat nisi purificatis, & Iraelitis, aut circumcisisis proselytis. Num. 9. 2. Par. 3. o. Panes propositionis dabantur liberis ab re vxoria. 1. Reg. 21. Et quialiqua pollutus immunditia edebat de carne Sacrificiorum, peribat anima eius de populo. Leu. 22.

4. In N. T. Dominus ante lauit pedes discipulorum, quam daret Sacramentum. Matth. 22. Prodigus, (in exemplum.) *Illi*

15. prius reconciliatur patri: ornatur: tum ad esum vituli saginati admittitur. Vide Ambr. l. 7. c. 66. in 15. Luc. 5. *Vnus Panis, & vnum Corpus sumus: qui de uno pane participamus.* 1. Cor. 10. ergo Communicaturi esse debent uniti cum Deo, & Christo Capite, ut viua membra: Et cum Ecclesia: Et inter se. Teste Aug. Tract. 26. in 10. Ratio, quia Communicatio est significatio & professio trinitatis Unionis: At quia in peccato sunt, ab unionum earum una absunt. Ergo indigni.

6. Ideo Probet seipsum homo, & sic de Panne illo edat. Qui enim manducat, & bibit indegne, iudicium sibi manducat & bibit. Aduersarij hanc probationem referunt ad solam fidem specialem de sibi iam remisitis peccatis. At singunt. Nam Apostolus ibidem arguit, conuenientes ad manducandum diuites, post summatam Eucharistiam, splendide epulari, (qua intemperantia est,) pauperesque deserere exclusos: (qua immisericordia & superbia est:) scandalizare Ecclesiam: & profanas epulas miscere sacratissimis: (qua profanatio est.) Ideo ait: *A/ius ebrus est, aliis esurit.* Et: *Nunquid domos habetis ad manducandum, & bibendum? Aut Ecclesiam Dei contemnitis: & confunditis eos, qui non habent?* Demum: Itaque fratres, cum conuenitis, in unicem expectate. Si quis esurit, domi manducet, vt non in iudicium incidatis. Quare super tabilibus probet seipsum homo, & &c id est, conscientiam peccatorum suorum inspicat, & que expianda, expiat; ne manducet indignus.

7. Traditio, & Sanctorum Patrum consensus testatur id ipsum. 1. Nam in Græcorum Liturgijs iam inde ex suo Ecclesiæ primo proclamabat Diaconus: *Sancta Sanctis.* Quo non Soli arcebantur Catechumeni, ut Kemnitius cōsingit, sed quicunque peccatores: ut Sanctus Chrysostomus testatur hom. 16. ad

Ffff pop.

pop. Ant. 2. Justinus in Apol. 2. Alimentum hoc apud nos appellatur Eucharistia; quod nulli alii partipare licitum est: quam veram esse non frām doctrinam erident, &c. & ita, ut Christus ad dicit, videnti. 3. S. Cyprianus 1. 3. Epist. 14. Arguit eos, qui admittebant ad Eucharistiam nondum absolutos. Nondum, ait, pénitentia acta, nondum ex homologesi, nondum manu eis ab Episcopo, & Clero imposta, Eucharistia illis datur. Cum scriptum sit: qui ederit Panem, aut biberit Calicem Domini indigne, reus erit, &c. Idem in toto libro de lapsis exemplo ostendit, quam sit perniciosum cum peccati conscientia communicare. 4. Ambr. 1. 6. in 9. Luc. cap. 39. Vbi: q̄ mysterij ordo seruatur; vt prius per remissionem peccatorum vulneribus medicina tribuatur: postea alimonia mensa colestis exuberet. Idem nec vel Imperatorem Theodosium ad Communionem admilit; nisi acta prius pénitentia. S. Chrys. cum aliis tum in Epist. ad Eph. ista: Cum talis puritate accede semper. Regem utique non audeas osculari, si ostium molest grauiter; & Regum celorum impudens oscularis anima tua, vitiis olente? &c. 6. Aug. tract. 26. in Ioan. Innocentiam ad altare portate. Rationes afferit efficaces Belal. to. 3. l. b. 4. c. 28. quas sciens prætereo: Simil coeptum de Eucharistiae Sacrificio, Sacramento, ac Vsu hic.

IN FESTO S. BARNABÆ Apostoli.

Hoc est præceptum meum, vt dil. inu.
Ioan. 15.

Zacharias, cap. 4. vidit, ecce candelabrum aureum totum; & lampas eius super caput ipsius & 7. lucerna super illud. Itud S. Barnabae rat, fide & 7. donis Sp. Silustris.

Nos itaque

- I. De charitate Prælatorum in subditos.
- II. De eadem prolixius, et usque modo & gradu.

III. De Barnaba Apostolo, Viro que bono.
IV. De honoribus diuinis ab eo refutatis.

PARS I.

De charitate Prælatorum.

I. Matth. 21. Diliges D. Deum tuum, &c. Typi duciā hoc est 1. & max. man. Secundum est si- chari. præ mile. &c. 1. Hæc duo sunt luminaria ma- gna, Gen. 1. 2. Sunt, Exod. 25. Cherub aurei supra propitiatorium, fere contuentes. 3. Sunt, Exod. 28. duo Catenula auri purissimi, sibi inuicem coherentes, quibus Pontificis Rationale nec tebatur. 4. Sunt Columnæ, queis Salomonæum innitebatur inueni- sum. 3. Reg. 7. 5. Sunt, Gen. 2. 4. Inaures au- reæ Rebeccæ datae appendentes sculos duos. Nam ex hisee 2. præceptis tota lex Fidei pendet & Prophetae. 6. Sunt sponsæ, Cant. 4. duo Vbera, sicut duo hinnuli. 7. Sunt visi ab Isaia. cap. 7. duo Titiones ardentes præ- longi. 8. Sunt, Zach. 4. duo Oliue in aureo candelabro fidei. 9. Sunt duo Talenta, Matth. 25. seruo data in lucrum ab patre- familias Deo.

II. Ibis præcipue Prælati polsere de. Prælati bend ad subditorum difficultates suffi- propria se rendas. Sicut Jacob, Gen. 31. Diu noctuque astu vrebæ & gelu, fugiebatque somnus ab oculis meis: oves tuae & capræ steriles nō fuerunt; arietes gregis tui non comedunt, ego damnum om- neredebam. Psalm. 99. Nos autem populus tuus, & oves paschæ tuae: Itaque cum loa, 10. Oves meæ vocem meam audiunt; par est, debitum præstant & Pastores vigilando, sterilitatem morum bonorum, fidei, &c. cauendo, flagella auertendo, &c.

Exemplo SS. Patrum, se murum pro 1. Tundu- ouibus opponentium. 1. Psalm. 105. Dixit, vt disperderet eos; si non Moyses electu eius stetisset in confractione, in confictu eius, vt auer- teret iram eius. Hebrei legunt sic: stetisset in muri ruina, vt reprimaret impetum eius: tanquam hostis irati ruenitis qua strati sunt muri. 2. Qualis M. Horatius Cocles